Nota zienswijzen

Over ontwerp-omgevingsvisie Gemeente Stadskanaal

Versie 6-10-2025

Inhoud

Overzicht wijzigingen door zienswijzen....4
1. (Anoniem)....8
2. (Anoniem)....9
3. (Anoniem)....10
4. Cumela....13
5. (Anoniem)....18
6. (Anoniem)....19
7. (Anoniem)....20
8. (Anoniem)....20
9. (Anoniem)....21
10. VRG (Veiligheidsregio Groningen)....26
11. Stichting Ocrea....30
12. Stichting Boermarke Essen en AA's, (Anoniem)....33
13. GGD Groningen....35
14. (Anoniem)....41
15. Lidl, Stadskanaal....43
16. Provincie Groningen....44
17. LTO noord....63
18. (Anoniem)....66
19. NMF Groningen....68
20. TenneT....71

21. ProRail....79
22. Waterschap Hunze en Aa's....80
23. R. van der Burgh Bouwkunde en vormgeving....82
24. VVBK....88

Overzicht wijzigingen door zienswijzen

Zienswijzenummer	Wijziging
9	- We wijzigen de kaart 'Wonen en Bedrijvigheid' door de arcering van dit inbreidingslint Waterschapsweg/3e Oomsberg minder diep te maken, zodat duidelijker is dat bedoeld wordt dat de weg Vledderkanaal niet valt onder uitbreiding dorpslint, maar wel de beide zijden van de Waterschapsweg/3e Oomsberg.
10	- We voegen de woorden 'veilige en gezonde' toe in de tekst onder sub 1. van de samenvatting. De nieuwe tekst na de zin 'toekomstbestendig te maken' wordt dan: Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke, **veilige en gezonde** woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben.' - We voegen na de eerste zin op blz. 47 onder de inleiding van H8 de volgende tekst toe: 'In onze gemeente gaan we in eerste instantie uit van het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat we activiteiten voorkomen waarvan we verwachten dat ze negatief zijn voor het milieu of onze inwoners. Verder houden we rekening met het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt voor zover het hier Diftar betreft.' - We voegen in paragraaf 8.1 onder 'veiligheid, omgevingsveiligheid' toe de volgende tekst: 'Het waarborgen van veiligheid gaat over risico's van bijvoorbeeld het vervoer of de opslag van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid), maar ook energietransitie activiteiten, hoog water, extreme neerslag en grote branden met veel rookoverlast brengen veiligheidsrisico's met zich mee voor onze inwoners en onze vitale en kwetsbare infrastructuur. Voor inwoners is het bijna niet mogelijk om zichzelf tegen deze risico's te beschermen en daarom is dit een belangrijke overheidstaak. We blijven in elk geval voldoen aan de minimumeisen, maar we zetten in op een beter niveau onder andere door, voor veiligheid in brede zin, kaderstellend regels in het omgevingsplan op te nemen én door veiligheid in een vroeg stadium te betrekken bij ontwikkelingen. Daarbij gaan we uit van een trap van ontwerpprincipes voor veiligheid, waarbij we inzetten op veiligheidswinst op een zo vroeg mogelijke trede: a) Voorkomen of beperking van risico's vergroot de veiligheid; b) Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid; c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming; d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten; e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk; f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg; g) Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen.

	Voor Seveso-inrichtingen is geen plaats op onze bedrijventerreinen. Bedrijventerrein Groningen-Zuid is daarvoor de geschikte locatie. Overige nieuwe en uitbreiding van bestaande vergunningplichtige risicovolle bedrijfsactiviteiten staan we in principe alleen toe op Bedrijvenpark Stadskanaal, waarbij we de risico's afwegen tegen het belang van een veilige leefomgeving. We zijn zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe gebruiksfuncties van verminderd zelfredzame personen en van grote(re) evenementen en andere buitenactiviteiten binnen gevarenzones (de aandachtsgebieden). Andere ruimtelijke ontwikkelingen worden in gevarenzones altijd afgewogen, waarbij de risico's en mogelijke mitigerende maatregelen worden afgewogen tegen het belang van een veilige leefomgeving, zoals in en nabij het toekomstige stationsgebied. Daarbij kiezen we binnen de gevarenzone van de gasleidingen en propaantanks kleiner dan 13 m3 niet voor het aanzetten van de voorschriftengebieden. Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.'
12	- We vullen de tekst in paragraaf 6.4 'Landschap, behouden en versterken' aan met de hieronder in **vet** opgenomen tekst, waarbij de nieuwe versie als volgt wordt verwoord: Onze historie is nog zichtbaar in het landschap. Dit willen we nog beter laten zien en benadrukken in onze gemeente. Oude landschappelijke en cultuurhistorische erfgoedstructuren, **archeologische aspecten** en monumenten willen we behouden, beschermen en waar mogelijk in ere herstellen. Voorbeelden hiervan zijn de lintstructuren in de Veenkoloniën, ***historische waterstructuren die soms zelfs nog zichtbaar zijn,*** de natuur rond het beschermd dorpsgezicht Smeerling en de bossen en essen rondom Onstwedde.
13	- Wij wijzigen de tekst op blz. 1 onder de Samenvatting waar staat 'oud kan worden' in: '**gezond** oud kan worden'.
14	- We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: 'Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema's.'
16	- Wij voegen in de visie in paragraaf 4.1 onder 'Nieuwe woningen' de volgende tekst toe achter de 4e trede: '(zoals aangegeven op de visiekaart Wonen en bedrijvigheid)'. - We wijzigen de visie door de oranje gestippelde pijlen uit de kaart 'Kernkwaliteiten Stadskanaal' te halen en de oranje ononderbroken pijlen trekken we door richting Veendam en richting Ter Apel (in beide gevallen dus de N366). Deze wijzigingen weerspiegelen de functie die Stadskanaal heeft als regionale kern.

	- We wijzigen op de kaart ‘Wonen en bedrijvigheid’ en de ‘visiekaart’ de legenda ‘Zoekgebied zonne-energie’ naar ‘Groen overgangsgebied met zonne-energie in combinatie met groen’. - We wijzigen op de kaart ‘Landbouw en landschap’ de tekst van de legenda ‘Natuurontwikkeling’ naar ‘Ontwikkeling natuur, groen en recreatie’. - Wij wijzigen de tekst in paragraaf 3.1 ‘Landelijke opgaven en ontwikkelingen’ als volgt: ‘Op het moment van schrijven is het NPLG stopgezet, maar heeft de provincie de deelgebiedsplannen aangenomen. Het is nog onduidelijk hoe vanuit de rijksoverheid verder invulling wordt gegeven aan de genoemde opgaven in het landelijk gebied.’ - We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 ‘Daarom staan we in het open landschap buiten de bestaande agrarische bebouwing geen uitbreiding van schuren van in totaal groter dan 2 hectare toe. Wel is uitbreiding van stallen toegestaan om meer leefruimte voor dieren te realiseren.’ in de volgende nieuwe tekst: ‘Het bouwvlak van een agrarische bedrijfskavel is maximaal 2 hectare groot. De agrarische bebouwing moet binnen dit bouwvlak komen. Voor intensieve veehouderijen geldt dat uitbreiding van bestaande stallen alleen mogelijk is vanwege dierenwelzijnseisen en dat het niet mogelijk is om het aantal dieren te verhogen.’ - We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 ‘Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren’ in de volgende tekst: ‘Op het gebied van mest is het streven om de opslag binnen of direct aansluitend op het bouwvlak van de eigen bedrijfskavel te realiseren.’ - We wijzigen de huidige tekst door de tekst in Hoofdstuk 8.2, eerste alinea, 2e zin: ‘De verwachting is dat de wettelijke grenswaarden worden aangescherpt, maar ook na de aanscherping valt de luchtkwaliteit in Stadskanaal naar verwachting binnen de voorgestelde wettelijke kaders.’ te vervangen door: ‘Vanuit de EU zijn nieuwe en aangescherpte luchtkwaliteitsnormen voorgesteld. De luchtkwaliteit in Stadskanaal voldoet ook na deze aanscherping aan wettelijke kaders.’. - We wijzigen paragraaf 1.1 door toe te voegen de volgende tekst: ‘De gemeente Stadskanaal houdt altijd rekening met de wet- en regelgeving en het beleid van andere overheden.
17	- We wijzigen de tekst en voegen toe in paragraaf 6.2 de volgende tekst: ‘Gezien de bodem en gebiedskenmerken past toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw hier op lange termijn waarschijnlijk het beste.’ - We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: ‘Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa’s. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema’s.’

22	- We wijzigen de visie door de afbeelding 22 in paragraaf 6.1 en de verwijzing ernaar in de tekst te verwijderen. - We wijzigen de tekst in paragraaf 7.2 als volgt: In paragraaf 7.2 voegen we toe aan de koptekst ‘ Verbindingszone Mussel Aa’ de tekst: ‘en Pagediep’.
23	- We wijzigen de visie door aan paragraaf 4.1, eerste alinea, toe te voegen dat we de huidige welstandsnota zullen gaan omzetten naar een nota ruimtelijke kwaliteit waarin meer kader geboden wordt voor ontwerpkwaliteiten en ruimtelijke beleving.

1. (Anoniem)

Zienswijze

a. Snelfietsroutes in niet nodig, zorg voor goed onderhoud van bestaande fietspaden. Snelheid verder naar beneden is onzin. Niet te handhaven.
b. Zorg wel voor nieuw bedrijventerrein in Stadskanaal en omgeving.
c. Ladder woningbouw flexibel toepassen om woningmarkt te stimuleren in plaats van te frustreren.

Reactie op zienswijze

a. In de omgevingsvisie is op blz. 28 te lezen: Waar nodig verbreden we fietspaden en worden de mogelijkheden van doorfietsroutes onderzocht tussen Musselkanaal en Stadskanaal. Daarnaast is een doel het verbeteren van het onderhoud en doorontwikkelen van het bestaande wandel- en (snel)fietsnetwerk, onder meer door de aanleg van snelfietsroutes. Dit betekent: we willen enerzijds bestaande fietspaden verbeteren en anderzijds op bepaalde plekken de doorfietsmogelijkheden oftewel snelfietsroutes onderzoeken en zo de kwaliteit van het fietsverkeer verhogen.
Daarnaast onderzoeken we de verlaging van maximumsnelheden voor auto's om zo de verkeersveiligheid te vergroten. Het handhaven van deze snelheidsgrens is wel degelijk mogelijk. Het is ook een verantwoordelijkheid van de weggebruiker om voor veiligheid van zichzelf en anderen te zorgen door de juiste snelheid te gebruiken. Het verlagen van de maximumsnelheid gaat gepaard met aanpassingen aan de weginrichting. Dit om te voorkomen dat men zich niet aan de snelheid houdt omdat de weg zich nog steeds leent voor de oude maximumsnelheid.

b. Het bestaande aanbod van bedrijfskavels op de huidige bedrijventerreinen, zoals Bedrijvenpark Stadskanaal en Dideldom is vooralsnog voldoende om te voorzien in vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Ook vervallen op het bedrijvenpark Stadskanaal op termijn twee zonneparken van in totaal 32 ha grootte. Daarmee zal er ook weer nieuwe ruimte ontstaan. Voor nieuwe bedrijfskavels kijken we eerst naar transformatie en revitalisering van bestaande bedrijvenparken. Vervolgens kijken we naar mogelijke ruimte op Bedrijvenpark Zuid-Groningen en tot slot naar locaties waar nu nog zonneparken op bedrijvenparken gevestigd zijn. Mocht op langere termijn de behoefte naar bedrijventerreinen verder toenemen, dan komt ook de zone rondom het Tweede Boerendiep in Musselkanaal in beeld als uitbreidingslocatie voor het midden- en kleinbedrijf. Dit gebied is daarnaast in beeld als mogelijke woningbouwlocatie en voor de opwek van zonne-energie. Uit nader onderzoek moet blijken welke functie(s) hier het meest passend zijn. Van oudsher zit veel bedrijvigheid langs het lint in de Kanaalzone. Zo lang de bedrijfsactiviteiten niet op gespannen voet staan met de leefbaarheid langs het lint, blijft bedrijvigheid daar mogelijk. Om meer structuur te geven aan hoe wij als gemeente omgaan met de uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven, hanteren we onze ladder voor bedrijvigheid. Al met al is er op dit moment voorzien in voldoende uitbreidingsruimte voor bedrijven, ook in Stadskanaal en omgeving.

c. In de omgevingsvisie is op hoofdlijnen beschreven wat de doelstellingen zijn voor het bouwen van woningen. Tot 2030 zetten we in op de realisatie van ongeveer 800 woningen. Na 2030 is de verwachting dat de vraag naar woningen verder toeneemt door de komst van de Nedersaksenlijn: het ontwikkelperspectief voorziet een toename van nog eens 1.200 woningen. Voor deze nieuwbouw bieden we de ruimte. Om het open karakter van het landschap te behouden, bouwen wij zo min mogelijk in het buitengebied. Daarnaast hebben we in veel bestaande kernen en wijken een openbare ruimte

met veel groen en die willen we niet volbouwen. Voor woningbouw hanteren we daarom de ladder voor woningbouw. Deze ladder geeft aan welke voorkeursvolgorde we hanteren met betrekking tot de locatie van woningbouw. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder zoals genoemd in de omgevingsvisie. De verwachting is dat door het gebruik van deze ladder er voldoende ruimte is om woningbouw te realiseren en te stimuleren. De ladder voor woningbouw is opgesteld om op visieniveau een goed afwegingskader voor het realiseren van woningen te bieden. Het gebruik ervan zou de woningmarkt moeten stimuleren door duidelijk te maken waar woningbouw gewenst is en waar behoud van de open ruimte of andere functies wenselijk is. Uiteindelijk wordt per locatie een afweging gemaakt. Dit geeft duidelijkheid en alsnog beoordeling per locatie/ aanvraag.

Conclusie

De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

2. (Anoniem)

Zienswijze

Graag uitbreiding starterswoning aanbod. Door bouw rijtjeswoningen, 2-onder-1 kap, in plaats van losse kavels. Ook niet te moeilijk doen over kap van bomen die veel te groot zijn/worden. Dit is het geval aan de Dorpsstraat en ook in de Olde Hof, waar de nieuwe kavels worden uitgegeven. Wat kleinere bomen, of uitbreiding bos in park Kampvennen zou een beter alternatief/vervanging kunnen zijn.

Reactie op zienswijze

In de omgevingsvisie is op hoofdlijnen beschreven wat de doelstellingen zijn voor het bouwen van woningen. Tot 2030 zetten we in op de realisatie van ongeveer 800 woningen. Na 2030 is de verwachting dat de vraag naar woningen verder toeneemt door de komst van de Nedersaksenlijn: het ontwikkelperspectief voorziet een toename van nog eens 1.200 woningen. Voor deze nieuwbouw bieden we de ruimte. Om het open karakter van het landschap te behouden, bouwen wij zo min mogelijk in het buitengebied. Daarnaast hebben we in veel bestaande kernen en wijken een openbare ruimte met veel groen en die willen we niet volbouwen. Voor woningbouw hanteren we daarom de ladder voor woningbouw. Deze ladder geeft aan welke voorkeursvolgorde we hanteren met betrekking tot de locatie van woningbouw. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. De verwachting is dat door het gebruik van deze ladder er voldoende ruimte is om woningbouw te realiseren en te stimuleren.

Daarnaast sturen we op het type en prijsklasse van de te bouwen woningen. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluiten nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woningen als de huizenprijzen. Wij monitoren de woonbehoeften in onze gemeente en werken aan een toereikend aanbod voor onze inwoners. Wij sturen op een goede verhouding tussen sociale huur, midden huur en huurwoningen in de vrije sector. De sociale huurvoorraad moet de komende jaren groeien om voldoende woningaanbod te hebben voor lagere inkomens. Wij stemmen vraag en aanbod van onze woningen af in regionaal en provinciaal verband en we werken nauw samen met de woningbouwcorporaties.

Wat betreft de genoemde doelgroep van starterswoningen en de soort woning, rijtjeswoningen en 2 onder 1 kap woningen, dit zullen wij meenemen in de afweging van de te bouwen woningen. Ook in de woonvisie die momenteel geactualiseerd wordt en die we verwerken bij een volgende actualisatie van de omgevingsvisie, houden we hier rekening mee.

De zienswijze spreekt over het moeilijk doen over het kappen van bomen aan de Dorpsstraat en Olde Hof, waar de nieuwe kavels worden uitgegeven. Men ziet liever kleinere bomen of een uitbreiding van het bos in park Kampvennen plaatsvinden. Grote of oude bestaande bomen hebben meer waarde dan nieuw aangeplante bomen. Het duurt jaren voordat de nieuwe bomen even waardevol zijn als bestaande oude bomen. Dat betekent dat wij gezonde en vitale bomen niet kappen tenzij er dringende noodzaak voor is. In onze groenvisie hebben wij opgenomen dat we waardevolle bomen willen bewaren. Als een boom al gekapt mag worden, willen we een vervangende boom planten. Het vervangen van goede bomen is ook een kostbare maar niet noodzakelijke ingreep. Liever investeren wij in het onderhoud van waardevol groen dan dat we het weghalen en vervangen door nieuw groen. Daarmee zijn we ook terughoudend in het meegaan in de zienswijze. Ook bij de woningbouwplannen aan Olde Hof en Dorpsstraat zullen we alleen als het echt nodig is, bomen kappen. Juist binnen woningbouwlocaties is het goed om ook te blijven voorzien in groenvoorzieningen zoals bomen, en niet alleen in een bosgebied dat er al is of uitgebreid kan worden. Groenelementen in bebouwingsgebied zijn ook nuttig voor bijvoorbeeld het klimaataspect zoals het tegengaan van hittestress en daarmee een groter woongenot.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

3. (Anoniem)

Zienswijze
Nieuwe woonwijk (uitbreiding). Dichtbij voetbalveld, zwembad, sporthal & scholen. Kinderen hoeven geen drukke weg over.

Reactie op zienswijze
De zienswijze geeft aan dat men graag een nieuwe woonwijk, of uitbreiding van de kern Onstwedde, ziet plaatsvinden aan de Duinweg tussen nr. 1 en nr. 2, dus aan de zuidzijde van de Duinweg. In de omgevingsvisie hebben we op de kaarten aangegeven waar we in/uitbreiding van linten zien. Zo ook het lint nabij Tange in Onstwedde (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 1: uitsnede visiekaart ontwerp-omgevingsvisie (Onstwedde en omgeving)

In de teksten gaat de omgevingsvisie niet over de exacte locaties van nieuwbouw van woningen, meer over algemene doelstellingen zoals aantallen en typen woningen. Indiener van de zienswijze geeft een suggestie voor het realiseren van een nieuwe woonwijk van Onstwedde nabij de Duinweg. Het gaat om de zuid- of westzijde van de Duinweg, tussen 1A en 2. Dit stuk grond heeft momenteel een agrarische bestemming (onbebouwd) (zie de onderstaande uitsnede van het omgevingsplan met daarin in rood de beoogde locatie).

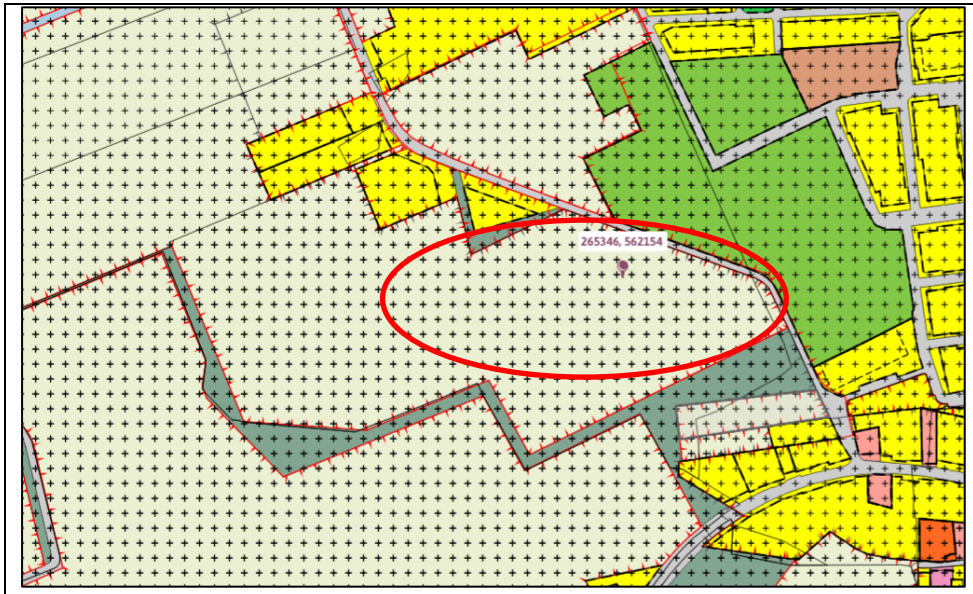

Afbeelding 2: Uitsnede Chw-bestemmingsplan (2004) nabij Duinweg

In principe is hier woningbouw niet mogelijk, en het omgevingsplan zou gewijzigd kunnen worden naar wonen, maar dit is afhankelijk van diverse aspecten. Het ligt bijvoorbeeld buiten het stedelijk gebied, waardoor realisatie niet zomaar mogelijk is. Een ander punt van afweging is de woningbouwladder. In de gemeente Stadskanaal willen we tot 2030 ongeveer 800 woningen bouwen. Om het open karakter van het landschap te behouden, bouwen wij zo min mogelijk in het buitengebied. Daarnaast hebben we in veel bestaande kernen en wijken een openbare ruimte met veel groen en die willen we niet volbouwen. Voor woningbouw hanteren we daarom de ladder voor woningbouw. Deze ladder geeft aan welke voorkeursvolgorde we hanteren met betrekking tot de locatie van woningbouw. Deze locatie valt binnen de woningbouwladder, zoals opgenomen in de omgevingsvisie, in stap 5. In principe geldt voor Onstwedde dat er niet wordt ingezet op trede 5 van de woningbouwladder. Daarnaast voorziet de Omgevingsvisie al in een denkrichting van uitbreiding aan de Noordelijke zijde van de Duinweg. Daarnaast zijn er in de kern Onstwedde nog een aantal locaties waar inbreiding mogelijk is. Het opnemen van nog een uitbreidingslocatie zou een onevenredige groei in Onstwedde toestaan. Dit is niet passend binnen het landschappelijke karakter van het dorp.

Conclusie

De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

4. Cumela

Zienswijze

Namens de Cumelabedrijven (leden) van Cumela Nederland die in de gemeente Stadskanaal zijn gevestigd en werkzaam zijn, wordt een zienswijze ingediend in relatie tot de Omgevingsvisie. In deze zienswijze worden naast de motivatie als belanghebbende, de activiteiten van de cumelasector en diens maatschappelijke uitdagingen nader toegelicht. Tot slot wordt ingegaan op enkele inhoudelijke thema's.

a. Belanghebbende

Cumela Nederland is de brancheorganisatie van de ondernemers die met mensen en materieel als specialisten in de groen-, grond en infrasector werken. Dat doen zij als dienstverlener voor belangrijke opdrachtgevers als agrariërs, gemeenten, waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, bedrijven en natuurschappen. De werkzaamheden van Cumelabedrijven bestaan onder andere uit (agrarisch) loonwerk, grondwerkzaamheden, cultuurtechnische werkzaamheden, mestaanwending, infrastructurele projecten, be- en verwerking van meststoffen, compostering en onderhoud van (openbare)groenvoorzieningen, natuurgebieden en oppervlaktewater. Eén van de kerntaken van Cumela Nederland is het behartigen van de belangen van de bedrijven in deze sector in de breedste zin van het woord. Namens onze leden die in de gemeente Stadskanaal zijn gevestigd wordt deze zienswijze ingediend. Binnen de gemeente Stadskanaal zijn deze bedrijven nagenoeg allemaal in het buitengebied en/of landelijk gebied van uw gemeente gevestigd. Deze bedrijven bieden een stabiele werkgelegenheid en dragen bij aan een sterk markteconomisch aandeel van het landelijk gebied. Deze ondernemingen 'bewerken' op enigerlei wijze, als cumelabedrijf in de vorm van verhuur of (onder)aanneming, op basis van inschatting 80 - 85% van de gronden (landbouw, watergangen, natuur, infrastructuur, groenblauwe sector, stedelijk gebied etc.) binnen de gemeente. Cumela Nederland kan derhalve worden aangemerkt als belanghebbende. Om de belangen van en omgevingswaarden voor deze bedrijven in het buitengebied te beschermen is deze zienswijze ingediend.

<u>Reactie gemeente:</u>

Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan, maar belanghebbende speelt nu overigens nog niet. Iedereen kan zienswijze indienen.

b. Maatschappelijke uitdagingen en verantwoordelijkheden van de cumelasector

De cumelasector speelt met haar dienstverlening een belangrijke rol bij veel maatschappelijke uitdagingen in het algemeen alsmede bij 'uitdagingen' welke u als gemeente ook grotendeels benoemd in onderhavige visie, waarvan de meeste direct of indirect een positieve bijdrage leveren aan:

- De verbetering van lucht- en water- en bodemkwaliteit
- De verbetering van waterveiligheid
- Ecologisch verantwoord beheer van de groene ruimte
- Bestendigen van duurzame landbouw en voedselproductie
- Het creëren van korte circulaire stromen waarbij minder afval ontstaat
- Het verbeteren van de verkeersveiligheid
- Het versnellen van de energietransitie
- Het versterken van het landschap en natuur

- Het behouden en versterken van werkgelegenheid en participatie in plattelandsgemeenten.

Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

c. Hoe dragen Cumelabedrijven bij aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en wat hebben ze daarvoor nodig
Cumelabedrijven dragen bij aan deze maatschappelijke opgaven vanuit hun technologische kennis, hun natuurlijke drang om te innoveren en hun mentaliteit om altijd hard te willen werken en probleemoplossend bezig te zijn. Hieronder zijn de belangrijkste pijlers voor Cumelabedrijven weergegeven.

1. Vakbekwaam en goed opgeleid personeel
   De basis voor ieder cumelabedrijf is gemotiveerd, goed opgeleid en getraind personeel. Maatschappelijke ontwikkelingen verlangen een steeds bredere en diepere vakkennis van de ondernemer en diens medewerkers. Ze moeten niet alleen kunnen uitleggen wat ze doen, maar ook waarom ze dit doen. Ondernemers doen dit door hun vakkrachten voortdurend op te leiden, te trainen en bij te scholen. Naast persoonlijke opleidingen en trainingen maakt ook procescertificering op bedrijfsniveau hier onderdeel van uit. Bovendien hebben Cumelabedrijven door hun jarenlange ervaring zeer nuttige regio-specifieke gebiedskennis waardoor zij hun werkzaamheden effectief en rendabel realiseren. Kennis van Cumelabedrijven door opleiding of certificering bestaat o.a. uit: a. Veiligheid, b. Keuring en onderhoud machines, c. Green Deal 'Het nieuwe draaien' (efficiënt & zuinig machines bedienen), d. Bodemkunde, e. Bemesting & teelt (precisielandbouw), f. (Water-)bodemverbetering, g. Voedselveiligheid
2. Innovatief machinepark & dito werkwijze
   Naast vakbekwame mensen is het moderne machinepark de tweede belangrijke pijler voor een cumela-ondernemer. Cumela-ondernemers onderhouden hun machines zorgvuldig, maken optimaal gebruik van technologische mogelijkheden en innovaties en staan regelmatig zelf aan de wieg van nieuwe ontwikkelingen. Oplossingen die zij voor de maatschappelijke uitdagingen bedenken zijn zeer uiteenlopend en divers. Concrete voorbeelden zijn:
   a. Precisielandbouw met gebruik van 1. GPS-technologie, 2. Drone-technologie, 3. Drukwisselsystemen / lage bandendruk,
   b. Natuurbeheer met gebruik van bovengenoemde systemen
   c. Gebruik van een jong machinepark, vervanging iedere 6 — 10 jaar
   d. Uitrusting nieuwe machines met 1. Roetfilter en scr.-katalysator, 2. Hybride technologie, 3. Retrofit nabehandelingssystemen
   e. Gebruik schonere biobrandstoffen
   f. Ontwikkeling en aanschaf van emissievrije aandrijvingen 1. Elektrisch, 2. Waterstof, 3. Mierenzuur
3. Moderne bedrijfslocaties, lokaal in het landelijk werkgebied
   Cumela-ondernemers onderzoeken bij bestaande en nieuwe bedrijfslocaties steeds de mogelijkheden om de impact op de omgeving te minimaliseren en hun bedrijfsprocessen optimaal in te richten. Keuzes op het gebied van bovengenoemde maatschappelijke doelen worden weloverwogen gemaakt. Bij Cumelabedrijven c.q. loonbedrijven heeft er de laatste jaren inherent aan de ontwikkelingen van het buitengebied in brede zin, een herverdeling van werkvelden plaatsgevonden. Niet enkel de agrariërs zijn beheerder van het buitengebied of opdrachtgever voor het uitvoeren van werken.
   De feitelijke activiteiten en de aard van de Cumelabedrijven op de bedrijfslocatie, zijn de afgelopen jaren beperkt gewijzigd. De ruimte van het

bedrijfsterrein van een cumelabedrijf wordt hoofdzakelijk gebruikt voor: - Stalling van landbouwmachines, - motorrijtuigen met beperkte snelheid, werktuigen en overige hulpmiddelen, - Onderhoud en reparatie aan eigen materieel, - Ruimte t.b.v. een strategische werkvoorraad van grond- en circulaire stoffen, welke primair vrijkomen bij eigen werkzaamheden en weer lokaal toegepast kunnen worden (hoofdzakelijk groen en grond),
- Voldoende ranggeerruimte om veilig te kunnen werken. Tot slot is de beschikbaarheid van een bedrijfswoning essentieel in de organisatie van de Cumelabedrijven, Door de platte organisatie is een korte lijn tussen directie en uitvoering zowel bedrijfsmatig als economisch van groot belang. Cumelabedrijven zijn hoofdzakelijk actief in het buitengebied. Het is derhalve essentieel dat deze bedrijven centraal in het werkgebied zijn gelegen met de bedrijfslocatie. Het is van groot belang dat deze positie van deze specifieke bedrijfstak in én voor het landelijk gebied (in brede zin) erkend wordt en behouden blijft, zodat deze bedrijven met inachtneming van de omgevingswaarden de bijdrage kunnen blijven leveren (continuïteit) voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

d. Erkennen Cumelabedrijven
Middels deze zienswijze verzoeken wij u, om het bestaansrecht van onze (lid-)bedrijven — in het buitengebied — te erkennen en om qua omgevingswaarden inpassing te geven aan de opgaven en ontwikkelingen welke voor de bedrijven relevant zijn inzake de fysieke leefomgeving. Dit geldt in relatie tot de vigerende vestigingslocatie alsmede aangaande de uitvoering van werken i.c. 'de plicht' die onze bedrijven hebben om invulling te geven aan de omgevingswaarden, beheer en behoud van de openbare ruimte in brede zin alsmede op het gebied van lokale circulaire economie en duurzaamheid. Aangaande de ambitie in de visie vervullen de Cumelabedrijven reeds een belangrijke rol voor het landelijk gebied in relatie tot aanleg, behouden en versterken van natuur, landschap, economie en passend hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing. Gezien de omvang van de activiteiten, deels agrarisch maar ook aanverwant niet-agrarisch, het materieel en materiaal dat wordt toegepast en de ligging ten aanzien van de opdrachtgevers (veelal in het buitengebied) is de ligging van de bedrijfslocaties van Cumelabedrijven in het buitengebied essentieel. In de visie wordt een transformatie van de landbouw beoogd. Dit kan en gaat niet zonder de inbreng en participatie van de Cumelabedrijven. Zij zorgen voor een groot deel van het agrarische beheer en productie van de landbouwgronden. Daarnaast dragen de bedrijven zorg voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van de overige gronden binnen de gemeente. Wij vragen u dan ook om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen alsook te kunnen uitbreiden, alsmede nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken om uitvoering te kunnen geven aan de in de omgevingsvisie vermelde ambities. Een belangrijk kenmerk hierbij is, zoals genoemd, de vestigingsplaats van de Cumelabedrijven in het buitengebied. Dit typeert deze bedrijfstak, alsmede de concurrentiepositie in de sector. Door Cumelabedrijven niet naar een industrieterrein te verplaatsen worden mogelijke hinderlijke situaties voorkomen. Ontsluitingswegen nabij een industrieterrein zijn vaak niet op de machines berekend en het werk is veelal in het buitengebied. Zo worden onnodige verkeersbewegingen voorkomen (hetgeen bijdraagt aan de ambitie in de visie inzake 'goede toegankelijkheid en veiligheid').

Reactie gemeente:
De omgevingsvisie is een visie op strategisch niveau, niet op uitvoerend niveau. Voor het landelijk gebied is voorzien in uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven tot 2 ha. Aan agrarische bedrijven gelieerde bedrijven, waaronder de meeste Cumelabedrijven vallen, hebben ook een bepaalde mate van uitbreidingsmogelijkheden. Nieuwvestiging van bedrijven in het landelijk gebied is niet of slechts beperkt mogelijk. Waar een bestaand bedrijf wil uitbreiden

zal dat per bedrijf beoordeeld worden middels toetsing aan het omgevingsplan. In de omgevingsvisie gemeente Stadskanaal krijgen de bestaande bedrijven, zoals de Cumelabedrijven, ruimte om zich binnen bepaalde kaders te ontwikkelen. De belangen van deze sector worden daarbij gezien en gerespecteerd. Verplaatsing naar een industrieterrein is geen beleidsuitgangspunt, wel het faciliteren bij innovaties en toekomstige/ toekomstbestendige bedrijfsvoering. Hierbij denken wij mee over de gewenste innovaties en toekomstbestendige ontwikkelingen binnen de bestaande (ruimtelijke) kaders en wetgeving. Daarnaast werken we volgens de ladder bedrijvigheid (1. Inbreiding op bestaande bedrijventerreinen (nog uit te geven kavels); 2. Transformatie en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen; 3. Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen) voor niet-agrarische bedrijven en niet-aan de agrarische sector gelieerde bedrijven.

e. bestaansrecht en bereikbaarheid materieel
Wij verzoeken u om het bestaansrecht van Cumelabedrijven in het buitengebied te erkennen en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie. Cumelabedrijven in de gemeente Stadskanaal zijn ook deels gevestigd in de bebouwde kom op daartoe gevestigde bedrijfslocaties. Van belang hierbij, is dat er een goede bereikbaarheid is van de bedrijfslocaties voor groot materieel. Ook dienen de plaatsen waar werk uitgevoerd wordt in de gemeente goed bereikbaar te zijn. Ontsluitingswegen in en rondom de gehele gemeente dienen daarom goed bruikbaar te zijn voor het materieel van onze leden. Het materieel bestaat onder andere uit (landbouw-)voertuigen, motorrijtuigen met beperkte snelheid, werktuigen (graafmachines / shovels) en transportmaterieel. Wij verzoeken u om bij de aanleg, verandering of onderhoud van alle ontsluitingswegen rekening te houden met het materieel van Cumelabedrijven.
Reactie gemeente:
We gaan in de omgevingsvisie niet in op bepaalde specifieke branche-organisaties en hun leden. Wel maken we onderscheid tussen eventueel agrarische bedrijven en mkb-bedrijven. Maar gezien de strategische functie van de omgevingsvisie behoeft dit verder geen detaillering. In de uitvoering zien wij toe op (en erkennen wij) de belangen van Cumelabedrijven in de zin van agrarische bedrijven. Daarnaast hebben we opgenomen in paragraaf 5.3 hoe we omgaan met landbouwverkeer:
Voor het vracht- en landbouwverkeer hanteren we de volgende beleidslijnen:

- *Het beperken van vrachtverkeer in het centrum door middel van extra laad- en losvoorzieningen;*
- *Doorgaand vrachtverkeer wordt afgewikkeld via het provinciale wegennet;*
- *Landbouwverkeer wordt actief gescheiden van ander verkeer, zoals het fietsnetwerk;*
- *Doorsnijdingen van bebouwde kommen door het hoofdroutenetwerk voor landbouwverkeer worden zoveel mogelijk voorkomen;*
- *De gemeente besteedt aandacht aan verkeerseducatie voor zowel bestuurders van landbouwvoertuigen als overige kwetsbare verkeersdeelnemers (specifiek scholieren) die in conflict met landbouwvoertuigen kunnen komen.*

Bovendien geldt dat we binnen de gemeentegrens geen vergunningen verlenen voor voertuigen breder dan 3.5 meter. Voor het landbouwverkeer geldt dat dit wordt afgewikkeld via het hoofdroutenetwerk voor landbouwverkeer.

f. circulaire economie
Vanuit Cumela Nederland nemen wij (tevens) onze verantwoordelijkheid aangaande landbouwverkeer, milieueffecten, natuur, biodiversiteit, energie en duurzaamheid alsmede circulariteit (circulaire economie). Deze thema's zien wij ook reeds terug in uw visie. Aangaande deze onderwerpen kan de cumelasector een belangrijke bijdrage leveren in uw gemeente. De transitie naar een circulaire economie zal voor alle economische sectoren een omschakeling in productie- en logistieke processen betekenen. Uitdagingen hierbij zijn onder meer: de optimalisatie van de inzet van energie en grondstoffen; ketensamenwerking en het sluiten van kringlopen; zoeken naar andere productieprocessen en verdienmodellen. Het hoogwaardig hergebruik van afval- en reststromen staat volop in de belangstelling. In september 2016 heeft het Kabinet het Rijksbrede programma Nederland circulair in 2050 gepresenteerd. Hierin zet zij het perspectief op een circulaire economie uiteen: een economie waarin onder meer biotische grondstoffen efficiënt worden ingezet en optimaal worden hergebruikt, Ook beleidsambities met betrekking tot de biobased economy leiden tot een herwaardering van (met name organische) reststromen, namelijk als grondstof voor hoogwaardige biobased producten. Als organisatie en de afzonderlijke bedrijven zijn wij reeds doende met genoemde 'transitie'. Voormelde ontwikkelingen zijn voor opdrachtgevers en Cumelabedrijven reeds aanleiding om 'anders' te 'kijken' naar de reststromen die zij produceren, bijvoorbeeld groenafvalstromen die vrijkomen bij tiet beheer van groenstroken en wegbermen of grond die beschikbaar komt als gevolg van verschraling van natuurgebieden. Niet langer zien zij deze stromen als 'waardeloos afval', maar veel meer als CUMELA potentiële grondstoffen voor nuttige toepassingen, Voor het uitvoering geven van een circulaire economie is voldoende (buiten)opslag c.q. terreinoppervlakte noodzakelijk. Het meest passend is een deugdelijk (opslag-)terrein c.q. bedrijfslocatie direct nabij de huidige (bestaande) locatie in het landelijk gebied. Reserveer hiervoor ruimte en maak ontwikkelingen mogelijk. Wij verzoeken u om bij de bedrijfslocaties van Cumelabedrijven voldoende (buiten)opslagmogelijkheden c.q. uitbreiding van bestaande bedrijfslocaties — in het landelijk gebied - toe te staan en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie. Cumelabedrijven oriënteren en investeren steeds vaker in de productie en opslag van duurzame energie. Zonnepanelen komen reeds op menig Cumelabedrijf voor. Er zijn Cumelabedrijven die de komende jaren de zelf opgewekte elektrische energie willen opslaan in een energiehub. Door te investeren in energieopslagsystemen kunnen Cumelabedrijven zelf voorzien in hun energiebehoefte, bijvoorbeeld door overdag opgewekte energie tijdelijk op te slaan en in de nachtperiode elektrisch materieel mee op te laden, Ook de productie van waterstof is voor sommige Cumelabedrijven een gerede optie in combinatie met een windmolen en/of zonnepanelen. Wij verzoeken u om bij de bedrijfslocatie van Cumelabedrijven voldoende mogelijkheden te creëren om energie op te wekken en op te slaan en dit expliciet de benoemen in de omgevingsvisie.
<u>Reactie gemeente:</u>
Wij ondersteunen initiatieven van bedrijven om bij te dragen aan de energietransitie, zoals het opwekken, opslaan en benutten van duurzame energie. Dit is ook zo benoemd in paragraaf 6.3 van de ontwerp-omgevingsvisie. Voor bedrijfslocaties, waaronder die van Cumelabedrijven – waar wij geen specifieke brancheorganisaties en haar leden benoemen -, biedt ons omgevingsplan ruimte om dergelijke voorzieningen mogelijk te maken binnen de geldende ruimtelijke kaders. Specifieke regels voor afzonderlijke branches hanteren wij niet en de omgevingsvisie is niet voor de uitvoering van specifieke bedrijven en de (toekomstbestendige) inrichting van de energievoorziening van bedrijven.

Resumé
Zonder uitputtend te zijn herkennen wij ons als organisatie (namens onze leden) reeds in grote mate in de voorliggende visie. Desalniettemin zijn er ook diverse thema's c.q. aspecten, zoals voormeld, welke specifiek en in belangrijke mate voor deze 'unieke' bedrijven bijzondere aandacht behoeven en

redelijkerwijs erkend dan wel betrokken dienen te worden in de visie (en bij de verdere uitwerking van instrumenten in het kader van de Omgevingswet). In de visie komt de uitnodiging om het met elkaar te doen nadrukkelijk tot uiting. Als organisatie gaan wij graag op deze uitnodiging in. Ten eerste via deze zienswijze, maar ook op andere wijze willen / kunnen wij participeren bij de verdere uitwerking van de ambities.

Gewijzigd vaststellen
Verzocht wordt deze zienswijze gegrond te verklaren en conform de beleidslijn van de Omgevingswet, waarbij de gedachte gericht is op 'ja, mits ', de ontwerp omgevingsvisie gemeente Stadskanaal op grond van de genoemde aspecten gewijzigd vast te stellen i.c. de genoemde aspecten in deze visie c.q. het op te stellen omgevingsplan te betrekken. Verzocht wordt om samen met ons als belangrijke sector in het buitengebied te kijken naar reële mogelijkheden om het buitengebied / grondgebied van de gemeente Stadskanaal veiliger, mooier en beter te maken. Wij verzoeken u derhalve om met inachtneming van onderhavige zienswijze deze belangen en gevolgen te heroverwegen.
Reactie gemeente:
Gelet op bovenstaande reactie op de zienswijze is er geen aanleiding tot gewijzigde vaststelling.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

5. (Anoniem)

Zienswijze

a. Wonen en behoefte! (woonwagens)
b. Plannen om te bouwen op de 2e Boerendiep? Is daar dan geen plaats ook voor woonwagens? Dit zie ik nergens terug! (is wel cultureel). Hoop dat er nu na 11 jaar ook plaats voor ons is voor woonwagens!

Reactie op zienswijze
In de omgevingsvisie is op blz. 20 het volgende opgenomen over verschillende mogelijkheden voor woningbouw:
Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in het woonprogramma, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur.
Hier is derhalve al tekst over woonwagens opgenomen, waardoor wij ook kijken naar deze vorm van wonen. Ook gaan wij beleid opstellen voor wonen, waaronder een afweging van mogelijkheden voor het realiseren van woonwagens, dit valt echter buiten het kader van deze omgevingsvisie.
In de omgevingsvisie is, zoals indiener van de zienswijze aangeeft, voorzien in planmatige woningbouw (in combinatie met zonne-parken of kleinschalige bedrijvigheid) bij het Tweede Boerendiep te Musselkanaal. Op dit moment is echter nog niet duidelijk in deze omgevingsvisie wat voor typen woningen hier

mogen komen. Op het moment dat de ideeën voor wonen/werken/educatie nabij Tweede Boerendiep wordt uitgewerkt, zal ook duidelijk worden welke type woningen daar mogelijk zullen zijn en in hoeverre er ruimte komt voor woonwagens. We nemen de suggesties mee in dat verdere proces.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

6. (Anoniem)

Zienswijze
Wij hopen op een vergunning voor flexwonen bij familie in de tuin, omdat het voor jongeren lastig is om te beginnen in de woningmarkt.

Reactie op zienswijze
In de omgevingsvisie is op blz. 20 het volgende opgenomen over verschillende mogelijkheden voor woningbouw:
Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in het woonprogramma, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur.
Hier is tekst over flexwoningen opgenomen, waardoor wij ook kijken naar deze vorm van wonen. Tevens maken wij op dit moment ook een woonvisie waarin wordt opgenomen het concretere beleid voor wonen, waaronder een afweging van mogelijkheden voor het realiseren van woonwagens/tiny houses/flexwoningen. Wij verwijzen dan ook naar de op te stellen woonvisie en de uitwerking ervan in een programma wonen. Daarbij houden we rekening met het feit dat starters en jonge huishoudens door het woningtekort een belangrijke groep op de woningmarkt zijn en we daar dan ook expliciet aandacht aan zullen besteden in de woonvisie en het uit te werken programma wonen.
Aandachtspunt is wel de gevraagd plek van de flexwoning, namelijk achter in de tuin van een bestaande woning. Het gaat om het toevoegen van een woning aan de woningvoorraad. Dit zou in beginsel moeten plaatsvinden direct aan de weg, en niet achter een bestaande woning. Vanuit een goede ruimtelijke ordening en het straat- en bebouwingsbeeld is het niet wenselijk om nieuwe woningen, ook niet voor flexwonen, in de achtertuin van een bestaande woning te realiseren. In principe willen we in de kernen nieuwe woningen realiseren. Als het gaat om nieuwe woningen in het landelijk gebied, waaronder ook diverse woonlinten vallen, dan is het onder voorwaarden mogelijk om bestaande open plekken in een woonlint op te vullen of een woonlint af te ronden met nieuwe bebouwing, maar de nieuwe woning moet in principe aan de straatzijde komen, niet achter een bestaande woning.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

7. (Anoniem)

Zienswijze

Ik hoop op een wetgeving waarbij flexwonen mogelijk wordt, bij eerstegraads familie, zodat het voor jongeren makkelijker wordt om te starten.

Reactie op zienswijze

In de omgevingsvisie is op blz. 20 het volgende opgenomen over verschillende mogelijkheden voor woningbouw:
Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in het woonprogramma, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur.
Hier is tekst over flexwoningen opgenomen, waardoor wij ook kijken naar deze vorm van wonen. In de woonvisie en bijbehorend programma wonen, wordt dit verder uitgewerkt, waarbij starters en jonge huishoudens door het woningtekort een belangrijke groep op de woningmarkt zijn. In onze nieuwe woonvisie en het uit te werken programma wonen besteden we hier expliciet aandacht aan.
Aandachtspunt is wel de gevraagd plek van de flexwoning, namelijk achter in de tuin van een bestaande woning. Het gaat om het toevoegen van een woning aan de woningvoorraad. Dit zou wat ons betreft moeten plaatsvinden direct aan de weg, en niet achter een bestaande woning. Vanuit een goede ruimtelijke ordening en het straat- en bebouwingsbeeld is het niet wenselijk om nieuwe woningen, ook niet voor flexwonen, in de achtertuin van een bestaande woning te realiseren. In principe willen we in de kernen nieuwe woningen realiseren. Als het gaat om nieuwe woningen in het landelijk gebied, waaronder ook diverse woonlinten vallen, dan is het onder voorwaarden mogelijk om bestaande open plekken in een woonlint op te vullen of een woonlint af te ronden met nieuwe bebouwing, maar de nieuwe woning moet altijd aan de straatzijde komen, niet achter een bestaande woning.

Conclusie

De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

8. (Anoniem)

Zienswijze

Gaat om de mogelijke nieuwbouwplannen aan de Lindenlaan (oude school + kerk grond). Ik ben voor bovenstaand plan. Graag wil ik u erop wijzen dat de plaatselijke ondernemers (bouw) hier haar medewerking aan willen verlenen. Dus geen Benus, Avitec en noem maar op. De ‘gunkwestie’ (factor) is ook hier erg belangrijk. Ergens nog een plekje bedenken waar ook vrijstaande woningen kunnen worden gebouwd. Hoe meer huizen, hoe meer mensen, jeugd, of gezinnen hier ook kunnen blijven.

Reactie op zienswijze

De omgevingsvisie biedt mogelijkheden voor inbreiding van kernen voor wonen, zoals deze locatie. De concrete uitwerking ervan is niet iets wat valt binnen de reikweidte van de visie. De visie is namelijk een vrij algemeen beleidsdocument voor de komende 15 jaar. Wel is het belang van het gestelde project ook wat ons betreft aanwezig. In het algemeen geldt dat we als gemeente bij nieuwbouwplannen kritisch meekijken naar het beoogde woningprogramma.

Daarbij kijken we onder andere naar gewenste woningtypes, betaalbaarheid en kwaliteit. Voor deze concrete locatie geldt dat de gemeente in gesprek is met een lokale aannemer over de mogelijke ontwikkeling van dit plan. Daarbij streeft de gemeente ernaar om, waar mogelijk, lokale ondernemers de ruimte te bieden, mits dit past binnen het gemeentelijk beleid. Tegelijkertijd is de gemeente gehouden aan het Didam-arrest, wat betekent dat bij verkoop van openbare grond een transparante selectieprocedure moet worden gevolgd als er meerdere gegadigden zijn.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

9. (Anoniem)

Zienswijze
Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de herziende ontwerpversie van de Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal. Ik wil u allereerst complimenteren met de heldere en toekomstgerichte visie. Het is goed om te zien dat de gemeente zich profileert als een aantrekkelijke woongemeente voor iedere doelgroep, met oog voor ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, voorzieningen en het behoud van het groene karakter van onze leefomgeving. De aandacht voor het versterken van de sociale cohesie, het stimuleren van betaalbaar wonen en het belang van doorstroming op de woningmarkt spreekt mij zeer aan. Ook de bevestiging van de ladder voor woningbouw en het expliciet opnemen van uitbreiding dorpslint op de visiekaart bieden belangrijke handvatten om op een zorgvuldige manier woningbouw mogelijk te maken waar dit ruimtelijk verantwoord is.

Verzoek: opname Vledderkanaal als uitbreiding dorpslint Met deze zienswijze verzoek ik u het Vledderkanaal (specifiek het deel waar reeds sprake is van een duidelijke lintbebouwing) in het definitieve plan expliciet op te nemen als uitbreiding van het dorpslint, conform de visiekaart (Legenda: "Uitbreiding dorpslint") en de uitgangspunten in hoofdstuk 4.1 (Wonen). Beleidsmatige onderbouwing

a. Het betreffende deel van het Vledderkanaal voldoet aantoonbaar aan de definitie van lintbebouwing zoals gehanteerd door de Provincie Groningen: “Een lijnvormige verzameling van gebouwen, gesitueerd op meerdere bouwpercelen, langs een weg of vaart in het buitengebied met kleine afstanden tussen de bouwkavels.”
b. In het gebied langs het Vledderkanaal is sprake van een duidelijke reeks van bebouwing aan beide zijden van het Vledderkanaal, zonder grote onderbrekingen.
c. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt bij Nieuwe woningen bevestigd dat uitbreiding langs of in het bestaande lint (4e trede van de woningbouwladder) uitbreiding langs of in het bestaande lint (4e trede van de woningbouwladder) een gewenste ontwikkelingsvorm is, passend bij het behoud van het open landschap.
d. De gemeente staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave: ongeveer 800 woningen tot 2030 en aanvullend 1.200 woningen daarna. Daarbij wordt de behoefte aan betaalbare woningen en ruimte voor gezinnen als belangrijke prioriteit genoemd.
e. In lijn met deze visie past de herbestemming van kavelnummer Onstwedde W 2842 uitstekend binnen dit beleid:
f. Het betreft een voormalige agrarische kavel waarvan het agrarisch gebruik is beëindigd.

g. Er wordt voorzien in de realisatie van één zorgvuldig ingepaste woning, met aandacht voor landschappelijke inpassing, duurzaam bouwen en aansluiting bij het bestaande lint.
h. Door deze nieuwe woning komen bovendien twee volwaardige woningen beschikbaar voor gezinnen: de toekomstige bewoners van de nieuwe woning maken twee bestaande woningen vrij die geschikt zijn voor jonge gezinnen. Dit levert daarmee een extra bijdrage aan de doorstroming op de woningmarkt, een belangrijk speerpunt in de Omgevingsvisie.
i. De ontwikkeling draagt bij aan: - het versterken van de leefbaarheid in het gebied; - het ondersteunen van de basisvoorzieningen in de nabije dorpen; - het behoud van de sociale cohesie; - het zorgvuldig benutten van de bestaande ruimtelijke structuur zonder het open landschap aan te tasten.

In voorbereiding op deze zienswijze hebben wij reeds 2 constructieve gesprekken gevoerd met twee ambtenaren van de gemeente over deze casus, tijdens de inloopbijeenkomsten over de ontwerp-omgevingsvisie. Wij waarderen de geboden gelegenheid om onze plannen toe te lichten en hopen met deze zienswijze een verdere bijdrage te leveren aan een zorgvuldige afweging in het definitieve plan.

Samenvattend verzoek Ik verzoek u vriendelijk om in het definitieve plan:

1. het Vledderkanaal (specifiek het deel waar aantoonbaar sprake is van lintbebouwing) op te nemen als uitbreidingsgebied van het dorpslint, passend binnen de beleidskaders zoals verwoord in hoofdstuk 4.1 van de Omgevingsvisie en zichtbaar op de visiekaart;
2. ruimte te bieden voor zorgvuldig ingepaste woningbouw op dit deel van het lint, als bijdrage aan de gemeentelijke woningbouwopgave, het behoud van de leefbaarheid en de gewenste doorstroming op de woningmarkt.

Reactie op zienswijze

In de omgevingsvisie is op de kaart wonen en bedrijvigheid opgenomen een aanduiding in/uitbreiding linten. Voor de locatie aan het Vledderkanaal is onderstaande uitsnede van deze kaart opgenomen met daarin opgenomen de paars gearceerde aanduiding uitbreiding dorpslint en met een blauwe lijn van de betreffende locatie. Deze aanduiding betekent niet dat het op perceelsniveau mogelijk is om mee te werken aan inbreidingsplannen, maar geeft een algemeen beeld waar eventuele inbreiding in het landelijk gebied mogelijk is. Er zal per geval onderzocht moeten worden of het initiatief voldoet aan onder meer de provinciale omgevingsverordening, waar regels over inbreiding in staan. Een van die regels is dat sprake moet zijn van een bebouwingslint.

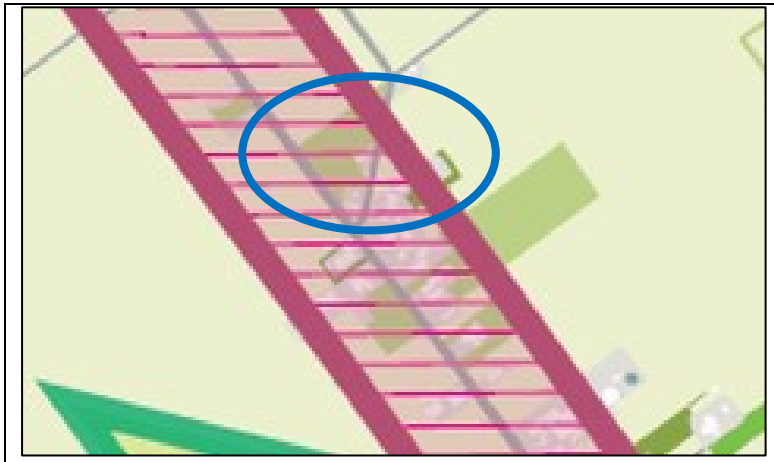

Afbeelding 3: uitsnede kaart Wonen en bedrijvigheid (nabij Vledderkanaal 1)

Afbeelding 4: uitsnede legenda kaart bebehorende bij afbeelding 3

De in de omgevingsvisie opgenomen zone van in/uitbreiding lint is deels op dit perceel opgenomen. Echter, deze is niet bedoeld voor de Vledderkanaal, maar voor de 3e Oomsberg en Waterschapsweg. Daar is de arcering voor opgenomen, niet voor de weg Vledderkanaal. De vrij brede arcering valt onbedoeld ook over dit deel van Vledderkanaal, waardoor het lijkt dat die onder de arcering zou vallen, hetgeen niet zo bedoeld is. Daarom zal ter verduidelijking deze arcering smaller gemaakt worden en daarmee niet over beoogd perceel meer vallen. We wijzigen de kaart 'Wonen en Bedrijvigheid' door de arcering van dit inbreidingslint Waterschapsweg/3e Oomsberg minder diep te maken, zodat duidelijker is dat bedoeld wordt dat de weg Vledderkanaal niet valt onder uitbreiding dorpslint, maar wel de beide zijden van de Waterschapsweg/3e Oomsberg.

Bovendien is een kaart van de omgevingsvisie bedoeld als denkrichting, niet als concreet toetsingskader en geeft als zodanig dan ook geen rechten op toekenning van een bouwplan. De beantwoording van de vraag of een nieuwe woning mogelijk is, is geen afweging binnen deze omgevingsvisie. Wel zullen wij vanwege de gevraagde uitspraak een principeuitspraak hierover doen.

In het omgevingsplan is voor deze locatie in het algemeen een agrarische bestemming (onbebouwd) opgenomen, waar geen woningbouw mogelijk is en voor het perceel nr. 1 een woonbestemming (met deels wel en deels geen bouwmogelijkheden opgenomen (zie onderstaande afbeelding).

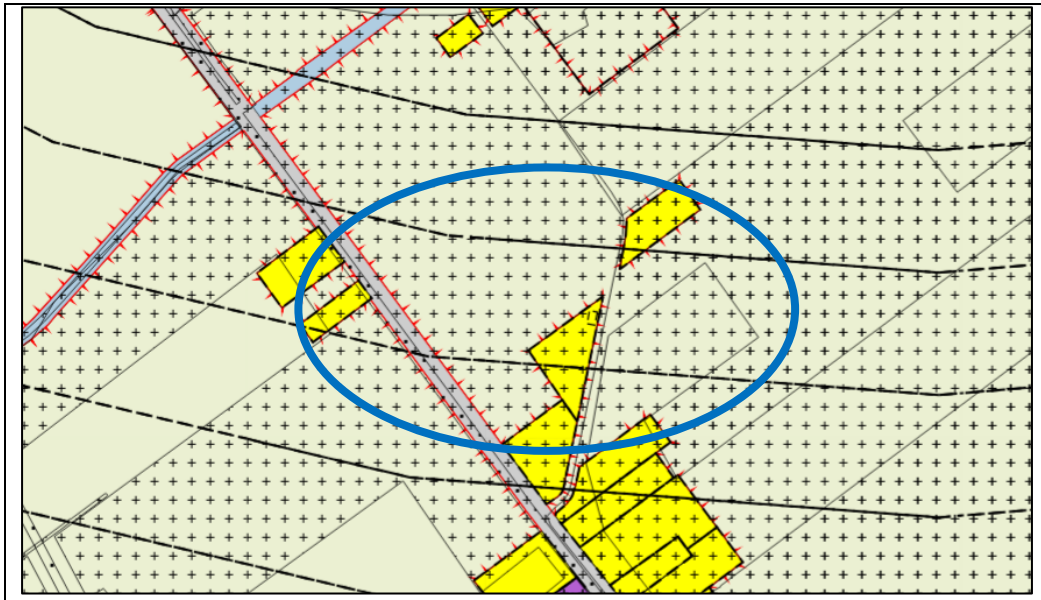

Afbeelding 5: Uitsnede Chw-bestemmingsplan (2004)

Er is nu geen mogelijkheid voor een extra woning. Dat is ook de reden dat men vraagt om een extra woning te mogen bouwen. Zoals gesteld is de paars gearceerde aanduiding niet bedoeld voor de weg Vledderkanaal. Bovendien is het Vledderkanaal geen bebouwingslint als bedoeld in de provinciale omgevingsvisie. Het gaat om een te laag aantal woningen die ook te ver uit elkaar liggen om lintbebouwing te vormen; en ook stedenbouwkundig is hier geen sprake van een lint, maar van solitair gelegen bebouwing.
Dit is ook goed te zien in onderstaande luchtfoto van het betreffende gebied.

Afbeelding 6: Uitsnede luchtfoto nabij Vledderkanaal 1

De provinciale omgevingsverordening (in het vervolg: POV) spreekt in artikel 3.25 lid 1 sub a van de mogelijkheid om een open plek binnen een bestaand bebouwingslint op te vullen met een nieuwe woning. In dat verband is de definitie van bebouwingslint: 'een lijnvormige verzameling van gebouwen, gesitueerd op meerdere bouwpercelen, langs een weg of vaart in het buitengebied met kleine afstanden tussen de bouwkavels'. In dit geval gaat het niet om lijnvormige verzameling van gebouwen (voor wonen) met kleine afstanden tussen de bouwkavels, maar om solitair liggende woningen aan dit deel van het Vledderkanaal (2 woningen aan deze zijde van de weg).
Het kan dus ook niet betreffen het in sub b bedoelde afronden van een bestaand bebouwingslint, nu er geen sprake is van een bebouwingslint.
In de POV is een bebouwingscluster als volgt aangegeven: *een ruimtelijk samenhangende concentratie van meer dan 10 hoofdgebouwen met overwegend een woonfunctie gesitueerd op verschillende aangrenzende bouwpercelen in het buitengebied.* Ook is er hier geen sprake van een bebouwingscluster, want een cluster omvat minstens 10 woningen.
In zoverre kan de omgevingsvisie geen ruimte bieden voor inbreiding op deze plek, omdat de gemeentelijke visie altijd ook aan de POV moet voldoen.

Ook is het beleid van de gemeente om de woningen juist in een lint zoals 3e Oomsberg of Waterschapsweg te realiseren, niet aan de Vledderkanaal. Hierover zijn ook gesprekken met indiener van de zienswijze geweest bij de inloopavonden voor de omgevingsvisie.

Conclusie
De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen: We wijzigen de kaart 'Wonen en Bedrijvigheid' door de arcering van dit inbreidingslint Waterschapsweg/3e Oomsberg minder diep te maken, zodat duidelijker is dat bedoeld wordt dat de weg Vledderkanaal niet valt onder uitbreiding dorpslint, maar wel de beide zijden van de Waterschapsweg/3e Oomsberg.

10. VRG (Veiligheidsregio Groningen)

Zienswijze
Ten aanzien van de tekst van de Ontwerp-omgevingsvisie vinden we dat beter invulling gegeven kan worden aan het Waarborgen van veiligheid door concreter in te gaan op het onderwerp en hoofdkeuze op te nemen in de visie. Daarnaast vinden we het belangrijk dat voor het Waarborgen van veiligheid niet alleen ingegaan wordt op externe veiligheid, maar ook invulling gegeven wordt aan het bredere domein van veiligheid, waaronder de risico's van bijvoorbeeld het vervoer of de opslag van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid), maar ook energietransitie activiteiten, hoog water, extreme neerslag en grote branden met veel rookoverlast voor onze inwoners en onze vitale en kwetsbare infrastructuur. Ter inspiratie geven we in de bijlage een voorbeeld van een tekstuitwerking.

Bijlage Tekstvoorstel voor Omgevingsvisie
1 Voorwoord en samenvatting
Advies: Toevoeging 3 woorden "veilige en gezonde" aan bestaande tekst 1) Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leef- omgeving: Vanuit onder meer Nij Begun en de Regiodeal Oost-Groningen willen het Rijk, provincie en de gemeente investeren om de regio toekomstbestendig te maken. Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke, **veilige en gezonde** woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben.
Reactie gemeente:
We nemen dit tekstvoorstel over. We voegen de woorden 'veilige en gezonde' toe in de tekst onder sub 1. Van de samenvatting. De nieuwe tekst na de zin 'toekomstbestendig te maken' wordt dan: Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke, **veilige en gezonde** woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben.'

9.1 Inleiding
Advies: herschreven onderstaande tekst opnemen. Daarbij Waarborgen van veiligheid en Sociale veiligheid elk een eigen paragraaf geven. In onze gemeente gaan we in eerste instantie uit van het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat we activiteiten voorkomen waarvan we verwachten dat ze negatief zijn voor het milieu of onze inwoners. Verder houden we rekening met het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. In paragraaf 9.2 beschrijft hoe we als gemeente invulling geven aan onze rol ten

aanzien van het waarborgen van veiligheid en in paragraaf 9.3 doen we dat voor sociale veiligheid. In paragraaf 9.4 behandelen we de (milieu)aspecten voor een gezonde leefomgeving. In 9.5 beschrijven wij wat we de komende jaren preventief gaan doen om gezondheidsproblemen te verminderen en mensen te ondersteunen om zoveel mogelijk jaren in goede gezondheid te leven. Voor gezondheid is ons streven: beter voorkomen, dan genezen. Ten aanzien van zowel fysieke als mentale gezondheid hebben we een opgave, omdat de gezondheidscijfers in Stadskanaal ver onder het landelijk gemiddelde scoren.
Reactie gemeente:
We nemen het tekstvoorstel gedeeltelijk over. We voegen na de eerste zin op blz. 47 onder de inleiding van H8 de volgende tekst toe: 'In onze gemeente gaan we in eerste instantie uit van het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat we activiteiten voorkomen waarvan we verwachten dat ze negatief zijn voor het milieu of onze inwoners. Verder houden we rekening met het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt voor zover het hier Diftar betreft.'

9.2 Waarborgen van veiligheid
Het waarborgen van veiligheid gaat over risico's van bijvoorbeeld het vervoer of de opslag van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid), maar ook energietransitie activiteiten, hoog water, extreme neerslag en grote branden met veel rookoverlast brengen veiligheidsrisico's met zich mee voor onze inwoners en onze vitale en kwetsbare infrastructuur. Voor inwoners is het bijna niet mogelijk om zichzelf tegen deze risico's te beschermen en daarom is dit een belangrijke overheidstaak. We blijven in elk geval voldoen aan de minumumeisen, maar we zetten in op een beter niveau o.a. door, voor veiligheid in brede zin, kaderstellend regels in het omgevingsplan op te nemen én door veiligheid in een vroeg stadium te betrekken bij ontwikkelingen. Daarbij gaan we uit van een trap van ontwerpprincipes voor veiligheid, waarbij we inzetten op veiligheidswinst op een zo vroeg mogelijke trede:
a) Voorkomen of beperking van risico's,
b) Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid
c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming
d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten
e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk
f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg
g) Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen.

Voor Seveso
-inrichtingen is geen plaats op onze bedrijventerreinen. Bedrijventerrein Groningen-Zuid is daarvoor de geschikte locatie. Overige nieuwe en uitbreiding van bestaande vergunningplichtige risicovolle bedrijfsactiviteiten staan we in principe alleen toe op Bedrijvenpark Stadskanaal, waarbij we de risico's afwegen tegen het belang van een veilige leefomgeving.

We zijn zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe gebruiksfuncties van verminderd zelfredzame personen en van grote(re) evenementen en andere buitenactiviteiten binnen gevarenzones (de aandachtsgebieden). Andere ruimtelijke ontwikkelingen worden in gevarenzones altijd afgewogen, waarbij de

risico’s en mogelijke mitigerende maatregelen worden afgewogen tegen het belang van een veilige leefomgeving. Daarbij kiezen we binnen de gevarenzone van de gasleidingen en propaantanks kleiner dan 13 m3 niet voor het aanzetten van de voorschriftengebieden.

Voor een optimaal veilige inrichting van het Stationsgebied Stadskanaal volgen we de mogelijkheid of gevaarlijke stoffen over deze spoorlijn vervoerd gaan worden en laten dit zo nodig meewegen in de ontwikkeling van dit gebied. Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.
Reactie gemeente:
We nemen het tekstvoorstel over. We voegen in paragraaf 8.1 onder ‘veiligheid, omgevingsveiligheid’ toe de volgende tekst: ‘Het waarborgen van veiligheid gaat over risico’s van bijvoorbeeld het vervoer of de opslag van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid), maar ook energietransitie activiteiten, hoog water, extreme neerslag en grote branden met veel rookoverlast brengen veiligheidsrisico’s met zich mee voor onze inwoners en onze vitale en kwetsbare infrastructuur. Voor inwoners is het bijna niet mogelijk om zichzelf tegen deze risico’s te beschermen en daarom is dit een belangrijke overheidstaak. We blijven in elk geval voldoen aan de minimumeisen, maar we zetten in op een beter niveau onder andere door, voor veiligheid in brede zin, kaderstellend regels in het omgevingsplan op te nemen én door veiligheid in een vroeg stadium te betrekken bij ontwikkelingen. Daarbij gaan we uit van een trap van ontwerpprincipes voor veiligheid, waarbij we inzetten op veiligheidswinst op een zo vroeg mogelijke trede:
a) Voorkomen of beperking van risico’s vergroot de veiligheid;
b) Afstand tot de risico’s vergroot de veiligheid;
c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming;
d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten;
e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk;
f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg;
g) Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen.

Voor Seveso-inrichtingen is geen plaats op onze bedrijventerreinen. Bedrijventerrein Groningen-Zuid is daarvoor de geschikte locatie.
Overige nieuwe en uitbreiding van bestaande vergunningplichtige risicovolle bedrijfsactiviteiten staan we in principe alleen toe op Bedrijvenpark Stadskanaal, waarbij we de risico’s afwegen tegen het belang van een veilige leefomgeving.

We zijn zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe gebruiksfuncties van verminderd zelfredzame personen en van grote(re) evenementen en andere buitenactiviteiten binnen gevarenzones (de aandachtsgebieden). Andere ruimtelijke ontwikkelingen worden in gevarenzones altijd afgewogen, waarbij de risico’s en mogelijke mitigerende maatregelen worden afgewogen tegen het belang van een veilige leefomgeving, zoals in en nabij het toekomstige stationsgebied. Daarbij kiezen we binnen de gevarenzone van de gasleidingen en propaantanks kleiner dan 13 m3 niet voor het aanzetten van de voorschriftengebieden.

Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.’

Reactie op zienswijze

De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie

De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

- We voegen de woorden ‘veilige en gezonde’ toe in de tekst onder sub 1. van de samenvatting. De nieuwe tekst na de zin ‘toekomstbestendig te maken’ wordt dan: Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke, **veilige en gezonde** woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben.’
- We voegen na de eerste zin op blz. 47 onder de inleiding van H8 de volgende tekst toe: ‘In onze gemeente gaan we in eerste instantie uit van het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat we activiteiten voorkomen waarvan we verwachten dat ze negatief zijn voor het milieu of onze inwoners. Verder houden we rekening met het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt voor zover het hier Diftar betreft.’
- We voegen in paragraaf 8.1 onder ‘veiligheid, omgevingsveiligheid’ toe de volgende tekst: ‘Het waarborgen van veiligheid gaat over risico’s van bijvoorbeeld het vervoer of de opslag van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid), maar ook energietransitie activiteiten, hoog water, extreme neerslag en grote branden met veel rookoverlast brengen veiligheidsrisico’s met zich mee voor onze inwoners en onze vitale en kwetsbare infrastructuur. Voor inwoners is het bijna niet mogelijk om zichzelf tegen deze risico’s te beschermen en daarom is dit een belangrijke overheidstaak. We blijven in elk geval voldoen aan de minimumeisen, maar we zetten in op een beter niveau onder andere door, voor veiligheid in brede zin, kaderstellend regels in het omgevingsplan op te nemen én door veiligheid in een vroeg stadium te betrekken bij ontwikkelingen. Daarbij gaan we uit van een trap van ontwerpprincipes voor veiligheid, waarbij we inzetten op veiligheidswinst op een zo vroeg mogelijke trede:
  a) Voorkomen of beperking van risico’s vergroot de veiligheid;
  b) Afstand tot de risico’s vergroot de veiligheid;
  c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming;
  d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten;
  e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk;
  f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg;
  g) Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen.

  Voor Seveso-inrichtingen is geen plaats op onze bedrijventerreinen. Bedrijventerrein Groningen-Zuid is daarvoor de geschikte locatie. Overige nieuwe en uitbreiding van bestaande vergunningplichtige risicovolle bedrijfsactiviteiten staan we in principe alleen toe op Bedrijvenpark Stadskanaal, waarbij we de risico’s afwegen tegen het belang van een veilige leefomgeving.

  We zijn zeer terughoudend in het toestaan van nieuwe gebruiksfuncties van verminderd zelfredzame personen en van grote(re) evenementen en andere buitenactiviteiten binnen gevarenzones (de aandachtsgebieden). Andere ruimtelijke ontwikkelingen worden in gevarenzones altijd

afgewogen, waarbij de risico's en mogelijke mitigerende maatregelen worden afgewogen tegen het belang van een veilige leefomgeving, zoals in en nabij het toekomstige stationsgebied. Daarbij kiezen we binnen de gevarenzone van de gasleidingen en propaantanks kleiner dan 13 m3 niet voor het aanzetten van de voorschriftengebieden.

Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.'

11. Stichting Ocrea

Zienswijze

U kent Stichting Ocrea als dé belangenbehartiger van de inwoners van het mooie dorp Onstwedde. Voor de volledigheid toch nog het volgende: Wij zetten ons in voor het bevorderen van het woon- en leefklimaat in en rond Onstwedde. Onze visie is het creëren en behouden van een leefbaar dorp voor zowel jong als oud. Een dorp waar men met plezier woont en werkt en kan beschikken over belangrijke voorzieningen, zoals woningen, openbaar vervoer, winkels, onderwijs, gezondheidszorg en over voldoende mogelijkheden voor sport, recreatie en ontspanning.

Wij hebben de gepresenteerde ontwerp-omgevingsvisie, hierna te noemen visie, van de gemeente Stadskanaal besproken en wij hebben besloten de volgende zienswijze in te dienen.

Zienswijze

Onstwedde is, na Stadskanaal en Musselkanaal, de derde kern in de gemeente qua inwonertal en voorzieningen. Vooral op het voorzieningenniveau zijn wij erg trots. Om dat niveau te handhaven zijn voldoende, met name ook jongere inwoners een absolute voorwaarde.

In de visie staan bij de zes kernen van de gemeente de gebieden voor woningbouw globaal aangegeven. Wij vinden het heel bijzonder, dat de bouwmogelijkheden bij Onstwedde minimaal zijn ten opzichte van die in de veel kleinere kernen Vledderveen, Alteveer en Mussel. Dat is voor ons echt onaanvaardbaar. Onstwedde kent een relatief oude bevolking. Wij ervaren continu dat jongeren in ons dorp willen (blijven) wonen. Maar dan moet er wel ruimte zijn voor het bouwen van nieuwe woningen, voor zowel senioren als junioren.

En die jongeren zijn zonder meer nodig om de vele voorzieningen en verenigingen die ons dorp nu heeft, te behouden of zelfs uitte breiden. Wij noemen als voorzieningen: De Bast, waarin peuter-, basis- en voortgezet onderwijs en sportza(al)en hun onderkomen vinden, De Bolster, waarin bibliotheek, Welstad, fysiotherapie, steunstee gehuisvest zijn, jeugdsoos De Boerderij, vakantiespelweek, huisartsen, meerdere middenstandszaken, zwembad 't Vlasmeer, sportpark De Boskamp, tennispark Uneswido, manege, ijsbaan, kerken, Het Landhuis, Zorghuis Samen en het evenemententerrein. Aan veel van deze voorzieningen zijn verenigingen en clubs verbonden en die maken er gebruik van.

De gemeente Stadskanaal heeft een forse opgave om nieuwe woningen te bouwen. Daarvan kan Onstwedde een belangrijk aandeel leveren. Wat ons betreft, kiezen we niet voor een nieuw uitbreidingsplan. Er zijn voldoende inbreidingsmogelijkheden en die passen naar onze mening beter bij het karakter van ons dorp. Mogelijke locaties zijn: Olde Hof (tegenover de Zonnehof) extra ten opzichte van het reeds gepresenteerde plan, Landlaan, Luringstraat, Verlengde Luringstraat, Duinweg (twee locaties), Kerklaan, Havenstraat en Holte. Van de locaties zoals hierboven opgesomd, geven wij geen voorkeursvolgorde aan. Dat laten we graag afhangen van de ontwikkelingsmogelijkheden die zich voordoen. Wij hebben enkel gekeken naar de mogelijkheden en waar ruimte is.

Wij pleiten ervoor de bouw van verschillende soorten nieuwe woningen toe te staan. De locaties lenen zich daar prima voor. Wij denken ook aan levensloopbestendige woningen die nu geschikt zijn voor senioren die graag naar een kleinere woning willen, maar waarin daarna ook gezinnen kunnen wonen. Wij noemen als voorbeeld de huidige woningen van Lefier aan de westzijde van de Tuinlaan en die staan ook aan de oostzijde van de Boslaan.

Wij dringen er op aan om op voorhand niet allerlei juridische en/of ruimtelijke belemmeringen van gemeente- of provinciewege op te werpen. Dat frustreert ons als dé belangenbehartiger van ons dorp en nog meer de kandidaat-bouwers c.q. -ontwikkelaars.

Wij rekenen erop dat u onze zienswijze volop betrekt bij het maken van de definitieve omgevingsvisie. Uiteraard zijn wij graag bereid onze zienswijze mondeling toe te lichten.

Reactie op zienswijze

De zienswijze geeft aan dat men graag inbreiding ziet in Onstwedde, meer concreet aan de Olde Hof (tegenover de Zonnehof) extra ten opzichte van het reeds gepresenteerde plan, Landlaan, Luringstraat, Verlengde Luringstraat, Duinweg (twee locaties), Kerklaan, Havenstraat en Holte. In de omgevingsvisie hebben we op de kaarten aangegeven waar we in/uitbreiding van linten zien. Zo ook het lint nabij Tange in Onstwedde (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 7: uitsnede visiekaart ontwerp-omgevingsvisie (Onstwedde en omgeving)

In de teksten gaat de omgevingsvisie niet over de exacte locaties van nieuwbouw van woningen, meer over algemene doelstellingen zoals aantallen en typen woningen. Omdat genoemde inbreidingslocaties vallen binnen het oranje gekleurde deel van de kaart. Deze oranje kleur verwijst naar bestaand stedelijk gebied. Hier zijn op zich mogelijkheden voor inbreiding en hoeven niet apart benoemd te worden op de kaart. In de tekst is de ladder voor woningbouw opgenomen. In de omgevingsvisie is op hoofdlijnen beschreven wat de doelstellingen zijn voor het bouwen van woningen. Om het open karakter van het landschap te behouden, bouwen wij zo min mogelijk in het buitengebied. Binnen stedelijk gebied worden alle potentiële inbreidingslocaties verkend voordat wordt gezocht naar uitbreidingslocaties in het buitengebied. Daarnaast hebben we in veel bestaande kernen en wijken een openbare ruimte met veel groen en die willen we niet volbouwen. Voor woningbouw hanteren we daarom de ladder voor woningbouw zoals opgenomen in de woonvisie. Deze ladder geeft aan welke voorkeursvolgorde we hanteren met betrekking tot de locatie van woningbouw. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Als een bouwplan in Onstwedde voldoet aan de ladder kan initiatiefnemer in overleg met de gemeente gaan over ideeën. Feitelijk wordt dit ook al gedaan voor enkele locaties in Onstwedde. In die zin is er geen noodzaak de tekst van de omgevingsvisie aan te passen.

Ook in de woonvisie die momenteel geactualiseerd wordt en die we verwerken bij een volgende actualisatie van de omgevingsvisie, willen we een goede balans tussen de beoogde woningtypen aanhouden. In de woonvisie en bijbehorend programma wonen, wordt dit verder uitgewerkt, waarbij starters en jonge huishoudens door het woningtekort een belangrijke groep op de woningmarkt zijn. In onze nieuwe woonvisie besteden we hier expliciet aandacht aan.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

12. Stichting Boermarke Essen en AA's, (Anoniem)

Zienswijze
Zienswijze: Graag vragen we vanuit de Stichting Boermarke Essen en AA's in de omgevingsvisie van de Gemeente Stadskanaal aandacht te besteden aan het gebied aan de noord kant van de gemeente wat tegen de Gemeente Westerwolde aan ligt. We denken hierbij aan het herstel van een zijtak van de Eems die in vroeger tijden door dit gebied liep. Een kaart met de loop van de Eems (blauw) en het dal van de Eems (lichtgeel)is bijgevoegd.

Afbeelding 8: afbeelding uit zienswijze

Verder denken we hierbij aan de stimulering van het herstel van archeologische aspecten van dit gebied om het historisch bewustzijn te vergroten. In het gebied zijn grafheuvels en urnenvelden gevonden. Vroeger bestond het gebied uit zandlanen waaraan kleine akkers lagen. Dit gaf het landschap een bijzondere uitstraling. Stimulering van kleinschalige boerenbedrijven past hierbij. Een kaart is bijgevoegd met daarop een historisch veld en een stuk herstel van de lanenstructuur.

Afbeelding 9: afbeelding uit zienswijze

Reactie op zienswijze

De omgevingsvisie voorziet grotendeels reeds in wat in de zienswijze wordt genoemd. Wel zullen wij nog een kleine wijziging aanbrengen zodat het genoemde duidelijker naar voren komt. We vullen de tekst in paragraaf 6.4 ‘Landschap, behouden en versterken’ aan met de hieronder in **vet** opgenomen

tekst, waarbij de nieuwe versie als volgt wordt verwoord: Onze historie is nog zichtbaar in het landschap. Dit willen we nog beter laten zien en benadrukken in onze gemeente. Oude landschappelijke en cultuurhistorische erfgoedstructuren, **archeologische aspecten** en monumenten willen we behouden, beschermen en waar mogelijk in ere herstellen. Voorbeelden hiervan zijn de lintstructuren in de Veenkoloniën, ***historische waterstructuren die soms zelfs nog zichtbaar zijn,*** de natuur rond het beschermd dorpsgezicht Smeerling en de bossen en essen rondom Onstwedde.

Conclusie

De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen. We vullen de tekst in paragraaf 6.4 'Landschap, behouden en versterken' aan met de hieronder in **vet** opgenomen tekst, waarbij de nieuwe versie als volgt wordt verwoord: Onze historie is nog zichtbaar in het landschap. Dit willen we nog beter laten zien en benadrukken in onze gemeente. Oude landschappelijke en cultuurhistorische erfgoedstructuren, **archeologische aspecten** en monumenten willen we behouden, beschermen en waar mogelijk in ere herstellen. Voorbeelden hiervan zijn de lintstructuren in de Veenkoloniën, ***historische waterstructuren die soms zelfs nog zichtbaar zijn,*** de natuur rond het beschermd dorpsgezicht Smeerling en de bossen en essen rondom Onstwedde.

13. GGD Groningen

Zienswijze

Inleiding

Op 14 mei is de conceptversie van de Omgevingsvisie van uw gemeente verschenen. De GGD is betrokken geweest bij het voortraject. De bijeenkomsten hebben een mooie visie opgeleverd waar gezondheid goed in meegenomen wordt. Op het gebied van gezondheid is jullie streven: beter voorkomen, dan genezen. Dit ook omdat de gezondheidscijfers in Stadskanaal ver onder het landelijk gemiddelde scoren. De GGD juicht dit streven toe! Verschillende experts binnen de GGD hebben nog naar deze visie gekeken en bijgedragen aan onderstaand advies. Om gezondheid breed mee te nemen zoals omschreven in de bijlage willen we graag nog enkele aandachtspunten naar voren brengen.

a. Gezondheidsbescherming - Energietransitie

In het kader van de energietransitie en de noodzaak tot verzwaring van het elektriciteitsnet adviseert de GGD om voldoende afstand te bewaren tot gevoelige bestemmingen bij de bouw van nieuwe onderdelen van het elektriciteitsnet.

Toelichting: De doelstelling van Stadskanaal is om energieneutraal te zijn in 2050, waarbij gekeken wordt naar de haalbaarheid qua duurzame opwek met zon en wind. Voor zon zijn zoekgebieden aangewezen en wat betreft windenergie wordt er met name gekeken naar kleinschalige erfmolens. Voor grote windmolens is ingevolge de afspraken in de Regionale Energiestrategie (RES) geen ruimte. De acceptatie van een zonnepark wordt vergroot wanneer omwonenden hiervan ook profiteren in financiële zin en niet te veel inbreuk heeft op het landschap. Bij de aanleg van een park voor zonne-energie is ecologische inpassing belangrijk, met natuur om het park heen, hoger geplaatste panelen - zodat er licht onder komt - en ingezaaide kruidenmengsels.

Vanwege stijgend elektriciteitsverbruik moet het elektriciteitsnet verzwaard worden, hetgeen te merken is in de leefomgeving. Dat betekent o.a. dat er drie grotere schakelstations gebouwd zullen worden[1]. Vanwege magneetvelden worden uit voorzorg schakelstations, hoogspanningsleidingen, transformatorhuisjes en ondergrondse kabels op enige afstand van woningen geplaatst.

De GGD adviseert dan ook uit voorzorg aan gemeenten om hier rekening mee te houden bij de bouw van nieuwe woningen of nieuwe onderdelen van het elektriciteitsnet. Uit onderzoek blijkt dat er alleen een risico is voor mensen die dicht bij een hoogspanningslijn wonen. Het gaat om het gebied waarin het magneetveld gemiddeld over een jaar sterker is dan 0,4 microtesla. Daarom adviseert de GGD uit voorzorg die grens aan te houden, óók bij ondergrondse kabels en elektriciteitsstations[23].

Reactie gemeente:

In deze omgevingsvisie nemen we de lange termijn visie op, en dit onderdeel van de zienswijze is meer een aandachtspunt bij concrete plannen. Bij het ontwikkelen van of uitbreiding van het elektriciteitsnet moeten wij rekening houden met landelijke regels rondom veiligheid en gezondheid. Bij een aanvraag omgevingsvergunning of een verzoek tot het wijzigen van het omgevingsplan maken we een afweging van deze belangen. Daarbij maken wij ook indien nodig gebruik van bijvoorbeeld het Kennisplatform Elektromagnetische Velden. Op dit moment zien wij geen aanleiding om de omgevingsvisie aan te vullen met informatie of regels over het beperken van mogelijke hinder van magneetvelden. Het omgevingsplan is hiervoor meer geschikt omdat dat een juridisch afwegingskader is voor omgevingsvergunningen. Wij zullen waar mogelijk bij de verdere ontwikkeling van de genoemde ontwikkelingen vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

b. Klimaatadaptatie

De GGD juicht toe dat Stadskanaal aandacht heeft voor vergroening en het vergroten van de ecologie en biodiversiteit en de verbinding tussen groen en blauw. De GGD adviseert een slag ambitieuzer te zijn dan in de visie omschreven en adviseert naast vergroenen bij herstructurering of herinrichting ook actief te vergroenen in bewoonde gebieden waar geen herstructurering of herinrichting plaatsvindt. Wij adviseren bij het vergroenen aandacht voor allergeenarme beplanting.

Toelichting: In jullie visie geven jullie aan dat jullie inzetten op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht. Wij juichen dit toe en ondersteunen het belang van deze klimaat adaptieve maatregelen vanwege het gunstige effect op de volksgezondheid. Groen draagt bij aan een betere fysieke en mentale gezondheid. Omdat een groene omgeving uitnodigt om te bewegen en ontspannen, speelt groen een rol bij de vermindering van overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten. Ook blijkt uit onderzoek een gunstig effect tussen groen en hoe lang mensen leven, hoe zwaar baby's bij hun geboorte zijn en de werking van het immuunsysteem. Groen lijkt te zorgen voor een verbeterde nachtrust. Concentratie, geheugen en leerprestaties verbeteren bij contact met groen, met name bij kinderen. Daarnaast zorgt vergroening voor vermindering van hittestress. Hitte kan een serieuze bedreiging vormen voor de gezondheid, vooral voor kwetsbare groepen zoals ouderen, jonge kinderen en mensen met bestaande aandoeningen. Hittestress is de belangrijkste oorzaak van weer gerelateerde sterfgevallen en kan onderliggende ziekten, zoals hart- en vaatziekten, diabetes, psychische aandoeningen en astma, verergeren en het risico op ongevallen en de overdracht van bepaalde infectieziekten verhogen. Een hitteberoerte is een medisch noodgeval met een hoog sterftecijfer[4].

Goed dat jullie in jullie visie aandacht besteden aan het verminderen van hittestress. De GGD kan de gemeente adviseren bij het opstellen van een lokaal hitteplan. De GGD juicht toe dat Stadskanaal een actieve bijdrage wil leveren aan het vergroten van de ecologie en biodiversiteit en de verbinding tussen groen en blauw. De gemeente erkent dat een gezond bodem- en watersysteem bijdraagt aan een aantrekkelijke natuur voor mensen, planten en dieren en nuttig is om water te bergen. Ook draagt dat bij aan de weerbaarheid van extreme droogte of neerslag, hetgeen ook ten goede komt aan de gezondheid. Wel vraagt de GGD aandacht voor allergeenarme beplanting en het bomenkompas. Gezien de grote gezondheidsvoordelen van vergroening, mag de visie wat ons betreft een slag ambitieuzer zijn en adviseren wij niet alleen verder verstenen in bewoonde gebieden tegengaan en alleen te vergroenen bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte (zoals in jullie visie wordt aangegeven), maar ook actief te vergroenen in bewoonde gebieden waar geen herstructurering of herinrichting plaatsvindt.
Reactie gemeente:
Wij begrijpen dat de GGD ook graag ziet dat er in bewoonde gebieden waar geen herstructurering of herinrichting plaatsvindt actief wordt vergroend. Het vergroenen is sterk afhankelijk van de financiële middelen. Vooralsnog ligt de aandacht bij herstructurering of herinrichting. Bij het vergroenen hebben wij aandacht voor allergene beplanting en/of boomsoorten.

c. Landbouw en gezondheid
Met betrekking tot veehouderijen adviseert de GGD uit voorzorg terughoudend te zijn met uitbreiding van veehouderijen binnen 250 meter van gevoelige bestemmingen.
Toelichting: In Stadskanaal vindt vooral akkerbouw en in mindere mate veeteelt plaats. Voor akkerbouw - zeker op langere termijn - is een vitale bodem essentieel. Dit bepaalt of er gewassen verbouwd kunnen worden die minder veeleisend zijn voor de bodem, minder/geen kunstmest en pesticiden nodig hebben, welke negatieve gezondheidseffecten kunnen hebben. In jullie visie geven jullie aan groei van de (intensieve) veehouderij in de gemeente maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk te vinden, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties en staan jullie in het open landschap buiten de bestaande agrarische bebouwing geen uitbreiding van schuren van in totaal groter dan 2 hectare toe. Wel is uitbreiding van stallen toegestaan om meer leefruimte voor dieren te realiseren. Onderzoeken in Nederland leggen verbanden tussen gezondheidseffecten en de dichtheid van veehouderijen rond woningen en afstanden tot veehouderijen. Ook is bekend dat de luchtkwaliteit slechter is rondom veehouderijen. Daarnaast kunnen veehouderijen overlast geven, zoals geluid- en geuroverlast. We adviseren daarom om uit voorzorg terughoudend te zijn met uitbreiding van veehouderijen binnen 250 meter van gevoelige bestemmingen.
Reactie gemeente:
Vanuit de Omgevingswet zijn diverse natuur- en milieuregels opgesteld die voldoende waarborgen bieden om een gezonde leefomgeving in de nabijheid van veehouderijen te borgen. Bij uitbreiding van veehouderijen wordt aan deze wettelijke regels getoetst. Er is op dit moment geen directe aanleiding voor het maken van gemeentelijk beleid aanvullend op de landelijke wet- en regelgeving. Nieuwvestiging van of uitbreiding van intensieve veehouderijen is nu en in de toekomst niet mogelijk, tenzij het gaat om uitbreiding zonder toename van dieren vanwege dierenwelzijnseisen. Bij stoppende bedrijven kunnen we overwegen om planologisch de intensieve functie te laten vervallen.

d. Luchtkwaliteit
Wij adviseren met betrekking tot luchtkwaliteit op zijn minst de gezondheidskundige advieswaarden na te streven en niet uit te gaan van het 'stand still'-principe en slechts in te grijpen wanneer er sprake is van verslechtering.
Toelichting: De luchtkwaliteit voldoet overal aan de wettelijke grenswaarden. Deze grenswaarden zijn echter niet gelijk aan de gezondheidskundige normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). De WHO heeft richtlijnen voor luchtkwaliteit opgesteld om de volksgezondheid te beschermen. Deze richtlijnen zijn strenger dan de wettelijke grenswaarden in de EU. De WHO-richtlijnen voor fijn stof (PM10 en PM2.5) zijn in 2021 verder aangescherpt, waarbij de nadruk ligt op het minimaliseren van de gezondheidseffecten, zélfs bij lage concentraties. Elke verbetering van de luchtkwaliteit betekent gezondheidswinst. Het is daarom altijd goed om luchtvervuiling te verminderen, ook op plekken waar de luchtkwaliteit aan de normen voldoet. De bebouwde kern van Stadskanaal voldoet niet aan de WHO-grenswaarde ten aanzien van fijnstof. Op en direct langs de N366 is de hoeveelheid stikstofdioxide boven de grenswaarde van de WHO. Dit komt door de uitstoot van het verkeer op de weg. Jullie geven aan toe te zien op de geldende wet- en regelgeving, de luchtkwaliteit te monitoren en te onderzoeken bij achteruitgang van de luchtkwaliteit welke maatregelen effectief zijn om de luchtkwaliteit (op specifieke plaatsen) te verbeteren. Dit mag onzes inziens ambitieuzer. Wij adviseren op zijn minst de gezondheidskundige advieswaarden na te streven en niet uit te gaan van het 'stand still'-principe en slechts in te grijpen wanneer er sprake is van verslechtering.
<u>Reactie gemeente:</u>
De gevolgen van het hanteren van deze gezondheidskundige advieswaarden zijn nu nog onduidelijk. Daarom volgt de gemeente landelijke wet- en regelgeving.

e. Geluidshinder
Geluid in de leefomgeving heeft invloed op de gezondheid. Wij adviseren de gezondheidskundige advieswaarden voor geluid na te streven.
Toelichting: Zo kan blootstelling aan geluid leiden tot hinder, verstoring van de slaap, verstoring van de dagelijkse activiteiten en stressreacties. Langdurige blootstelling aan te veel geluid kan aanleiding geven tot chronische effecten zoals verhoogde bloeddruk en verhoogde niveaus van het stresshormoon cortisol, waardoor het risico op hart- en vaatziekten en psychische aandoeningen wordt verhoogd. Ook kan geluid een negatieve invloed hebben op de leerprestaties van kinderen. Het is daarom van belang, zoals ook mooi in jullie visie wordt beschreven, deze gezondheidseffecten zoveel mogelijk te voorkomen. Wij adviseren de gezondheidskundige advieswaarden voor geluid na te streven. Lawaai van spoor wordt actueel nu Stadskanaal een dagelijkse spoorverbinding krijgt met Groningen en later ook Emmen. Bij railverkeer moet niet alleen gedacht worden aan geluidoverlast maar ook hinder door trillingen. Er zijn geen wettelijke normen voor trillingen, maar ons advies is dat hinder door trillingen zoveel mogelijk moet worden beperkt. In jullie visie stellen jullie tevens dat voor het lawaaisportcentrum en vliegveld Stadskanaal geen aanvullend regels nodig zijn. Het is goed om te beseffen dat bij het voldoen aan de gezondheidskundige normen er altijd nog een percentage omwonenden ernstige hinder zal ervaren. Zonder blootstelling, geen gezondheidseffect. Beperken van de blootstelling zal dus altijd het eerste doel zijn.
<u>Reactie gemeente:</u>
De gevolgen van het hanteren van deze gezondheidskundige advieswaarden zijn nu nog onduidelijk. Daarom volgt de gemeente landelijke wet- en regelgeving.

f. Geurhinder
Zoals jullie in jullie visie noemen zijn er een aantal bronnen (o.a. biovergister, afvalverwerkers, bedrijven- en industrieterrein en veehouderijen) in de gemeente waar in meer of mindere mate sprake is van geurhinder. De GGD adviseert geurhinder zoveel mogelijk te beperken.
Toelichting: Geur kan verschillende effecten oproepen bij de mens die als nadelig voor de gezondheid worden beschouwd. Het gaat hierbij om (ernstige) hinder, verstoring van gedrag of activiteiten en stressgerelateerde gezondheidseffecten. Bepalen of de geursituatie of de mate van hinder aanvaardbaar is, is niet eenvoudig. Het ontbreekt aan gezondheidskundige grenswaarden. Het zal duidelijk zijn dat een situatie gezondheidskundig gezien goed is, als er geen hinder en geen ernstige hinder is. Zoals jullie in jullie visie noemen zijn er een aantal bronnen (o.a. biovergister, afvalverwerkers, bedrijven- en industrieterrein en veehouderijen) in de gemeente waar in meer of mindere mate sprake is van geurhinder. De GGD adviseert geurhinder zoveel mogelijk te beperken. (Zie ook hoofdstuk Landbouw en gezondheid van deze zienswijze).
Reactie gemeente:
Wij streven ook naar een zo laag mogelijke toename van geurhinder van bedrijfsmatige activiteiten. De genoemde bronnen van geurhinder betreffen allen bestaande bedrijven die eventuele geur verspreiden. Deze bestaande activiteiten worden gerespecteerd. Het beperken van geurhinder wordt vooral geregeld via de Omgevingswet en bijbehorende regelingen zoals het Bal en aanverwante wetgeving. Als in de toekomst strengere eisen nodig zouden zijn om geurhinder te voorkomen zullen we bij het opstellen van beleid de GGD betrekken.

g. Gezondheidsbevordering
Het stimuleren van bewegen, sociale cohesie, gezonde voeding, terugdringen van roken en drugs komt goed terug in jullie visie. Hieronder nog enkele aanvullingen.
Toelichting: GALA. In het GALA (gezond en actief leven akkoord) van Stadskanaal staat het volgende:

- 'De gezondheid en leefbaarheid van onze inwoners staat onder druk. We zien het percentage jongeren dat onvoldoende weerbaar is toenemen, we zien een verdubbeling van het percentage volwassenen met een hoog risico op een angst-of depressie, zien we sinds 2020 een stijgende lijn in het aantal inwoners dat rookt, heeft meer dan helft van onze volwassenen overgewicht en voelt de helft van de volwassenen zich matig tot zeer ernstig eenzaam.'
- We zien gezond gedrag (voldoende bewegen, gezonde voeding, etc.), elkaar kunnen ontmoeten en netwerken in de buurt als basis voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden.
- Boven op deze basis willen we overal in onze gemeente extra inzetten op mentale gezondheid, gezonde jeugd en vitaal ouder worden. Om gezond te kunnen opgroeien en vitaal te blijven is in onze gemeente de aanpak van armoede en laaggeletterdheid en het realiseren van een gezonde leefomgeving ook een speerpunt.
- In onze gemeente willen we wat betreft gezondheidsachterstanden duurzaam inzetten op (en zelfs intensivering van) activiteiten die hebben bewezen dat ze bijdragen aan deze thema's. Hetzij door krachtige initiatieven in de wijken of dorpen te ondersteunen (denk aan wijkbedrijven, bewonersorganisaties, accommodaties en beweeg- en leefstijlcommunities), hetzij door de krachten van afzonderlijke partners te bundelen.'

Gezien het belang van een integrale aanpak zouden bovengenoemde ambities terug te zien moeten zijn in deze visie. Jeugdgezondheidszorg professionals werkzaam in het gebied onderschrijven dat overgewicht onder kinderen en jongeren een groot probleem is. Gelukkig wordt ervaren dat kinderen in de regio

ook graag buitenspelen en dat daar de ruimte voor is, bijvoorbeeld op schoolpleinen. Buitenspelen is erg goed voor meerdere ontwikkelingsgebieden zowel voor de motoriek, voor ontwikkeling van de ogen en ook sociale vaardigheden worden hierdoor versterkt. Bovendien voorkomt het overgewicht. Een punt van aandacht is nog wel het ontmoedigen van kinderen met de auto naar school brengen. Een collega jeugdarts vindt het namelijk erg opvallend dat in de regio veel kinderen met de auto naar school worden gebracht. Ons advies is om te stimuleren dat kinderen lopend/ fietsend met (of zonder) ouders naar school komen.

Reactie gemeente:

We constateren dat er op het gebied van gezondheid uitdagingen liggen. Deze zijn ook op diverse plekken in de omgevingsvisie genoemd, zoals Hoofdstuk 8, maar ook in andere paragrafen, zowel in het fysieke aspect als in het mentale aspect van gezondheid. Het streven om kinderen en ouders te stimuleren lopend of fietsend naar school te komen ondersteunen wij op zich, echter de echte beïnvloeders hiervan zijn de ouders zelf. Dit is geen directe taak van de gemeente.

h. Gezond oud

In de introductie stellen jullie als doel 'In 2024 iedereen zicht thuis voelt en oud kan worden'. Wij adviseren hier ‘gezond oud worden’ van te maken. Dit geeft de ambitie van het gezondheidsbeleid beter weer. In de visie staat dat sociale cohesie een kenmerkende belangrijke waarde is die moet worden behouden. Daarom is het belangrijk in te zetten op ontmoeting, dit kan nog nadrukkelijker opgenomen in de visie. Omdat bewegen en groen ook belangrijke waardes zijn valt dit goed te combineren. Dit geldt voor alle doelgroepen. Voeding Bij de uitdagingen worden toegankelijke voorzieningen genoemd. Hier zou ook aandacht kunnen komen voor het weren van ongezond voedsel en het stimuleren van gezond voedsel bij de vergunningverlening met name in specifieke wijken. Participatie Het is goed dat deze visie tot stand is gekomen met de participatie van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden. Dit verhoogt het draagvlak van deze visie. Neem ook in de visie op dat deze partijen ook in de toekomst betrokken worden bij wijzigingen in de fysieke leefomgeving. En dan met name de bewoners, kinderen, jongeren, ouderen, doelgroepen die het aangaat. Bewegen in de openbare ruimte In het hoofdstuk wonen worden beweeg en speelparken en wandel- en fietspaden genoemd. Zoals eerder aangegeven kan dit goed gecombineerd worden met het vergroenen van de omgeving. Er zijn steeds meer mogelijkheden om bewegen in de openbare ruimte te stimuleren. Niet alleen via goede en aangename wandel- en fietspaden. Denk ook aan bewegen in de openbare ruimte zoals Calisthenics, dit is een vorm van krachttraining die gebruik maakt van het eigen lichaamsgewicht, waardoor het een toegankelijke en kosteneffectieve manier is om buiten te bewegen. Maar ook sporttrainingen en bootcamps in de buitenlucht zijn een goede aanvulling op een ronde hardlopen of wandeling en zijn daarmee laagdrempelig toegankelijk. Hiermee kan gelijk gewerkt worden aan de behoefte van de jeugd om elkaar te ontmoeten. Wandel- en fietspaden Dit is een focus thema, en dit is ook belangrijk voor de gezondheid, het milieu, de recreatie, de mobiliteit en vrijheid. Voor de veiligheid kijken jullie naar 30 km zones. Dit zal de veiligheid ten goede komen. Maar hiermee werk je ook aan veilige woonwijken waar kinderen buiten kunnen spelen en bewegen op straat. Overweeg om buiten de doorgaande wegen om, zoveel mogelijke 30 km/uur zones in te voeren.

Reactie gemeente:

Wij nemen het tekstvoorstel gedeeltelijk over. Wij zullen de tekst op blz. 1 onder de Samenvatting waar staat ‘oud kan worden’ wijzigen in ‘gezond oud kan worden’. Daarnaast geldt dat de onderdelen die u noemt wellicht niet in zijn geheel en gedetailleerd in de omgevingsvisie terugkomen, maar zeker onderwerpen zijn waar wij als gemeenten op inzetten. Enkele voorbeelden: Via het project “Tijd voor Toekomst” wordt er via scholen actief ingezet op

jeugd en het stimuleren van gezondheid (vaardigheden) via positieve gezondheid. Daarbij wordt er in onze gemeente via een JOGG-regisseur ingezet op een gezonde leefomgeving voor jeugdigen. Er zijn nog meer initiatieven en ontwikkelingen, maar dit zijn er twee op dit onderdeel. Qua bewegen stimuleren wij via Welstad het bewegen en sporten voor alle leeftijden in onze gemeente. Dit verloopt via “pop-up momenten” maar ook structureler aanbod via beweeggroepen, wandelgroepen, zwemgroepen etc. Zie ook de website Stadskanaal beweegt. Momenteel wordt er binnen onze gemeente o.a. gericht ingezet op ouderen gekoppeld aan Valpreventie en het project Sociaal Vitaal. Ook hier dus enkele voorbeelden, maar er gebeurt veel meer. Daarbij loopt er momenteel een proces waarbij het speelplaatsbeleid wordt geactualiseerd, ook evt. in combinatie met beweegfaciliteiten, ook dit heeft aandacht en nemen we op in de actualisatie van het speelplaatsbeleid.

i. Natuur groen
Overweeg om ook schoolpleinen mee te nemen in de behoefte aan recreëren en bewegen in de natuur. Door deze toegankelijk te maken ook buiten schooltijden kan veel ruimte worden gemaakt voor veilig spelen in het groen. Gezondheid In het hoofdstuk gezondheid woorden vooral gezondheidsbeschermende factoren genoemd. Het is belangrijk om hier ook te kijken naar gezondheidsbevorderende factoren. Hierbij kan verwezen worden naar de vorige hoofdstukken waar deze in mee worden genomen. Denk aan de 10 kernwaarden voor een gezonde leefomgeving: Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving - GGD GHOR Nederland Rookvrij. Voor de jeugd is het belangrijk dat rookvrij meegenomen wordt voor alle ontmoetingsplekken. Het thema roken sneeuwt nu wat onder bij het kopje mentale gezondheid. We adviseren hier een apart hoofdstuk van te maken. Hierin kan dan ook middelen gebruik en alcohol mee worden genomen.
Reactie gemeente: We werken mee aan de Rookvrije Generatie door middel van een lokaal preventieakkoord en het faciliteren van initiatieven, wat het doel heeft kinderen te beschermen tegen tabaksgebruik. Dit beleid omvat het betrekken van 40 organisaties in 2024 en het actief ondersteunen van stoppen-met-rokenprogramma's. De provincie Groningen brengt ook rookvrije zones aan bij bushaltes langs de provinciale weg bij Stadskanaal. In Hoofdstuk 8 zijn diverse onderwerpen overigens benoemd.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen. Wij wijzigen de tekst op blz. 1 onder de Samenvatting waar staat ‘oud kan worden’ in: ‘**gezond** oud kan worden’.

14. (Anoniem)

Zienswijze
Betreft hoofdstuk 6.1 : Ik heb bezwaar tegen het verbieden van bloembollenteelt. Wij doen dit al meer als 20 jaar met een minimum aan chemie (minder dan gangbare akkerbouw teelten). En gedeeltelijk biologisch. Het geeft geen pas om de bloembollenteelt onder 1 noemer als een gewas te bestempelen

waar in veel chemie wordt gebruikt. Op hoeveel actieve stof per hectare is deze uitspraak gebaseerd? Ik verzoek u met klem, deze alinea te verwijderen uit het omgevingsplan, aangezien ook de gangbare teelten in het gebied, door deze uitspraak, c.q. zienswijze in gevaar kunnen komen. Mocht de gemeente van mening zijn, om de bloembollen teelt te gaan verbieden in de gemeente Stadskanaal, dan zullen wij de gemeente aansprakelijk stellen voor eventueel gederfde inkomsten (ook toekomstige inkomsten). Uiteraard hopen wij dat het niet zover komt. Daarnaast zijn wij uiteraard bereid om 1 en ander mondeling toe te lichten en in een persoonlijk gesprek met de gemeente een zienswijze op te stellen, waarin zowel de agrarisch belangen als de burgerbelangen c.q de algemene belangen geborgd worden.
Graag wil ik opmerken dat deze informatie ons pas afgelopen zondag via via heeft bereikt. Op welke manieren heeft de gemeente deze informatie naar buiten gebracht? Ik wil er bij opmerken dat wij het laatst half jaar de huis aan huis bladen zoals "De Kanaalstreek" en de "Nieuwsbode" niet hebben ontvangen.

Reactie op zienswijze

In de omgevingsvisie staat nu in paragraaf 6.1 de volgende tekst opgenomen: *'de teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid willen we tegengaan, zoals bollen- en lelieteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt. Daarom staan we als gemeente onder meer bollenteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt niet toe. Dit wordt nader uitgewerkt in plannen en regels.'*
Deze tekst kan helaas tot verwarring leiden. Het gaat zoals indieners stelt inderdaad niet om het verbieden van de bollenteelt of specifieke gewassen maar om het gebruik van grote hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen. Regels hiervoor moeten nog nader worden uitgewerkt, maar in deze Omgevingsvisie geven we als gemeente wel aan hier regels voor op te willen stellen. De tekst in de visie leidt mogelijk tot onduidelijkheid en daarom zal de tekst worden aangepast. We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: 'Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema's.'

Wat betreft de bekendmaking van de informatie over het ontwerp-omgevingsvisie kan gesteld worden dat wij op meerdere momenten en op meerdere verschillende manieren over het ter inzage leggen van de ontwerp-omgevingsvisie gecommuniceerd hebben. Het is op onze gemeentelijke website, op de landelijke website (omgevingsloket) en in de lokale krant gepubliceerd en bekend gemaakt. Ook zijn de diverse socialmedia kanalen van de gemeente hiervoor benut. Wij hebben dan ook het beeld dat er op een juiste en tijdige manier aandacht is gegeven aan de visie. Het niet ontvangen van De Kanaalstreek en De Nieuwsbode is op te vangen door deze kranten elders, zoals op het gemeentehuis of een supermarkt, zelf op te halen en is niet de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Conclusie

De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen. We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: 'Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema's.

15. Lidl, Stadskanaal

Zienswijze

Lidl Nederland GmbH heeft kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie Stadskanaal die van 15 mei tot en met 25 juni 2025 ter inzage ligt. Lidl onderschrijft de geformuleerde ambities die ervoor zorgen dat Stadskanaal een aantrekkelijke, duurzame en leefbare gemeente blijft. In deze zienswijze brengt Lidl nog enkele overwegingen met betrekking tot ons filiaal aan de Hoofdstraat 103 in Stadskanaal onder de aandacht. In uw visie onderkent u het belang van goed bereikbare en toekomstbestendige basisvoorzieningen, waaronder supermarkten (zie o.a. Hoofdstuk 4, pag. 22). Een goed voorzieningenniveau is essentieel voor leefbaarheid, zelfstandigheid van inwoners en aantrekkelijkheid van kernen. Uit de ontwerpvisie blijkt de ambitie van behoud en versterking van de regionale centrumfunctie voor toekomstbestendige detailhandel (par. 4.2). Lidl draagt daar graag aan bij. Het Lidl filiaal aan de Hoofdstraat 103 in Stadskanaal draagt al jarenlang bij aan het lokale dagelijkse voorzieningenniveau én aan de functie van Stadskanaal als regionaal centrum. Voor een toekomstbestendige supermarkt met bovenlokale trekkracht is het echter noodzakelijk het bestaande filiaal uit te breiden. Bijvoorbeeld voor extra opslagruimte en ruimere gangpaden welke bijdraagt aan een optimale klantervaring. Deze beoogde uitbreiding draagt ook bij aan verschillende andere ambities uit de ontwerpvisie, zoals betere spreiding van bezoekersstromen (verkeer, parkeren), maar ook de duurzaamheidsambities. Lidl staat bekend om haar energiezuinige winkels, ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen in assortiment en toeleveringsketen en circulariteit (o.a. recycling). Bovendien is bewuste voeding en een gezonde leefstijl een onderdeel van het duurzaamheidsbeleid van Lidl, zodat zij haar bescheiden steentje bijdraagt aan een vitaal Stadskanaal. Lidl constateert dat de ontwerpvisie voldoende ruimte biedt om die uitbreiding verder mogelijk te maken, onder meer omdat uit de visiekaart ‘Wonen en bedrijvigheid’ volgt dat het bestaande filiaal onderdeel uitmaakt van het bij benadering weergegeven gebied voor ‘Voorzieningen’. De eerste stappen voor een uitbreiding heeft Lidl dan ook al gezet, bijvoorbeeld door verwerving van de naastgelegen detailhandelsmeters.

Met de beoogde uitbreiding én deze zienswijze beoogt Lidl een constructieve en positieve bijdrage te leveren aan een toekomstbestendig Stadskanaal. Wij staan uiteraard graag open voor overleg en samenwerking hierin.

Reactie op zienswijze

De omgevingsvisie is een document op hoofdlijnen met de strategische uitgangspunten voor de komende 15 jaar. De zienswijze gaat over een specifiek perceel van indiener en vraagt om mogelijkheden tot uitbreiding van die locatie. Zo’n verzoek past meer bij een procedure voor een omgevingsplan of een omgevingsvergunning. De gemeente zal wanneer indiener daar op termijn behoefte aan heeft graag in gesprek gaan met de indiener van de zienswijze over uitbreidingsplannen.

Conclusie

De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

16. Provincie Groningen

Zienswijze
De omgevingsvisie geeft ons aanleiding om het volgende op te merken[1].

a. Wonen
In de regionale woondeal zijn per gemeente afspraken gemaakt over de woningbouw tot en met 2030. Voor de gemeente Stadskanaal is daar een bruto nieuwbouwambitie afgesproken van 433 woningen en een netto uitbreiding van 297 woningen. In de omgevingsvisie wordt gesproken over het realiseren van ongeveer 800 woningen tot en met 2030. Dit komt niet overeen met wat er in de regionale woondeal afgesproken is. Wij verzoeken u de aantallen tot en met 2030 in lijn te brengen met deze regionale woondeal. Deze afgesproken aantallen lopen tot en met 2030, na 2030 zijn nog geen afspraken gemaakt. Uit de omgevingsvisie volgt niet waar het aantal van ongeveer 800 woningen op is gebaseerd. Wij kunnen ons voorstellen dat er in de periode na 2030, met de komst van de Nedersaksenlijn, meer behoefte is aan woningbouw.

Het is goed om te lezen dat de gemeente wil gaan sturen op woningbouw als het gaat om type en prijsklasse om te voorzien in een toereikend aanbod voor de inwoners. Dit heeft natuurlijk een sterke relatie met de nieuwe (komende) wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting. We zijn ons ervan bewust dat deze wet nog niet is vastgesteld, maar adviseren u om alvast aandacht te besteden aan deze wet. Hoe het er nu uitziet geeft de wet kaders mee over bovengenoemde prijsklassen.

Daarnaast geeft deze nieuwe wet ook aan dat de woonvisies vervallen en dat er volkshuisvestingsprogramma's (zowel gemeentelijk als provinciaal) moeten worden gemaakt. Door het vervallen van de woonvisie zal het 'visie-deel' voor wonen moeten landen in de gemeentelijke omgevingsvisie. We adviseren u om alvast kijken welke onderwerpen uit de woonvisie een plek kunnen krijgen in de omgevingsvisie.
Reactie gemeente:
Ten aanzien van de woningbouwcijfers begrijpen wij uw aandacht voor de aansluiting bij de regionale woondeal. In de woondeal zijn voor onze gemeente afspraken gemaakt over een bruto nieuwbouwambitie van 433 woningen en een netto uitbreiding van 297 woningen tot en met 2030. Echter de gemeente Stadskanaal heeft ten tijde van het sluiten van de woondeal een bod gedaan van 807 woningen. Dit aantal is ook verwerkt in de woondeal. Wij realiseren ons dat dit verschil vragen oproept. Het hogere aantal in de omgevingsvisie is gebaseerd op het bod op de woondeal uit 2022. Het gedane bod is vorig jaar onderbouwd met actuele inzichten die volgen uit het MIRT-onderzoek Nedersaksenlijn. Voor de gemeente Stadskanaal komt daaruit een verwachte woningbehoefte van ruim 2.000 woningen tot en met 2040. Het realiseren van circa 800 woningen tot en met 2030 zien wij dan ook als een noodzakelijke eerste stap om op langere termijn aan deze vraag tegemoet te kunnen komen. We realiseren ons dat het niet waarschijnlijk is dat we de 800 woningen tot 2030 daadwerkelijk realiseren. Een deel zal na 2030 gerealiseerd worden.

Aanvullend hierop is de gemeente Stadskanaal haar woonbeleid aan het actualiseren. Als startpunt wordt hiervoor een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Hierbij wordt nogmaals grondig gekeken naar de woningaantallen, behoefte, typologie en prijsklasse. Juist vanwege de oplopende woningbehoefte,

ruimtelijke belemmeringen uit het verleden (zoals de ligging van zonneparken rond onze kern) en de lange doorlooptijd van woningbouwprojecten (vaak meer dan 10 jaar), is dit het moment om alvast de piketpalen voor de toekomst uit te zetten. Daarom zetten wij in op een mix van inbreiding en uitbreiding. Alleen met inbreiding kunnen wij de toekomstige behoefte niet realiseren. We kijken dus nadrukkelijk verder dan de huidige woondeal en we bereiden ons voor op de periode na 2030. Dit neemt niet weg dat de gemeente de vraag, behoefte en marktdruk blijft monitoren. De gemeente wil te allen tijde voorkomen dat er in de toekomst door overschotten problemen op de woningmarkt ontstaan.

Wat betreft uw zienswijze over de nieuwe wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting. Het is goed dat u onderstreept dat de omgevingsvisie straks ook het 'visie-deel' voor wonen moet bevatten. Wij besteden hier in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en het op te stellen programma wonen expliciet aandacht aan. Op dit moment actualiseren we ons woonbeleid. Het woonbeleid brengen we vervolgens onder in de omgevingsvisie. Over de actualisatie van ons woonbeleid voeren we ook gesprekken met u.

b. Spoorlijn - Nedersaksenlijn
U refereert op verschillende plekken in de omgevingsvisie aan de komst van de spoorlijn uit Groningen en in een later stadium de Nedersaksenlijn. In de omgevingsvisie geeft u aan dat u de realisering van deze spoorlijn als een gegeven ziet en dat de verwachting is dat de Nedersaksenlijn de welvaart en het welzijn in de gemeente Stadskanaal verbetert. Bovendien maakt deze lijn Stadskanaal beter bereikbaar met het openbaar vervoer en daarmee aantrekkelijker als woongemeente. Wij onderschrijven dat de Nedersaksenlijn een positieve uitwerking heeft op Stadskanaal en omgeving. In dat kader hebben wij in de concept-Ontwerp Omgevingsvisie 'Dit wordt Groningen' ook opgenomen dat voor de Nedersaksenlijn, samen met de regio, een ontwikkelperspectief wordt opgesteld. Het doel van dit ontwikkelperspectief is om de Nedersaksenlijn van een zo groot mogelijke meerwaarde te laten zijn voor de inwoners van het gebied. Wij gaan in het kader van dit ontwikkelperspectief graag het gesprek met u aan over de meerwaarde van de Nedersaksenlijn.

Met het besluit bij de Voorjaarnota 2025 van het Kabinet om middelen te reserveren voor de Nedersaksenlijn kan de MIRT-Verkenning gestart worden en is de realisatie een stap dichterbij gekomen. In deze verkenning wordt ook integraal gekeken naar het stuk Veendam-Stadskanaal (1e fase van de Nedersaksenlijn). U lijkt in de omgevingsvisie op een aantal punten al vooruit te lopen op de uitkomst van deze MIRT-verkenning. Dat is naar onze mening ongewenst, omdat dit tot premature conclusies leidt. Dit is met name het geval bij de stationslocatie Dideldom. Dit lichten wij hieronder toe.

U sorteert op verschillende plekken in de omgevingsvisie voor op de stationslocatie Dideldom. Zo staat op bladzijde 2 het volgende: Hierdoor gaat het toekomstige station Stadskanaal als regionale mobiliteitshub dienen op het Dideldomterrein. Op bladzijde 18 staat vervolgens: .. en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Dideldom. Op deze bladzijde heeft u in afbeelding 12 het treinstation ook ingetekend op de Dideldomlocatie. Vervolgens benoemt u op bladzijde 20 en 21 ook het belang van het station op de Dideldomlocatie in verband met de ontwikkeling van Makeport Mercurius. Tenslotte staat op bladzijde 26: *Het treinstation bij Dideldom richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op een goede aansluiting tussen verschillende vervoersmodaliteiten.* Het uitgaan van een station op het Dideldomterrein is wat ons betreft een voorbarige conclusie. Het Rijk en de regio voeren samen de MIRT-verkenning Nedersaksenlijn uit. In dit kader zal (opnieuw) worden gekeken naar onder andere

toekomstige stationslocaties. Hierbij worden diverse mogelijkheden in kaart gebracht en vervolgens getrechterd tot kansrijke oplossingsrichtingen en uiteindelijk een voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief is daarmee het resultaat van een proces dat binnenkort opgestart wordt, waar de gemeente in wordt betrokken, en waar wij als provincie nu niet op vooruit willen en kunnen lopen. Wat ons betreft staat de locatie van een station in Stadskanaal dus nog niet vast. Dit standpunt hebben wij in februari 2025 ook per brief[2] kenbaar gemaakt aan uw college van B&W.
Reactie gemeente:
De gemeente Stadskanaal benoemt Dideldom zo specifiek als stationslocatie in het kader van enerzijds de unaniem gedragen motie Grinwis c.s. om een stationslocatie op Dideldom te realiseren en anderzijds valt stationslocatie Dideldom samen met de algehele locatieontwikkeling van Dideldom op gebied van onderwijs, cultuur en woningbouw. De provincie geeft aan van mening te zijn dat de stationslocatie nog niet vaststaat, dit heeft de provincie ook eerder al kenbaar gemaakt. Zodoende nemen wij dit standpunt ter kennisgeving aan.

c. Ruimtelijke kwaliteit
Ten aanzien van het thema ruimtelijke kwaliteit hebben wij de volgende opmerkingen. Tweede Boerendiep: In de omgevingsvisie wordt op de Visiekaart ‘Wonen en bedrijvigheid’ een 'Zoekgebied wonen, bedrijvigheid & zonne-energie' aangewezen ten zuidoosten van Stadskanaal. In de tekst wordt planmatige woningbouw voorzien bij dit gebied bij het Tweede Boerendiep (blz. 18) en is dit gebied in beeld als uitbreidingslocatie voor het midden- en kleinbedrijf als op langere termijn de behoefte naar bedrijventerreinen verder toeneemt (blz. 21). Uit de omgevingsvisie wordt echter niet duidelijk wat u bedoeld met de term 'zoekgebied' en hoe de onderdelen wonen, bedrijvigheid en zonne-energie zich tot elkaar verhouden. Ons verzoek is om dit te verduidelijken. Wij kunnen ons voorstellen dat onderzocht wordt in hoeverre en onder welke voorwaarden hier wonen, bedrijvigheid en zonne-energie zou kunnen plaatsvinden, maar wij adviseren om niet dit hele gebied in de omgevingsvisie al te voorzien voor een nieuwe wijk/planmatige woningbouw en als uitbreidingslocatie voor het midden- en kleinbedrijf. Redenen hiervoor zijn:
* het behoud van Stadskanaal en Musselkanaal als losse kernen: voorkom het aan elkaar groeien van de kernen, waardoor de eigenheid van de verschillende kernen afneemt.
* het behoud van het lint: het lint is een kernkwaliteit van de gemeente Stadskanaal en kenmerkt zich door lintbebouwing met daarachter het open landschap. Door bebouwing relatief dicht bij het lint te situeren, verliest het lint haar karakteristiek en is het daardoor niet meer herkenbaar als lint.
* het behoud van de openheid van het veenkoloniaal landschap: het landschap kenmerkt zich door openheid, vergezichten, rechte lijnen en een typisch patroon van kanalen, wijken en sloten. Gestreefd moet worden naar behoud of versterking van deze karakteristieken.
* de locatie ligt in het buitengebied.
In een verkenning kunnen bovenstaande punten worden meegenomen. Wij adviseren echter wel om eerst te kijken naar mogelijkheden binnen het stedelijk gebied, zoals bedrijventerrein Vleddermond en het terrein bij Dideldom. Er kan in een verkenning ook worden gekeken in hoeverre een bedrijventerrein een barrière vormt voor woningbouw met betrekking tot het gebruik kunnen maken van centrumvoorzieningen.
Reactie gemeente:
In algemene zin is een omgevingsvisie is een document wat ambities en groeirichtingen formuleert. Het niet buiten de bestaande stedelijke grenzen kijken zou getuigen van een gebrekkige visie op toekomstige ontwikkelingen. We hebben ervoor gekozen om alvast te kijken in welke richting logischerwijs ontwikkeling zou kunnen plaatsvinden, zodra er geen ruimte meer is binnen bestaand stedelijk gebied, rekening houdend met ondergrond, bodem- en

watersturend, natuurgronden en natuurontwikkeling ten noorden en noordwesten van de kern van Stadskanaal, en de provinciegrens gelegen aan de zuidwestelijke zijde van Stadskanaal. Uiteraard zal, zodra er behoefte ontstaat richting buitenstedelijk bouwen, er met respect voor landschap, samen met de provincie gekeken worden naar hoe op deze locatie de kern van Stadskanaal op een organische manier uitgebreid zou kunnen worden.

Op de kaart van de visie is het gebied waar nu een vergunning voor een zonnepark aanwezig is, aangeduid als zoekgebied voor woningbouw, bedrijvigheid en zonne-energie. De onherroepelijke, maar nog niet gerealiseerde vergunning voor het zonnepark is nog niet benut en dient momenteel als basis voor eventuele ontwikkelingen. De linten sluiten op dit moment al op elkaar aan, langs het kanaal. Het daarachter gelegen gebied wordt waarschijnlijk door de provincie beoogd. Dit gebied achter de linten van Stadskanaal en Musselkanaal groeien door deze locatie niet aan elkaar, zoals de provincie wel veronderstelt. Het overgebleven deel tussen dit zoekgebied en Musselkanaal is nog steeds zodanig ruim dat aan elkaar groeien niet zal gebeuren, ook niet het verlies van karakter van het lint langs het Stadskanaal. Het karakter van het open landschap is hier inderdaad aanwezig, en we zullen bij de uitwerking van dit gebied rekening houden met deze landschappelijke waarden, net zoals dit gedaan is in goed overleg met de provincie bij het verlenen van de vergunning voor het zonnepark aldaar. We betrekken de provincie Groningen ook bij toekomstige afwegingen voor dit gebied.

Indiener geeft aan dat de bestaande bedrijventerreinen Vleddermond en Dideldom eerst in beeld moeten komen voor een herbestemming voordat dit gebied onderzocht kan worden. Wij hebben op dit moment onvoldoende ruimte op Vleddermond, wat in feite bedrijventerrein Stadskanaal is, voor de gewenste realisatie van gebouwen en functies. De woningbouwopgave is bovendien niet te combineren met het karakter van het bedrijventerrein. Voor Dideldom is al een ontwikkeling voorzien in de vorm van stationsgebied, woningbouw en campus. Daar is geen ruimte voor de gewenste ontwikkeling en daardoor wijken wij uit naar deze locatie aan het Tweede Boerendiep te Musselkanaal (grenzend aan de kern Stadskanaal). In eerste instantie ligt de focus voor woningbouw op het versterken van het lint en inbreiding binnen de bestaande kernen. Indien uitbreiding noodzakelijk is zullen de mogelijkheden binnen dit zoekgebied worden verkend. De Provincie wordt nauw betrokken bij dit traject.

d. Uitbreiding dorpslint
Op de Visiekaart: Wonen en bedrijvigheid staat 'Uitbreiding dorpslint'. Deze term wordt niet toelicht in de tekst. Ons verzoek is om in de omgevingsvisie te verduidelijken wat hiermee bedoeld wordt.
<u>Reactie gemeente:</u>
Met de aanduiding ‘Uitbreiding dorpslint’ wordt bedoeld dat we kijken waar bestaande linten in het landelijk gebied versterkt kunnen worden met woningen in de vorm van uitbreiding van die linten. Hetzelfde geldt voor de aanduiding ‘inbreiding dorpslint, voor inbreiding in zo’n bestaand lint. Het hoort bij stap 4 van de ladder voor woningbouw als genoemd op blz. 20 van de ontwerp-omgevingsvisie. Wij zullen dit verduidelijken. Wij voegen in de visie in paragraaf 4.1 onder ‘Nieuwe woningen’ de volgende tekst toe achter de 4^{e} trede: ‘(zoals aangegeven op de visiekaart Wonen en bedrijvigheid)’.

e. Verbindingen buurgemeenten
Op de Kaart Kernkwaliteiten Stadskanaal worden verbindingen met buurgemeenten als belangrijk gezien. De verbindingen naar de buurgemeenten binnen de provincie Groningen (Pekela, Veendam en Westerwolde) missen hier nog. In de omgevingsvisie komt niet duidelijk terug hoe deze verbindingen gestimuleerd worden.
Reactie gemeente:
Het is gebleken dat de pijlen en de bijbehorende doelen op de visiekaart kernkwaliteiten niet duidelijk zijn. We zullen de visiekaart 'kernkwaliteiten'verduidelijken door de volgende wijzigingen door te voeren. We wijzigen de visie door de oranje gestippelde pijlen uit de kaart 'Kernkwaliteiten Stadskanaal' te halen en de oranje ononderbroken pijlen trekken we door richting Veendam en richting Ter Apel (in beide gevallen dus de N366). Deze wijzigingen weerspiegelen de functie die Stadskanaal heeft als regionale kern.

f. Natuur
Ten aanzien van het thema natuur hebben wij de volgende opmerkingen.
Samenhang verschillende visiekaarten: De kaarten in de omgevingsvisie geven voor dezelfde locatie verschillende 'visies' aan. Vaak kan dit prima samengaan, maar op enkele punten vereist dit verduidelijking:
1. op de Visiekaart: 'Wonen en bedrijvigheid' overlapt het 'Groen open overgangsgebied' voor een deel met het 'Zoekgebied zonne-energie'.
Reactie gemeente:
In onderstaande uitsnede van de kaart is het bedoelde gebied aan het Noorderdiep te Stadskanaal opgenomen. Het klopt dat het ogenschijnlijk tegenstrijdig lijkt, echter bij het ontwikkelen van beleid en vergunningen voor zonneparken is reeds en wordt ook rekening gehouden met openheid, zodat de doorzichten naar het noordoosten gewaarborgd blijven. Voor de duidelijkheid zullen wij de legenda op beide kaarten aanpassen, zodat deze combinatie duidelijker wordt. We wijzigen op de kaart 'Wonen en bedrijvigheid' en de 'visiekaart' de legenda 'Zoekgebied zonne-energie' naar 'Groen overgangsgebied met zonne-energie in combinatie met groen'.

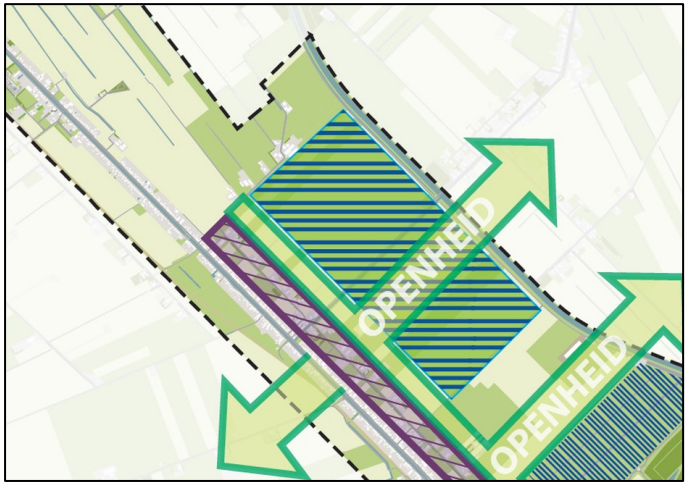

Afbeelding 10: Visiekaart: Wonen en bedrijvigheid

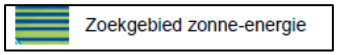

Afbeelding 11: legenda bij afbeelding 10

2. op de Visiekaart: ‘Natuur, groen en recreatie‘ overlapt de aanduiding 'Grootschalige recreatie Kettingwijk' de aanduiding ‘Natuurontwikkeling’ als genoemd op de Visiekaart: ‘Landbouw en landschap’. Het verzoek is om te verduidelijken hoe deze ontwikkelingen zich tot elkaar verhouden.
Reactie gemeente:
Het klopt dat er twee verschillende aanduidingen op de twee kaarten zijn opgenomen, zoals hieronder opgenomen.

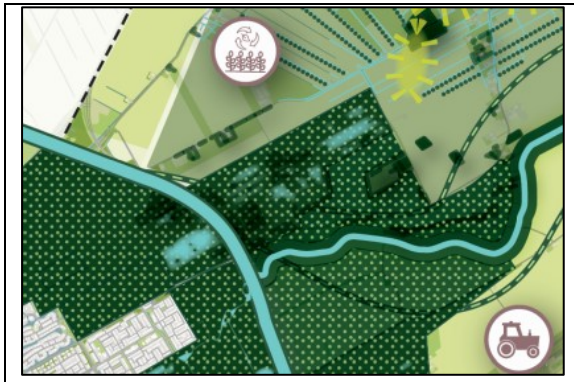

Afbeelding 12: Visiekaart: Landbouw en landschap

Afbeelding 13: Visiekaart: Natuur, groen en recreatie

Afbeelding 14, 15: legenda bij afbeelding 12

Afbeelding 16: legenda bij afbeelding 13

Deze spreken elkaar echter niet tegen, als wel geven aan dat beide opties in de toekomst mogelijk zijn. Op de kaart 'Landbouw en Landschap' is aangegeven dat hier natuurontwikkeling kan plaatsvinden in het beekdallandschap. Op de kaart 'Natuur, groen en recreatie' is opgenomen dat hier een grootschalige recreatie Kettingwijk mogelijk is. Dit omdat er vanuit het verleden reeds planologisch gezien een volwaardig recreatieverblijf in de vorm van een bungalowpark bestemd is op het terrein met de gele arcering, dus aan de Kettingwijk. Omdat dit project nog niet gerealiseerd is, blijft de optie open om, als de ontwikkeling eventueel niet door zou gaan, het gebied voor natuurontwikkeling in te zetten. Wij verwachten wel dat dit recreatief gebruik gerealiseerd zal worden, maar zo houden we ook de andere optie open. Bovendien is het ook mogelijk dat bij de realisering van het bungalowpark een combinatie met functies van natuurontwikkeling wordt gemaakt. Dit onderwerp valt binnen de aanduiding natuurontwikkeling maar is feitelijk breder dan natuur alleen. Daarom wijzigen we voor de duidelijkheid de tekst als volgt: We wijzigen op de kaart 'Landbouw en landschap' de tekst van de legenda 'Natuurontwikkeling' naar 'Ontwikkeling natuur, groen en recreatie'.

g. Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)
In de omgevingsvisie wordt op bladzijde 11 benoemd dat het NPLG is gestopt en dat onduidelijk is hoe het Rijk invulling geeft aan de opgaven in het landelijk gebied. Dit is correct. Provinciale Staten hebben echter wel de deelgebiedsplannen aangenomen. Dit komt echter niet terug in de omgevingsvisie.
Uit de omgevingsvisie blijkt niet hoe in de visievorming rekening is gehouden met de veengronden in de gemeente. Dit geldt zowel voor (intensieve) landbouw, water, natuurontwikkeling en bij grootschalige recreatie. De ontwikkeling van de Pagediepzone als ecologische verbinding, waterberging en landschapszone, is een belangrijk onderdeel uit het TLG-gebiedsplan. Daarmee is ons verzoek om in de omgevingsvisie ook aandacht te besteden aan het vergroenen van de bestaande dorpslinten. Ook, en met name bij inbreiding en uitbreiding van de dorpslinten.

Reactie gemeente:
De informatie over het NPLG als genoemd in paragraaf 3.1 ‘Landelijke opgaven en ontwikkelingen’ kan inderdaad iets vollediger opgesteld worden. Wij wijzigen de tekst in paragraaf 3.1 ‘Landelijke opgaven en ontwikkelingen’ als volgt: ‘Op het moment van schrijven is het NPLG stopgezet, maar heeft de provincie de deelgebiedsplannen aangenomen. Het is nog onduidelijk hoe vanuit de rijksoverheid verder invulling wordt gegeven aan de genoemde opgaven in het landelijk gebied.’

Wat betreft het vergroenen van de bestaande dorpslinten: In H4 Wonen wordt ingegaan op vergroenen van stedelijk gebied: *“De openbare ruimte moet, waar dat nog niet het geval is, uitnodigen om hierin elkaar te ontmoeten en te bewegen. Dit doen we bijvoorbeeld door beweeg- en speelparken en wandelen fietspaden door het groen te voorzien van goede verlichting. Bij revitalisering brengen we, waar nodig, groen terug of verbeteren we de groenstructuren in de wijk.”* Ten aanzien van het vergroenen van de bestaande dorpslinten is dat niet iets om specifiek op te nemen in de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is strategisch van aard; hoe wij vervolgens uitvoering geven aan de onderdelen van het TLG-gebiedsplan is uitvoering. Wij nemen de oplossingsrichtingen die zijn aangedragen in het gebiedsplan mee in de uitvoering.

h. Provinciaal natuurbeleid
Op verschillende visiekaarten in de omgevingsvisie zijn ontwikkelingen voorzien op locaties die in het provinciaal beleid zijn aangewezen als natuur. Uit de omgevingsvisie blijkt niet of u in beeld heeft dat in de bovengenoemde gevallen provinciale natuurbelangen spelen en zo ja, op welke wijze er met deze belangen rekening wordt gehouden.
h1. Op de Visiekaart: Wonen en bedrijvigheid ligt het 'Zoekgebied zonne-energie' in een gebied dat op grond van het provinciaal beleid is aangewezen als leefgebied voor akkervogels.
Reactie gemeente:
Het gaat hier om het gebied in Stadskanaal Noord. Dit gebied is conform het beleid voor duurzame energie van de gemeente Stadskanaal aangewezen als zoekgebied voor zonneparken (zie onderstaande afbeeldingen) en is destijds in afstemming met de provincie opgesteld. De aanduiding in de provinciale omgevingsverordening als ‘leefgebied voor akkervogels’ maakt dat er bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen rekening met dit leefgebied moet worden gehouden. Bij het uitwerken van de plannen voor zonneparken zal hier nadrukkelijk rekening gehouden worden, zodat het leefgebied voor vogels niet onevenredig wordt aangetast.

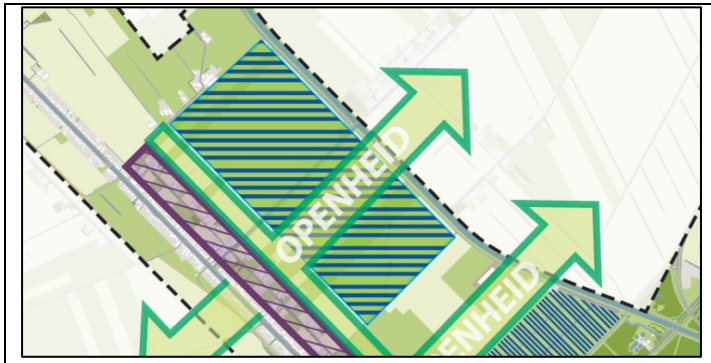

Afbeelding 17: Visiekaart: Wonen en bedrijvigheid

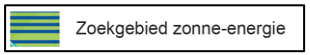

Afbeelding 18: legenda bij afbeelding 17

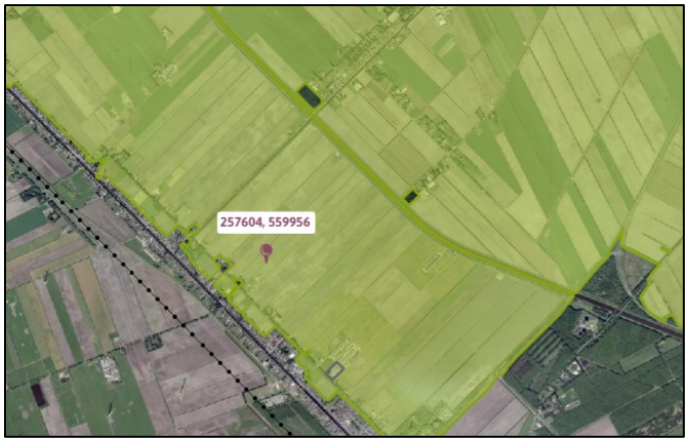

Afbeelding 19: Provinciale omgevingsverordening (in lichtgroen de aanduiding 'leefgebied akkervogels')

h2. Op dezelfde kaart staan diverse uitbreidingen van dorpslinten. Deze uitbreidingen liggen deels op locaties die op grond van het provinciaal beleid zijn aangewezen als bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland.

Reactie gemeente:
Het is mogelijk dat er ter plaatse van de aanduiding uit/inbreiding dorpslint in het provinciaal beleid gebieden aangewezen zijn als bos- en natuurgebieden buiten het NNN. Dit komt doordat er een algemene zone is aangewezen waar in/uitbreiding kan plaatsvinden. Bestaande bos- en natuurgebieden blijven wat ons betreft intact en zullen niet benut worden voor woningbouw, tenzij na overleg en instemming van de provincie.

h3. Op de visiekaart: Bereikbaarheid en mobiliteit ligt de pijl 'Onderzoek optie verbinding N33' door een gebied dat in het provinciaal beleid is aangeduid als leefgebied akkervogels.
Reactie gemeente:
Het is juist dat ter plaatse van de pijl ‘onderzoek optie verbinding N33’ in de provinciale verordening een aanduiding leefgebied akkervogels is opgenomen (zie onderstaande afbeeldingen). De pijl geeft een indicatie van een mogelijke verbinding tussen Stadskanaal, vanaf de Atlantislaan, naar de N33. Dit is een uit te werken en te onderzoeken verbinding die het verkeer langs het Stadskanaal kan ontlasten. Bij de uitwerking van dit idee zullen wij rekening houden met de aanduiding leefgebied akkervogels en hierover met de provincie Groningen afstemmen.

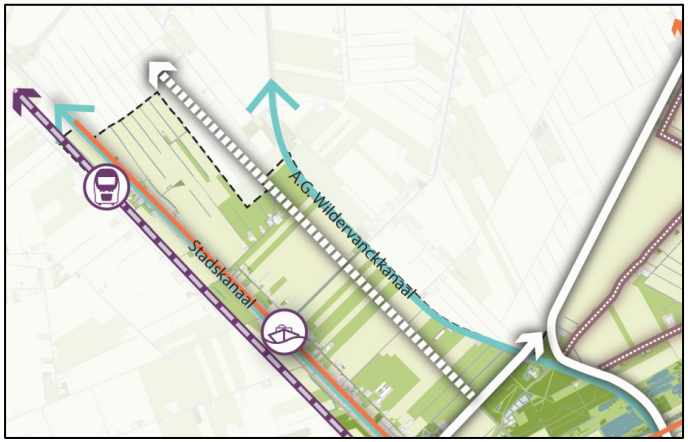

Afbeelding 20: Visiekaart: ‘Bereikbaarheid en mobiliteit’

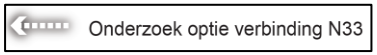

Afbeelding 21: legenda bij afbeelding 20

Afbeelding 21: Provinciale omgevingsverordening (in lichtgroen de aanduiding ‘leefgebied akkervogels’)

h4. Op dezelfde kaart doorsnijden veel van de aangegeven 'Wegen voor tractoren en logistiek' het leefgebied akkervogels en/of bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland.
Reactie gemeente:
De aanduiding is opgenomen om te duiden waar bestaande wegen voor tractoren en logistiek zijn en dat wij er belang aan hechten dat deze in stand blijven. Ook hier geldt dat wij kennis nemen van de aanduiding leefgebied akkervogels en/of bos- en natuurgebieden. De aanduidingen hoeven elkaar niet te beperken of tegenstrijdig te zijn. Bovendien is deze aanduiding in de omgevingsvisie indicatief bedoeld om het belang van goede doorgaande wegen voor logistiek en voor tractoren te duiden.

i. Fietspaden
In de omgevingsvisie benoemt u meermaals het belang van goede fietspaden. In het kader van de versterking van het fietspadennetwerk is het van belang om geen extra verstoring in (nieuw te ontwikkelen) natuurgebieden en ecologische verbindingen te veroorzaken. Dit is bijvoorbeeld relevant voor het fietspad door de Pagediepzone. Daarnaast biedt de fietsverbinding langs de N378 op de Visiekaart ‘Bereikbaarheid en mobiliteit’ kansen om een ecologische verbinding met Drenthe, mee te koppelen.
Reactie gemeente:
Bij grootschalig onderhoud, renovatie of herindeling van fietspaden rondom natuurzones houden we rekening met de impact op natuur. De suggestie voor het koppelen van ecologische mogelijkheden met het fietspad langs de N378 wegen we af bij verdere planontwikkelingen.

j. Recreatie
De plannen die in de omgevingsvisie zijn aangeduid als 'Grootschalige recreatie Kettingwijk' vragen om maatwerk. Deze locatie is planologisch gezien al bestemd voor de ontwikkeling van recreatievoorzieningen, maar is nog niet ontwikkeld. Deze locatie ligt op grond van het provinciaal beleid in een leefgebied akkervogels en grenst aan bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland. Bij aanpassing van de plannen is het advies om goed natuuronderzoek te doen en bestaande natuurwaarden te behouden en in te passen in de plannen. Tenslotte ligt dit gebied op veengronden. Dit is bij mogelijk noodzakelijke ontgrondingen een belangrijk aandachtspunt.
Reactie gemeente:
Wij verwachten dat het recreatiepark de komende jaren benut zal worden conform het omgevingsplan. Als er wijzigingen in de planvorming komen die niet passen binnen de huidige planologische mogelijkheden en het omgevingsplan daartoe gewijzigd moet worden zullen wij de belangen van de provincie betrekken bij de planvorming. Wij zullen tegen die tijd afstemming zoeken en rekening houden met provinciale regels.

k. Landbouw
Ten aanzien van het thema landbouw hebben wij de volgende vragen over een aantal onduidelijkheden in paragraaf 7.2 (blz. 32) van de omgevingsvisie:
k1. In deze paragraaf staat: 'Daarom staan we in het open landschap buiten de bestaande agrarische bebouwing geen uitbreiding van schuren van in totaal groter dan 2 hectare toe'. Het is onduidelijk of hiermee de oppervlakte van agrarische bebouwing, schuren of het agrarische bouwblok wordt bedoeld.
Reactie gemeente:
De 2 ha grens slaat op het agrarische bouwvlak. Dit bouwvlak, en daarmee de toegestane bebouwing, mag niet meer dan 2 ha groot zijn. Dat geldt overigens niet alleen voor intensieve veehouderij, maar in het algemeen voor alle agrarische bedrijven. We zullen voor de duidelijkheid de tekst hierover in paragraaf 6.1 verduidelijken. We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 ‘Daarom staan we in het open landschap buiten de bestaande agrarische bebouwing geen uitbreiding van schuren van in totaal groter dan 2 hectare toe. Wel is uitbreiding van stallen toegestaan om meer leefruimte voor dieren te realiseren.’ in de volgende nieuwe tekst: ‘Het bouwvlak van een agrarische bedrijfskavel is maximaal 2 hectare groot. De agrarische bebouwing moet binnen dit bouwvlak komen. Voor intensieve veehouderijen geldt dat uitbreiding van bestaande stallen alleen mogelijk is vanwege dierenwelzijnseisen en dat het niet mogelijk is om het aantal dieren te verhogen.’

k2. In deze paragraaf staat: 'Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren'. Het is onduidelijk wat in dit geval wordt bedoeld met de eigen kavel.
Reactie gemeente:
Hier wordt bedoeld de huiskavel waar ook het bouwvlak is gelegen. Oftewel de opslag van mest dient op de huiskavel binnen het bouwvlak te gebeuren. We zullen dit in de tekst verduidelijken. We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 ‘Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren’ in de volgende tekst: ‘Op het gebied van mest is het streven om de opslag binnen of direct aansluitend op het bouwvlak van de eigen bedrijfskavel te realiseren.’

k3. In deze paragraaf geeft u aan dat de solitaire opslag van mest op dit moment nog onwenselijk is en dat u hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau volgt. Het is onduidelijk wat dit concreet betekent en of het niet wenselijk is om hier voor de langere termijn nu al een duidelijke visie op te hebben.
Reactie gemeente:
Wij bedoelen hiermee dat op dit moment solitaire mestopslag buiten of niet aansluitend op het bouwvlak van de eigen bedrijfskavel niet mogelijk is. We zullen gaan een afweging maken, samen met belangengroepen, over de wenselijkheid van solitaire opslag van mest.

L. Stilte en duisternis
L1. Stilte en duisternis zijn als kernkarakteristiek opgenomen in de Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020. Het onderstaande staat in onze visie over kernkarakteristieken: *Wij stellen regels voor de bescherming van deze kernkarakteristieken. Wij beschermen deze waarden en houden rekening met deze waarden in onze eigen plannen. Wij verwachten van anderen dat ons beleid doorwerkt in plannen op regionaal en lokaal niveau. Gemeenten dienen in hun structuur-/omgevingsvisies aan te geven hoe zij de kernkarakteristieken beschermen, behouden en verder versterken.*
Daarnaast is specifiek voor duisternis de volgende doelstelling opgenomen in onze visie: *We willen de heersende duisternis in onze provincie beschermen en de toenemende lichtvervuiling tegengaan.*
In de omgevingsvisie staat het volgende ten aanzien van stilte en duisternis: *Achteruitgang van de gebieden met natuur in onze gemeente willen we voorkomen. Daarom hebben we aandacht voor stilte- en donkertegebieden.*
Dit geeft naar onze mening onvoldoende invulling aan het beschermen van de kernkarakteristieken stilte en duisternis en de doelstelling zoals wij die hebben opgenomen in onze visie. U licht in de omgevingsvisie niet toe waar deze stilte- en donkerte gebieden liggen en hoe er rekening wordt gehouden met stilte en duisternis. Specifiek voor duisternis wordt ook niet aangegeven hoe toenemende lichtvervuiling wordt tegengegaan.
Reactie gemeente:
Op dit moment is er geen vastgesteld beleid over lichthinder, behoudens de beperking van lichtuitstraling vanuit melkveestallen. Op korte termijn, dus voor de vaststelling van de omgevingsvisie eind 2025, is het ook niet realistisch te verwachten dat we alsnog beleid hiervoor opstellen. Het is wel mogelijk dit op een later moment alsnog te doen.

L2. Verder wordt in de omgevingsvisie goede openbare verlichting enkele keren benoemd als oplossing voor het verbeteren van (het gevoel van) veiligheid. Wat goede verlichting is wordt niet beschreven. Daarnaast moet goed worden nagedacht hoe wordt omgegaan met (het gevoel van) veiligheid: mogelijk is het al veilig en draagt het plaatsen van verlichting enkel bij aan het gevoel van veiligheid. Daarnaast zorgt het plaatsen van meer verlichting in het buitengebied voor minder duisternis. Daarmee is het verzoek om bij het toevoegen van openbare verlichting ook het belang van het aspect duisternis mee te nemen in de overweging.
Reactie gemeente:
Duisternis wordt in onze gemeente al dusdanig meegenomen in de overweging. Ook in het nieuw op te stellen beleidsdocument openbare verlichting blijft duisternis een belangrijke pijler. Het gevoel van veiligheid gaat vooral over de bebouwde omgeving, daarentegen is duisternis in het buitengebied juist waardevol. Wij zullen bij het toevoegen van openbare verlichting ook het belang van het aspect duisternis meenemen.

L3. In de verordening zijn in artikel 3.72 en in artikel 3.73 instructieregels opgenomen over stilte en duisternis in het (provinciale) buitengebied. Ondanks dat de instructieregels betrekking hebben op het omgevingsplan is het nodig om in de omgevingsvisie hier rekening mee te houden. Wanneer er onvoldoende aandacht is in de visie voor stilte en duisternis kunnen er in het omgevingsplan geen regels worden gesteld. In de omgevingsvisie is enkel de hiervoor geciteerde tekst opgenomen. Om een grondslag te creëren voor regels in het omgevingsplan kan in plaats van stilte- en donkerte gebieden gedacht worden aan bijvoorbeeld het belang van stilte en duisternis in het buitengebied. Dat sluit aan bij de kenmerken openheid, rust en ruimte zoals beschreven in de visie van Stadskanaal.
Reactie gemeente:
Wij herhalen wat wij hierboven hebben aangegeven over nog te ontwikkelen beleid voor stilte en duisternis. Overigens kan in het omgevingsplan concrete uitwerking van aspecten worden opgenomen, ook in het geval dit niet zo concreet in de omgevingsvisie is genoemd. De visie is kaderstellend maar op een hoger abstractieniveau dan in het omgevingsplan.

m. Water- en klimaatadaptatie
Wij zijn verheugd dat de thema's 'water', 'klimaatadaptatie' en 'water en bodem sturend' goed zijn meegenomen in de omgevingsvisie. Tevens zien wij dat hierbij de onderwerpen worden benoemd die wij in onze concept-Ontwerp Omgevingsvisie hebben opgenomen.
Er zijn meerdere beleidsvoornemens geformuleerd voor deze thema's. Een heel concreet voorbeeld hiervan is 'geen bollenteelt met nadelige gevolgen voor water- en bodemsysteem'. Bij andere beleidsvoornemens is geen bijbehorend beleidsdoel geformuleerd in de omgevingsvisie. Wel geeft u in paragraaf 10.5 over omgevingsprogramma's het volgende aan: *De omgevingsprogramma's maken de ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie meer concreet door het stellen van (meetbare) doelen voor de korte- en middellange termijn. Door middel van monitoring van het programma controleren we of de doelen worden behaald.*
Dit leidt tot de vraag op welke manier de gemeente bij de totstandkoming van de omgevingsprogramma's en de daarin te formuleren doelen, de aansluiting zoekt met de provinciale doelen voor de thema's 'water', 'klimaatadaptatie' en 'water en bodem sturend'?
Reactie gemeente:
Op de thema's 'water', 'klimaatadaptatie' en 'water en bodem sturend' werken wij, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema's.

n. Geluid
In de gemeente Stadskanaal zijn diverse geluidbronnen aanwezig, waaronder gemeentelijke-, provinciale- en rijkswegen, industrieterreinen, een lawaaisportcentrum en MLA-vliegveld en in de toekomst is een nieuwe spoorlijn voorzien. Ingevolge het Besluit kwaliteit leefomgeving moet bij het overschrijden van de standaardwaarde door meerdere geluidbronnen de aanvaardbaarheid van het gecumuleerd geluid worden beoordeeld.
Wat de grenzen van de toelaatbaarheid van het gecumuleerd geluid zijn, geeft de wetgeving niet aan. Het kan voor de gemeente zinvol zijn hiervoor een (richtinggevend) kader te ontwikkelen, zodat verschillende bevoegde gezagen het oordeel over de toelaatbaarheid van het gecumuleerd geluid niet kunnen stapelen.

Reactie gemeente:
Op dit moment hebben wij geen specifiek beleid of kader voor gecumuleerd geluid vanwege railverkeer, wegverkeer, luchtvaartverkeer of vanwege industrielawaai. Zoals genoemd in paragraaf 8.2, blz. 50 van de visie, gaan we in de toekomst beleid ten aanzien van geluid vaststellen.

o. Geur
In de omgevingsvisie wordt het heersende geurbeeld in de gemeente geschetst. Voor wat betreft bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie sluit dit aan bij ons beeld. In de omgevingsvisie wordt gesteld dat er geen gemeentelijk geurbeleid nodig is, omdat er geen structurele problemen zijn op het gebied van geur. Daarom is de gemeente voornemens om de provinciale en landelijke regelgeving te volgen. Het is de vraag of dit passend is in de geest van de Omgevingswet, omdat geur in principe decentraal moet worden geregeld, tenzij er een provinciaal belang is. Op dit moment zijn er in de verordening geen instructieregels voor gemeenten op het gebied van geur, omdat geurhinder zich in hoge mate lokaal voordoet is het provinciaal belang beperkt.
Artikel 5.92, lid 2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving schrijft voor dat gemeenten in hun omgevingsplan erin moeten voorzien dat geur door een activiteit op geurgevoelige gebouwen aanvaardbaar is. De gemeente is hierin aan zet om te bepalen welk geurhinderniveau aanvaardbaar is voor zowel bestaande als nieuwe activiteiten/gebouwen. Op dit moment zijn er misschien geen structurele problemen, maar door geen kaders te stellen zouden deze in de toekomst wel kunnen ontstaan. Het kan daarom voor de gemeente zinvol zijn om voor geur een (richtinggevend) kader te ontwikkelen.
Reactie gemeente:
Op dit moment hebben wij geen specifiek beleid of kader voor geur. Zoals genoemd in paragraaf 8.2, blz. 51, zijn er geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder zijn, en daarom stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.

p. Luchtkwaliteit
In paragraaf 8.2 van de omgevingsvisie staat ten aanzien van luchtkwaliteit dat de verwachting is dat de wettelijke grenswaarden worden aangescherpt. Tevens staat er dat het de verwachting is dat ook na aanscherping de luchtkwaliteit in Stadskanaal binnen de voorgestelde wettelijke kaders valt. Wij wijzen erop dat de nieuwe normen ondertussen al zijn vastgesteld in de nieuwe EU-richtlijn luchtkwaliteit.
Reactie gemeente:
We wijzigen de huidige tekst door de tekst in Hoofdstuk 8.2, eerste alinea, 2e zin: ‘De verwachting is dat de wettelijke grenswaarden worden aangescherpt, maar ook na de aanscherping valt de luchtkwaliteit in Stadskanaal naar verwachting binnen de voorgestelde wettelijke kaders.’ te vervangen door: ‘Vanuit de EU zijn nieuwe en aangescherpte luchtkwaliteitsnormen voorgesteld. De luchtkwaliteit in Stadskanaal voldoet ook na deze aanscherping aan wettelijke kaders.’.

q. Bedrijvigheid (bedrijventerreinen) en retail
Voor deze thema's hebben wij de volgende opmerkingen.
q1. Herstructurering

In de omgevingsvisie wordt de ladder van de bedrijvigheid aangehaald. Deze ladder benoemt inbreiding, transformatie en revitalisering en vervolgens uitbreiding. In de omgevingsvisie staat geen herstructurering genoemd van bestaande bedrijventerreinen. Samen met provincie Drenthe zijn wij bezig met het opzetten van een herstructureringsmaatschappij Drenthe-Groningen. Deze partij zal herstructurering van bestaande bedrijventerreinen op gaan pakken. In dit kader adviseren wij u om herstructurering ook te benoemen binnen deze ladder, temeer omdat het Nij Begun hier ook ruimte voor maakt en omdat herstructurering zorgt voor ruimte op bestaande bedrijventerreinen. Daarnaast de vraag in hoeverre u al heeft nagedacht over de verdere uitwerking van de ladder? Voor deze verdere uitwerking wijzen wij u ten aanzien van revitalisering ook nog op het volgende: wellicht kan op dit punt worden aangesloten bij de provinciale ambitie voor een integrale aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen (ook samen met Drenthe).
Reactie gemeente:
In de ladder voor bedrijvigheid zoals genoemd in paragraaf 4.2, blz. 24, is in stap 2 opgenomen het revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen. In zoverre is er al aandacht voor hetgeen in de zienswijze genoemd is. Ook geldt dat de kansen en opgaven die Nij Begun en de komst van de Nedersaksenlijn ons geven, brengt onherroepelijk met zich mee dat kritisch moet worden gekeken naar de bestaande bedrijventerreinen. Herstructurering, in welke omvang dan ook, lijkt een logisch vervolg. Temeer gezien de kans die via Nij Begun hiervoor geboden gaat worden. De ladder van bedrijvigheid is hiervoor een uitstekend in te zetten middel. Wij sluiten daarnaast graag aan bij de provinciale ambitie voor een integrale aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen.

q2. Retail
In de omgevingsvisie staat dat de gemeente retail belangrijk vindt. Wat uit de omgevingsvisie echter minder duidelijk naar voren komt, is wat de gemeente precies gaat doen aan concrete acties om de retail te bevorderen. Mogelijkerwijs kunt u de omgevingsvisie op dit punt nog verder aanvullen.
Reactie gemeente:
De omgevingsvisie is een meerjarig, strategisch document dat de ambities en groeirichting van de gemeente verwoordt. Het algemene karakter van de visie is van strategische aard, en relatief abstract. Wel geven we aan dat we onze kernen en centra compact inrichten en het aanbod clusteren. We zorgen tevens voor goede bereikbaarheid en voor aantrekkelijke, groene en uitnodigende centra.

r. Vliegveld
In de omgevingsvisie benoemt u het recreatieve vliegveld Stadskanaal. Niet iedere gemeente beschikt over een dergelijke infrastructurele voorziening. Daarmee is het vliegveld een uniek kenmerk van de gemeente. De provincie gaat graag het gesprek met u aan om te verkennen of dit vliegveld mogelijkerwijs nog een bijdrage kan leveren aan het versterken van de economie en bedrijvigheid in de gemeente.
Reactie gemeente:
Wanneer dit onderwerp gaat spelen zullen wij zeker gebruik willen maken van het aanbod van de provincie.

s. Ondermijning
Ten aanzien van de bedrijventerreinen adviseren wij u om hier, samen met de politie, in te zetten op integrale controles om ondermijning te voorkomen.
Reactie gemeente:
Wij hebben momenteel goede contacten en werken samen met de politie op het gebied van ondermijning.

t. Rekening houden met taken en bevoegdheden andere overheden en afstemming
Op grond van artikel 3.2 van de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:
* de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied.
* de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.
Het bovenstaande wordt in uw omgevingsvisie toegepast. Hierin wordt op hoofdlijnen aangegeven in welke richting de gemeente zich in de toekomst ontwikkeld. Aangezien het om hoofdlijnen gaat, volgt uit de omgevingsvisie nog niet hoe bepaalde ontwikkelingen in detail uitwerken.
Dit leidt ertoe dat bepaalde ontwikkelingen zoals die in de omgevingsvisie op hoofdlijnen worden gepresenteerd (deels) passend lijken binnen ons beleid uit de visie en de verordening. Vanwege het hoge abstractieniveau van de uitspraken in de omgevingsvisie is dit echter nog niet met zekerheid te bepalen.
Of een ontwikkeling past binnen ons beleid is ook afhankelijk van hoe de op hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling concreet wordt uitgewerkt in het omgevingsplan. Een groot deel van de door u voorgenomen ontwikkelingen kan immers pas mogelijk worden gemaakt als hiervoor een ruimtelijke procedure wordt doorlopen. In veel gevallen zal het gaan om een aanpassing van het Omgevingsplan. Dit blijkt ook uit paragraaf 10.4 van de omgevingsvisie waarin u een vooruitblik geeft op het vervolg. Hierbij geeft u aan dat de gemeente leidt vanuit de regels en dat deze regels worden uitgewerkt in onder meer het omgevingsplan. In het omgevingsplan worden ontwikkelingen in meer detail vastgelegd en het omgevingsplan dient, in tegenstelling tot de omgevingsvisie, te voldoen aan de instructieregels uit de verordening. Ons verzoek is om bij deze nadere uitwerking de instructieregels uit de verordening in acht te nemen.
<u>Reactie gemeente:</u>
Wij nemen uiteraard bij nadere uitwerking van deze omgevingsvisie in een programma of omgevingsplan de instructieregels uit de verordening in acht.

u. Nader uit te werken onderwerpen
Enkele voorbeelden van ontwikkelingen die nog nader uitgewerkt dienen te worden en die in de bovenstaande opmerkingen ook worden aangestipt zijn:
u1. op basis van de Visiekaart: ‘Wonen en bedrijvigheid’ constateren wij dat u streeft naar uitbreiding van dorpslinten. Uit de tekst in de omgevingsvisie volgt nog niet wat hiermee in detail wordt bedoeld. De verordening kent, onder voorwaarden, mogelijkheden om in bebouwingslinten in beperkte mate woningen toe te voegen. Of de ontwikkeling die u voorziet hierbinnen past, is momenteel nog niet te beoordelen. Ons advies is om de omgevingsvisie op dit punt te concretiseren. Tevens vragen wij u om bij de verdere uitwerking de instructieregels voor woningbouw in linten in acht te nemen.
<u>Reactie gemeente:</u>
Het gaat wat ons betreft om het in algemene zin aangeven dat woningbouw in linten gewenst is. De exacte uitwerking van de realisatie van woningen in de linten zal middels maatwerkgesprekken met initiatiefnemers zijn. We nemen op dat moment de instructieregels in acht. Er zal voldaan moeten worden met wat er binnen de provinciale omgevingsverordening opgenomen is ten aanzien van dit onderwerp. Met de aanduiding ‘Uitbreiding dorpslint’ wordt bedoeld dat we kijken waar bestaande linten in het landelijk gebied versterkt kunnen worden met woningen in de vorm van uitbreiding van die linten. Hetzelfde geldt voor de aanduiding ‘inbreiding dorpslint, voor inbreiding in zo’n bestaand lint. Het hoort bij stap 4 van de ladder voor woningbouw als genoemd op blz. 20 van de ontwerp-omgevingsvisie. Wij zullen dit verduidelijken zoals gezegd onder punt d van deze zienswijze.

u2. Op basis van dezelfde visiekaart constateren wij dat u de locatie Tweede Boerendiep aanwijst als een zoekgebied voor onder andere woningbouw. Deze locatie ligt op grond van de verordening in het buitengebied. In het buitengebied, aansluitend aan stedelijk gebied, zijn op grond van de verordening eventueel mogelijkheden voor de ontwikkeling van woningbouw. Hierbij dient echter wel aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. De toetsing aan deze voorwaarden is op grond van de ontwikkeling op hoofdlijnen in de omgevingsvisie niet mogelijk. Ook op dit punt is ons advies om de omgevingsvisie te concretiseren en ook hierbij vragen wij u om bij de verdere uitwerking de instructieregels voor woningbouw in acht te nemen.
Reactie gemeente:
Het gaat wat ons betreft om het in algemene zin aangeven dat wij in de toekomst willen onderzoeken of in dit gebied woningbouw in combinatie met het opwekken van energie mogelijk is. De exacte uitwerking van de realisatie van dit gebied voor woningen en de opwek van duurzame energie zal middels maatwerkgesprekken met initiatiefnemers zijn. Daarbij zal voldaan moeten worden met wat er binnen de provinciale omgevingsverordening opgenomen is ten aanzien van dit onderwerp.

u3. Deze voorbeelden geven aan dat een ontwikkeling op hoofdlijnen mogelijk lijkt, maar dat bij de verdere uitwerking nog nader overleg nodig is. Hier komt bij dat artikel 2.2 van de Omgevingswet voorschrijft dat een bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden rekening houdt met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en hier zonodig mee afstemt. De wijze waarop met de taken, bevoegdheden en het beleid van andere overheden rekening is gehouden ontbreekt grotendeels in de omgevingsvisie. Daarom is ons verzoek om in de omgevingsvisie duidelijk aan te geven op welke wijze u rekening heeft gehouden met ons beleid bij het opstellen van de omgevingsvisie.
Reactie gemeente:
We zullen tekst hierover toevoegen. In paragraaf 1.1 onder ‘wat is een omgevingsvisie’ voegen op blz. 4 voegen we tekst in. We wijzigen paragraaf 1.1 door toe te voegen de volgende tekst: ‘De gemeente Stadskanaal houdt altijd rekening met de wet- en regelgeving en het beleid van andere overheden.’

v. Afstemming
Daarnaast vragen wij u om bij de verdere uitwerking van in de omgevingsvisie voorgenomen ontwikkelingen vroegtijdig contact te zoeken met de provincie. Op die wijze kunnen wij in het kader van de afstemming onder de Omgevingswet tijdig de provinciale belangen, zoals deze onder meer zijn geborgd in de verordening, inbrengen. Momenteel zoekt u bij concrete ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig contact met de provincie en deze werkwijze willen wij graag voortzetten.
Reactie gemeente:
Wij zullen zoals nu ook het geval is in de toekomst ook bij concrete ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig contact met de provincie zoeken om af te stemmen over deze ontwikkelingen.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie

De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen op de volgende punten:

- Wij voegen in de visie in paragraaf 4.1 onder 'Nieuwe woningen' de volgende tekst toe achter de 4e trede: '(zoals aangegeven op de visiekaart Wonen en bedrijvigheid)'.
- We wijzigen de visie door de oranje gestippelde pijlen uit de kaart 'Kernkwaliteiten Stadskanaal' te halen en de oranje ononderbroken pijlen trekken we door richting Veendam en richting Ter Apel (in beide gevallen dus de N366). Deze wijzigingen weerspiegelen de functie die Stadskanaal heeft als regionale kern.
- We wijzigen op de kaart 'Wonen en bedrijvigheid' en de 'visiekaart' de legenda 'Zoekgebied zonne-energie' naar 'Groen overgangsgebied met zonne-energie in combinatie met groen'.
- We wijzigen op de kaart 'Landbouw en landschap' de tekst van de legenda 'Natuurontwikkeling' naar 'Ontwikkeling natuur, groen en recreatie'.
- Wij wijzigen de tekst in paragraaf 3.1 'Landelijke opgaven en ontwikkelingen' als volgt: 'Op het moment van schrijven is het NPLG stopgezet, maar heeft de provincie de deelgebiedsplannen aangenomen. Het is nog onduidelijk hoe vanuit de rijksoverheid verder invulling wordt gegeven aan de genoemde opgaven in het landelijk gebied.'
- We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 'Daarom staan we in het open landschap buiten de bestaande agrarische bebouwing geen uitbreiding van schuren van in totaal groter dan 2 hectare toe. Wel is uitbreiding van stallen toegestaan om meer leefruimte voor dieren te realiseren.' in de volgende nieuwe tekst: 'Het bouwvlak van een agrarische bedrijfskavel is maximaal 2 hectare groot. De agrarische bebouwing moet binnen dit bouwvlak komen. Voor intensieve veehouderijen geldt dat uitbreiding van bestaande stallen alleen mogelijk is vanwege dierenwelzijnseisen en dat het niet mogelijk is om het aantal dieren te verhogen.'
- We wijzigen de bestaande tekst in paragraaf 6.1 'Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren' in de volgende tekst: 'Op het gebied van mest is het streven om de opslag binnen of direct aansluitend op het bouwvlak van de eigen bedrijfskavel te realiseren.'
- We wijzigen de huidige tekst door de tekst in Hoofdstuk 8.2, eerste alinea, 2e zin: 'De verwachting is dat de wettelijke grenswaarden worden aangescherpt, maar ook na de aanscherping valt de luchtkwaliteit in Stadskanaal naar verwachting binnen de voorgestelde wettelijke kaders.' te vervangen door: 'Vanuit de EU zijn nieuwe en aangescherpte luchtkwaliteitsnormen voorgesteld. De luchtkwaliteit in Stadskanaal voldoet ook na deze aanscherping aan wettelijke kaders.'.
- We wijzigen paragraaf 1.1 door toe te voegen de volgende tekst: 'De gemeente Stadskanaal houdt altijd rekening met de wet- en regelgeving en het beleid van andere overheden.

17. LTO noord

Zienswijze

Met het oog op de belangen van haar leden in het plangebied wil de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) Noord een zienswijze indienen op de ontwerp-Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal.

a. Ondernemerschap

Het spreekt ons aan dat de gemeente Stadskanaal de agrarische ondernemers wil faciliteren bij innovaties en een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Echter, LTO Noord vindt wel dat het ondernemerschap bij de boer zelf ligt. Dit betekent ook dat een boer er zelf voor kiest, op basis van zijn eigen inhoudelijke argumenten en visie, om 'gangbare landbouw' toe te passen of 'biologische landbouw'. Op de visiekaart staan namelijk gebieden aangegeven waar de gemeente respectievelijk gangbare landbouw of biologische landbouw wil stimuleren. De praktijk werkt niet zo. Laat de boer zelf kiezen wat hij of zij wil. De markt bepaalt uiteindelijk dit zelf wel door vraag en aanbod. Ondernemerschap ligt bij de boer. LTO Noord kijkt graag samen met de gemeente waar behoefte aan is om dit te ondersteunen.

Reactie gemeente:

Op de visiekaart 'Landbouw en landschap' hebben we inderdaad op diverse plekken icoontjes opgenomen als **mogelijke** locaties waar we biologische agricultuur of grootschalige agricultuur willen stimuleren. Het is in zoverre een algemene aanduiding, geen bepaling dat op die plekken die soort bedrijfsvoering moet worden gehouden of juist niet mag worden gehouden. De gemeente kijkt ook graag samen met LTO aan welke ondersteuning behoefte is. Zoals het nu opgenomen is in de omgevingsvisie betreft het stimuleren en denken wij graag mee bij innovaties en (toekomstbestendige) bedrijfsvoering. Wij oefenen geen dwang uit om gangbare landbouw of biologische landbouw toe te passen, maar kijken in de uitvoering graag samen met LTO Noord hoe we agrarische ondernemers hierin kunnen faciliteren. Voor de duidelijkheid voegen we tekst toe in paragraaf 6.2. We wijzigen de tekst en voegen toe in paragraaf 6.2 de volgende tekst: 'Gezien de bodem en gebiedskenmerken past toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw hier op lange termijn waarschijnlijk het beste.'

b. Gewasbescherming

In de visie wordt verwoord dat de gemeente de teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid wil tegengaan. Specifiek wordt genoemd de bollenen lelieteelt. Maar de tekst impliceert dat de gemeente blijkbaar ook kijkt naar andere gewassen. LTO Noord vindt dat de overheid in deze wel een betrouwbare partner moet zijn en blijven. Keuzes van wat wel en niet goed is worden nog steeds gemaakt op basis van wetenschappelijke inhoud en niet op basis van emoties, zoals momenteel in enkele gemeenten in het land gebeurt. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) komt tot op de dag van vandaag met wetenschappelijk onderbouwde onderzoeken waarop de Rijksoverheid kan bepalen welke gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden toegelaten en welke niet. De landbouw volgt ook deze lijn. LTO Noord gaat ervan uit dat de gemeente Stadskanaal dit ook gaat doen in deze. LTO Noord gaat graag met de gemeente hierover gesprek, om ervoor te zorgen dat er goede beslissingen worden genomen op basis van inhoud.

Reactie gemeente:
In de omgevingsvisie staat nu in paragraaf 6.1 de volgende tekst opgenomen: *'de teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid willen we tegengaan, zoals bollen- en lelieteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt. Daarom staan we als gemeente onder meer bollenteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt niet toe. Dit wordt nader uitgewerkt in plannen en regels.'*
Deze tekst kan helaas tot verwarring leiden. Het gaat zoals indieners stelt inderdaad niet om het verbieden van de bollenteelt of specifieke gewassen maar om het gebruik van grote hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen. Regels hiervoor moeten nog nader worden uitgewerkt, maar in deze Omgevingsvisie geven we als gemeente wel aan hier regels voor op te willen stellen. De tekst in de visie leidt mogelijk tot onduidelijkheid en daarom zal de tekst worden aangepast. We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: 'Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema's.'

Daarnaast gaan of blijven wij wat betreft de verdere ontwikkeling graag met LTO in gesprek.

c. Peilbeheer
In de visie wordt aangegeven dat adaptief peilbeheer een manier is om beter om te gaan met droogteperioden. Op zich kunnen we hier als landbouw tot op zekere hoogte in meegaan, maar dan is het wel nodig dat goed wordt geluisterd naar wat de sector wil en wat voor een goede bedrijfsvoering mogelijk is, in relatie tot een dergelijk beheer. Stuwtjes plaatsen is een middel dat bijvoorbeeld helpt om water vast te houden. Dit wordt al veel gedaan en daarmee kan de boer zelf ook het peil regelen. Echter, wat we niet moeten vergeten dat er ook zeer natte periodes zijn. Dan is het wel noodzakelijk dat het vele oppervlaktewater snel kan worden afgevoerd. Kortom, niet alleen kijken naar het aspect 'droogte'. LTO Noord wil graag meedenken om te komen tot een robuust watersysteem, waarbij ook ruimschoots aandacht is voor de landbouw.
Reactie gemeente:
Wij gaan bij de verdere ontwikkeling van dit beleidsaspect in de toekomst graag met LTO in gesprek over dit onderwerp van het klimaatbeleid en het oog hebben voor niet alleen natte perioden maar ook droogte. Het waterschap Hunze en Aa's heeft beheerprogramma's en daarin staan de nodige uitgangspunten over het peibeheer in natte- en droge perioden. Bij toekomstige gesprekken betrekken we naast LTO ook het waterschap.

d. Veenkoloniën
Er wordt gesproken over maatregelen die nodig zijn voor het herstel en het in balans houden van het natuurlijke water- en bodemsysteem. Een systeem herstellen is niet zomaar gerealiseerd en gaat veel verder dan alleen kijken naar de landbouw. We moeten niet vergeten dat dit gebied is ontstaan door veenafgraving. Systeemherstel is simpelweg niet meer van toepassing omdat Groningen er ook voor kiest om een landbouwprovincie te zijn. We kunnen hoogstens kijken hoe we binnen bepaalde kaders droogte en natte periodes beter kunnen pareren. De gemeente wil ook graag kringlooplandbouw stimuleren. Dat betekent wel dat er genoeg dierlijke mest aanwezig moet zijn om de akkerbouw te voorzien van genoeg meststoffen. Momenteel is de

gemeente een netto importeur van mest. Om dit te doen veranderen is het nodig dat er uitbreiding van de veestapel plaatsvindt. LTO Noord denkt graag mee over het toekomstbestendig maken van de Veenkoloniën, waarbij er aandacht is voor het bodem- en het watersysteem. Ook kringlooplandbouw versterken is iets waarover we graag het gesprek aangaan.
Reactie gemeente:
Dit onderwerp raakt verscheidene thema's en sluit ook aan bij het Gebiedsplan Veenkoloniën dat aangenomen is door de Provinciale Staten van Groningen. We maken graag gebruik van de kennis en expertise van LTO Noord in samenspraak met de andere partijen om hier in de uitvoering een goede invulling aan te geven.

e. Natuurinclusieve landbouw
De gemeente wil op zandgronden natuurinclusieve landbouw en het aangaan van neventakken stimuleren. Aangegeven wordt dat door neventakken een agrarische bedrijfsvoering meer extensief kan zijn. Dat is natuurlijk een mooie gedachte maar de praktijk is ook voor dit onderwerp weerbarstiger. Een gangbare boer heeft in het algemeen weinig behoefte om er een neventak erbij te hebben. Dit is specifiek weggelegd voor een kleine groep agrarische ondernemers. LTO Noord wil ook bij dit onderwerp het ondernemerschap laten bij de boer. Een neventak erbij doen is niet eenvoudig gerealiseerd. Voor veel boeren is het geen oplossing. Ga met de sector in overleg waar wel en geen behoefte aan is.
Reactie gemeente:
Hetgeen in paragraaf 6.2 over natuurinclusieve landbouw is genoemd biedt mogelijkheden om in volgende plannen meer mogelijkheden mogelijk te maken voor agrariërs. Dit betekent niet dat meteen allerlei neventakken toegevoegd moeten worden aan de bedrijfsvoering, maar biedt wel de optie om aan initiatieven mee te werken. Het houdt de deur open. Wij nemen de opmerking mee om met de sector in overleg te gaan waar wel en geen behoefte aan is. Dit zal vervolgens landen in de uitvoering.

f. Boerenerf van de Toekomst
Wij juichen de betrokkenheid van de gemeente toe als het gaat om energieopwekking. Echter, het gaat verder dan alleen de opwek en opslag. Ook moet worden gekeken naar machines en de landbouwvoertuigen als we naar een toekomstbestendig boerenbedrijf willen gaan. LTO Noord wil graag met de gemeente in gesprek om het Boerenerf van de Toekomst vorm te geven.
Reactie gemeente:
Wij gaan bij de verdere ontwikkeling van dit beleidsaspect in de toekomst graag met LTO in gesprek over dit onderwerp.

Conclusie
LTO Noord gaat graag met de gemeente om de tafel om nadere invulling te geven aan de gekozen koers zoals verwoord in de omgevingsvisie en wil ook graag meedenken om het landelijk gebied voor de agrarische sector toekomstbestendig te maken.
Reactie gemeente:
Wij gaan en blijven graag met LTO in gesprek over de genoemde ontwikkelingen.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

- We wijzigen de tekst en voegen toe in paragraaf 6.2 de volgende tekst: ‘Gezien de bodem en gebiedskenmerken past toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw hier op lange termijn waarschijnlijk het beste.’
- We wijzigen de tekst in paragraaf 6.1 over bollenteelt en nemen de volgende nieuwe tekst op: ‘Het gebruik van grote hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen willen we tegengaan. Dit kan grote negatieve invloed hebben op onze bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid. We werken, vanuit de werkregio Groningen-Noord-Drenthe, nauw samen met provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa’s. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de provinciale doelen voor genoemde thema’s.’

18. (Anoniem)

Zienswijze
Bij deze dienen wij een zienswijze in over de ontwerp-omgevingsvisie 2025. Het betreft de percelen gedeeltelijk 711 en 509. Deze percelen moeten de functie agrarisch/woonbestemming houden.

Reactie op zienswijze
Indiener van de zienswijze duidt op de percelen ten oosten van de Krommewijk in Stadskanaal en ten oosten van de Atlantislaan in Stadskanaal. In de visiekaart: ‘Natuur, groen en recreatie’ is dit gebied opgenomen als natuurontwikkelingsgebied (zie uitsnede van de kaart hieronder en de rode lijn). Deze aanduiding wil aangeven dat het streven is om hier natuurgebieden met elkaar te verbinden en ecologische verbindingszones te realiseren.
Het is in de eerste plaats een provinciale taak om de bovenstaande verbindingszone te realiseren. In ons ruimtelijke instrumentarium houden we hier rekening mee zodat er geen extra knelpunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden. Als gemeente zetten we ons in om deze verbinding te realiseren. Daarnaast komen de gebieden in deze aanduiding in aanmerking voor het zoeken naar een locatie voor een natuurbegraafplaats. Hetgeen indiener zegt over wonen en agrarisch betreft de huidige bestemming uit het omgevingsplan. Op de genoemde gronden, met kadastaal nummer 711 en 509 liggen naast een natuurbestemming ook deels een woonbestemming of een agrarische bestemming. Die bestemmingen wijzigen niet door deze omgevingsvisie omdat de woonpercelen aan de zuidzijde van de Krommewijk buiten de bestemming natuurontwikkeling vallen. Dit is te zien in onderstaande detailuitsnede van het gebied aan de Krommewijk. Bovendien wijzigt er door deze omgevingsvisie geen bestemming, dit kan alleen via een omgevingsplanwijziging en dat speelt hier nu niet.

Afbeelding 22: Visiekaart: Natuur, groen en recreatie

Afbeelding 23: Visiekaart: Natuur, groen en recreatie (ingezoomd)

Afbeelding 24: Omgevingsplan gemeente Stadskanaal, bestemmingen wonen, agrarisch, bos

Conclusie
De zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

19. NMF Groningen

Zienswijze
Onze reactie beperkt zich tot een aantal aandachtspunten, hoofdzakelijk in aansluiting op de hoofdstukindeling.

a. Algemeen
De visie is goed leesbaar en geeft in begrijpelijke taal de ambities van de gemeente Stadskanaal voor de fysieke leefomgeving weer. Het samenvatten van de ruimtelijke keuzes in elk hoofdstuk ('wat doen we wel' en 'wat doen we niet') is daarvan een voorbeeld. Het verdient complimenten dat u de kwaliteiten van de verschillende landschappen met bijbehorende kenmerken als uitgangpunt neemt voor een gebiedsgericht omgevingsbeleid.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

b. Zuinig op ruimte
Zuinig op de (Groninger) ruimte is voor ons een belangrijk aandachtspunt. Het is goed om te lezen dat Stadskanaal kiest voor het minimaliseren van aantasting van het (open) landschap door het clusteren van ruimtegebruik en het stimuleren van herbestemming. Ook de aandacht voor de samenhang tussen natuur en het watersysteem, het inzetten op behoud en versterking van de verschillende landschappen en het waarderen van de cultuurhistorie zijn sterke punten die hieraan bijdragen.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

c. Wonen en bedrijvigheid -natuurinclusief bouwen
In de visie is veel aandacht voor het thema wonen. De 'ladder woningbouw' is daarbij een opvallend instrument dat wordt ingezet. Uit oogpunt van zuinig ruimtegebruik is dit een goede zaak. Hergebruik en herbestemming van bestaande panden is daarbij het uitgangspunt. Dit uitgangspunt geldt ook voor bedrijven. Naast het verduurzamen van woningen en bedrijfspanden (waar aandacht voor is) vragen wij ook om in te zetten op natuurinclusief bouwen. Voor zowel bestaand als nieuwbouw is dit belangrijk om de biodiversiteit te versterken en beleid hiervoor op te nemen om uiteindelijk vast te leggen in het Omgevingsplan.
Reactie gemeente:
Op dit moment beschikt de gemeente nog niet over uitgewerkt beleid op het gebied van natuurinclusief bouwen voor woningen en voor bedrijfsgebouwen. Wij herkennen wel het belang hiervan, zowel bij nieuwbouw als bij de bestaande bouw. Wij nemen dit signaal mee en zullen onderzoeken hoe natuurinclusieve uitgangspunten een plek kunnen krijgen in het op te stellen omgevingsplan.

d. Energieopwekking
Buiten de RES-opgave zijn de ambities voor nieuwe energieopwekking beperkt tot batterijopslag, waterstof en zon op daken. Blijf ook ruimte bieden aan lokale kleinschalige zon- en windprojecten mits natuurinclusief en het grootste deel van de revenuen naar de lokale gemeenschap gaat. Sluit ook energieprojecten met een multifunctionele invulling en een 'plus voor de natuur', zoals Energietuinen', niet uit in de Omgevingsvisie.
Reactie gemeente:
Voor de opwek van hernieuwbare energie maken wij de keuze om binnen de RES-afspraken ruimte te bieden aan grootschalige zonneparken in het daarvoor aangegeven zoekgebied. Daarbij zijn aanvullende eisen aan landschap, lokaal eigendom en ecologie van toepassing. Kleinschalige ontwikkelingen zullen beoordeeld moeten worden in samenspraak met de provincie Groningen, die een eigen beleidskader heeft voor ontwikkelingen in het buitengebied. Windmolens met een ashoogte hoger dan 20 meter staan wij niet toe.

e. Landbouw en landschap
Wij ondersteunen de beleidskeuze om in Stadskanaal geen grotere agrarische bouwpercelen dan 2 hectare toe te staan en het uitsluiten van groei van de (intensieve) veehouderij. Voor de intensieve veehouderij stellen wij voor om nog een stap verder te gaan en te werken aan een afbouw. Uiteraard moet dit in samenhang met het bieden van een toekomstperspectief voor de boer. Wat ons betreft ligt de focus daarbij op natuurinclusieve landbouw.

Reactie gemeente:
Het afbouwen van de intensieve veehouderij wordt geopperd. De gemeente ziet geen directe noodzaak om deze veehouderij af te bouwen, wel richten we ons op het niet vergroten van het aantal dieren.

f. Veenkoloniën
Een belangrijk deel van het landelijk gebied van Stadskanaal maakt onderdeel uit van de Veenkoloniën. Een gebied dat hoofdzakelijk in gebruik is bij de landbouw. Goed dat de visie in gaat op de uitdagingen in het gebied zoals de verslechtering van de bodemkwaliteit, waterbeschikbaarheid en nieuwe teelten, zoals grondstoffen voor biobased bouwen. Er is ook aandacht voor de negatieve invloed van bestrijdingsmiddelen (van bollen- en lelieteelt) op de bodem- en waterkwaliteit. De gemeente wil aan de slag met regels. Maak dit concreet en begin bij toepassen van het voorzorgsbeginsel door (niet-biologische) sierteelt uit te sluiten rondom kernen, natuurgebieden en op waardevolle essen in Westerwolde. Kijk ook kritisch naar het gebruik van chemie in de (zetmeel)aardappelteelt. Hier is nu te weinig aandacht voor. In de Veenkoloniën liggen ook nog veel kansen om de biodiversiteit te versterken binnen de bestaande landschappelijke structuur van diepen en wijken. Struwelen en lage vegetatie en het versterken van groen in de linten kan prima samen met behoud openheid. Op slimme plekken nieuw bos kan juist ook openheid benadrukken (contrast versterken). Dit is nu nog onderbelicht en past ook goed bij de ambities zoals vastgelegd in het plan 'Toekomst Landelijk Gebied Groningen' zoals vorig jaar vastgesteld door de provincie. In het gebied van de oude zandgronden en in Westerwolde wil Stadskanaal het relatief kleinschalige karakter behouden en ziet men kansen voor kansrijke neventakken. Zet hier in op natuurinclusieve landbouw in combinatie met versterking van de landschappelijke kwaliteiten en biodiversiteit. Bied daarbij ook ruimte aan agroforestry, deze landbouwtak biedt mogelijkheden voor zowel veehouders als akkerbouwboeren om hun bedrijf toekomstbestendig te maken en bij te dragen aan klimaat- en biodiversiteitsdoelen. In onze 'kennisbundel Agroforestry vlottrekken met overheden 21' is hierover meer te lezen. Met name in het beekdal van de Mussel Aa liggen veel kansen om in aansluiting op de 'NNN' van Westerwolde (Ruiten Aa) het gebied te versterken. Dit draagt bij aan de biodiversiteit maar ook aan een aantrekkelijker recreatief landschap. In de visie is hier ook aandacht voor en wordt in eerste instantie de bal bij de provincie gelegd. Neem als gemeente waar mogelijk hier ook de regie samen met de inwoners en ondernemers van dit gebied en maatschappelijke organisaties. Maak de ambities beter zichtbaar op de visiekaart. Het beeklandschap langs de Mussel Aa is op de kaart nu een smalle strook en onderscheid zich niet van het Mussel Aa-kanaal.
Reactie gemeente:
Er worden veel suggesties gedaan voor nadere uitwerking van onze omgevingsvisie. Deze voeren op dit moment te ver om mee te nemen in dit langetermijnkaderstellende document. Het is passender om dit te betrekken bij nader uitwerking van het beleid in bijvoorbeeld een wijziging van de omgevingsvisie of een programma voor het gebied van de Veenkolonieën en Westerwolde. De suggesties nemen we ter harte.

g. Natuur, groen en recreatie
"Stadskanaal wil een actieve bijdrage leveren aan het vergroten van de ecologie en biodiversiteit en de verbinding tussen groen en blauw". Deze ambitie is niet alleen bekeken vanuit de mens maar ook vanuit plant en dier. Hiermee onderscheid Stadskanaal zich positief van veel andere gemeenten. In de visie is ook aandacht voor groen in de kern Stadskanaal. Er wordt gesproken over het verbinden en beschermen van groenzones onder de noemer 'Groennetwerk Stadskanaal'. Dit is een mooie ambitie. Groen in de woonomgeving draagt bij aan een gezonde leefomgeving, meer biodiversiteit en klimaatadaptatie. De

uitgangspunten voor een groene long en groene wig zijn een goede basis. Koppel hier ook een planologisch regime aan (zoals in GES van gemeente Groningen). Begin bijvoorbeeld in de 'groene long' met regels die natuurwaarden borgen en bouwen/activiteiten met negatieve impact beperken. Reserveer in het overgangsgebied (zone 3) voldoende ruimte voor een robuuste groenstructuur (als verbinding tussen zone 1 en 2). Omdat het gebied als zeer geschikt voor woningbouw en sociale functies wordt geacht bestaat de kans dat groen als restpost wordt ingevuld.
Reactie gemeente:
Wat betreft het groen in de kernen: vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze ‘groene long’ zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe, tenzij een uitbreiding op andere wijze kan worden gecompenseerd of het al bestaande besluiten voor nieuwe bebouwing betreft. De groene long is op dit moment al beschermd in het omgevingsplan van de gemeente Stadskanaal, doordat er veelal een natuur-, bos- of groenbestemming is opgenomen. In gebied 2 wordt met de groenwaarden rekening gehouden bij het maken van woningbouwplannen.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

20. TenneT

Zienswijze
a. algemeen
Deze zienswijze heeft betrekking op de gereedheid van een concept omgevingsvisie en een bijbehorende Omgevingseffectrapportage, zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Omgevingswet en is in reactie op het besluit op officielebekendmakingen.nl van 23-05-2025 met identifier "gmb-2025-229191." Als vooroverleg partner willen wij onze dank uiten voor het feit dat wij in het vooroverlegtraject reeds zijn meegenomen. Onderstaand treft u onze opmerkingen aan. Binnen uw gemeente bevinden zich diverse hoogspanningsverbindingen en een hoogspanningsstation (110 kV) welke onderdeel uitmaken van het landelijk hoogspanningsnet en die in beheer en eigendom zijn van TenneT, zie bijlage 1 voor een overzichtskaart van onze assets in uw gemeente. Voor uw informatie is eventueel een DWG/SHP/PNG-bestand op te vragen via e-mail bij ruimtelijkeplannen@tennet.eu. Bij de Elektriciteitswet 1998 (de 'E-wet') is TenneT aangewezen als beheerder van het landelijk hoogspanningsnet, welke aangeduid is als vitale infrastructuur. Zij is daarmee verantwoordelijk voor een ongestoorde werking van dit net om daarmee de levering van elektriciteit zo goed mogelijk te kunnen garanderen. In dat kader is het optimaal beheren, onderhouden en veiligstellen van nieuw te realiseren en gerealiseerde assets ten behoeve van een ongestoorde ligging en aanwezigheid daarvan gedurende de gehele levensfase een zeer belangrijke kerntaak van TenneT. Uitgangspunt daarbij is dat deze vitale infrastructuur een

gepaste bescherming verkrijgt en behoudt in ruimtelijke plannen en besluiten die worden op- en vastgesteld voor zowel de onder- als bovengrond. Dit alles met als doel deze infrastructuur niet te verstoren en deze op een effectieve en efficiënte manier in stand te kunnen houden en beheren.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

b. Vitale infrastructuur bewaren
Het bovenstaande brengt met zich mee dat TenneT u verzoekt om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van deze bestaande vitale infrastructuur in uw gemeente en eventuele doorwerking naar een omgevingsplan. Door de aanwezigheid van de verschillende hoogspanningsverbindingen en/of hoogspanningsstations vormt TenneT namelijk één van de ruimtevragers en belanghebbenden binnen uw gemeente. Deze bestaande assets wensen wij op een juiste manier planologisch te borgen en te behouden ten behoeve van de leveringszekerheid. Deze ruimtelijke functie is deels doorvertaald op de verbeelding van de Omgevingsvisie. Met name bij de relatief grootschalige hoogspanningsinfrastructuur kan het waardevol zijn het bestaande en eventuele toekomstige ruimtebeslag op te nemen. TenneT verzoekt toevoeging van deze functie op de verbeelding te overwegen, zodat een zorgvuldige belangenafweging kan worden gemaakt.
Reactie gemeente:
In de netvisie van TenneT richting 2040 is geen nieuwe infrastructuur van in onze gemeente voorzien, anders dan het verwijderen van de bovengrondse lijn Veendam-Gasselte, met een nieuwe ondergrondse kabel. Alle bestaande infrastructuur kent een passende bescherming in ons CHW-bestemmingsplan. In de toekomst zullen wij in het kader van de pMIEK structureel in overleg blijven met onder meer indiener om nieuwe ontwikkelingen tijdig te agenderen. We nemen geen nadere aanduiding op de visiekaart op, want de term ‘andere infrastructuur’ is erg breed en onvoldoende te definiëren. Bovendien is de kaart van een hoger abstractieniveau dan gevraagd waardoor dit niet past. Er wordt overigens geen nieuwe infrastructuur voorzien in de netvisie van TenneT richting 2040, waardoor dit onderdeel niet voldoende relevant is voor opname op de kaart.

c. Energietransitie en investeringsplan
De komende decennia gaat de energievoorziening in Nederland fors veranderen. Een stabiel en toekomstbestendig elektriciteitsnetwerk wordt nog meer noodzakelijk vanwege de afnemende beschikbaarheid van fossiele brandstoffen en de opkomst van nieuwe energiebronnen. Met het oog op de Energietransitie kunnen er de komende jaren diverse netuitbreidingen/wijzigingen gaan plaatsvinden. Eveneens vanwege de klimaatadaptatie zullen er wellicht aanpassingen aan het net noodzakelijk zijn. Hiervoor is ruimte nodig. In het Investeringsplan (IP) 2024-2033 van TenneT staan de toekomstige ontwikkelingen opgenomen voor Nederland. Het IP is via onderstaande link in te zien en/of te downloaden.
https://www.tennet.eu/nl/bedrijf/publicaties/investeringsplannen/. Om toekomstige ontwikkelingen zo snel mogelijk uit te kunnen voeren, is het gewenst om dit ruimtebeslag op te nemen c.q. te vermelden in uw visie.
Reactie gemeente:
In zowel het huidige investeringsplan en de netvisie 2040 is voor de gemeente Stadskanaal geen nieuwe hoogspanningsinfrastructuur opgenomen. Wat ons betreft is daarmee geen directe noodzaak, voor zover dit al duidelijk is, toekomstig ruimtebeslag in de Omgevingsvisie op te nemen.

d. Opmerkingen, situaties en leveringszekerheid
Na het doornemen van uw visie, willen we graag aanvullende aandacht vragen voor de volgende ontwikkelingen die plaatsvinden ter plaatse of in de nabijheid van bestaande verbindingen of in de nabijheid van hoogspanningsstations. Bij de vormgeving van deze ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met de bestaande hoogspanningsinfrastructuur. Voor uw informatie zijn in onderstaande alinea's situaties aangegeven die de leveringszekerheid en veiligheid (nadelig) van bestaande infra kunnen beïnvloeden en daardoor uitval kunnen veroorzaken. Grootschalig falen van het landelijk hoogspanningsnet kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting. Aan het voorkomen daarvan draagt een goede publiekrechtelijke bescherming bij. Bij deze het verzoek om ontwikkelingen die mogelijk de betrouwbaarheid en veiligheid van het functioneren kunnen schaden, vooraf af te stemmen met TenneT en pas toe te staan na een verkregen schriftelijk advies van TenneT. Eveneens verzoeken we om de toe te passen werkwijze (bijvoorbeeld voor kleinschalige windturbines, BRZO-bedrijven) op te nemen in uw handboek.
Reactie gemeente:
In ons omgevingsplan gemeente Stadskanaal hebben wij de bestaande energieinfrastructuur vastgelegd en beschermd middels zones en regels. Als er (grootschalige) ontwikkelingen plaatsvinden binnen zo'n zone, overlegt de gemeente standaard vooraf met Tennet over hun belang. Het planologisch regiem ten aanzien kleinschalige windturbines is in dit genoemde omgevingsplan opgenomen evenals een regeling voor risicovolle inrichtingen en voor (beperkt) kwetsbare objecten. Voor enkele afwijkingsmogelijkheden en voor bouw- en gebruiksactiviteiten binnen de zones van kabels- en leidingen is de voorwaarde opgenomen dat er eerst met de beheerder van de leiding overlegd moet worden.

e. Geluidsregimes en Hoogspanningsstations:
Wij constateren dat de omgevingsvisie melding maakt van verschillende geluidsregimes binnen de gemeente, met name rondom bedrijventerreinen. Gezien de aanwezigheid van een 110 kV hoogspanningsstation binnen de gemeentegrenzen, achten wij het van groot belang dat in het toekomstige omgevingsplan (OP) de regelgeving omtrent geluid in de directe omgeving van dit station expliciet wordt afgestemd met de beheerder van de hoogspanningsinfrastructuur, doorgaans TenneT TSO B.V. Een dergelijke afstemming is essentieel om mogelijke toekomstige knelpunten te voorkomen en de ongestoorde werking van deze cruciale infrastructuur te waarborgen. Wij verzoeken de gemeente om ons in een vroeg stadium te betrekken bij de ontwikkeling van de geluidregels in het omgevingsplan mits deze betrekking kunnen hebben op hoogspanningsinfrastructuur.
Reactie gemeente:
Wij zullen bij het opstellen van het omgevingsplan vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

f. Ontwikkelingen ter plaatse van onze assets:
De omgevingsvisie schetst diverse ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw nabij Dideldom en het Tweede Boerendiep, evenals uitbreidingen van Bedrijvenpark Stadskanaal en de ontwikkeling van Makeport Mercurius op Dideldom. In het licht van de aanwezige 110 kV hoogspanningsverbinding en het 110 kV hoogspanningsstation binnen de gemeente, benadrukken wij nogmaals het belang van vroege en continue afstemming tussen de gemeente en de beheerder van de hoogspanningsinfrastructuur bij alle ruimtelijke plannen die de directe omgeving van deze assets betreffen. Dit stelt ons in staat om tijdig de potentiële impact van deze ontwikkelingen te beoordelen, te adviseren over noodzakelijke veiligheidsafstanden en de toegankelijkheid voor

onderhoud te garanderen. Wij verzoeken de gemeente om ons te informeren zodra de concrete locaties en aard van de geplande ontwikkelingen in de nabijheid van onze infrastructuur nader zijn bepaald.
Reactie gemeente:
Wij zullen bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

g. Gezondheid en Magneetvelden:
Met betrekking tot mogelijke gezondheidseffecten in relatie tot elektromagnetische velden is het van belang te benadrukken dat dergelijke infrastructuur potentiële risico's met zich mee kunnen brengen voor de gezondheid van omwonenden alsmede mogelijke interferenties teweeg kunnen brengen met al dan niet bestaande apparatuur. Het is daarom aan de raad om een of meerdere standpunten in te nemen over hoe met deze potentiële risico's wordt omgegaan binnen de gemeentelijke omgevingsvisie en toekomstige besluitvorming. Dit omvat het afwegen van de voordelen van de projecten tegen de mogelijke gezondheidsrisico's en het bepalen van de mate waarin voorzorgsmaatregelen en risicocommunicatie gewenst en noodzakelijk zijn. In het kader van haar projecten die de fysieke leefomgeving veranderen, geeft TenneT aan de voorgeschreven voorzorgsmaatregelen in acht te nemen. Wij zijn uiteraard bereid om de gemeente te voorzien van relevante en actuele informatie ten aanzien van dit onderwerp.
Reactie gemeente:
Op dit moment zien wij geen aanleiding om de omgevingsvisie aan te vullen met informatie of regels over het beperken van mogelijke hinder van magneetvelden. Het omgevingsplan is hiervoor meer geschikt omdat dat een juridisch afwegingskader is voor omgevingsvergunningen. Wij zullen waar mogelijk bij de verdere ontwikkeling van de genoemde ontwikkelingen vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

h. Klimaatadaptatie:
Wij verwelkomen de nadrukkelijke aandacht die de omgevingsvisie schenkt aan klimaatadaptatiemaatregelen, zoals waterberging en het vergroenen van de openbare ruimte. Vanuit het perspectief van de aanwezige hoogspanningsinfrastructuur is het van belang dat bij de concrete implementatie van deze maatregelen rekening wordt gehouden met de mogelijke effecten op zowel de bovengrondse als de ondergrondse infrastructuur, inclusief hoogspanningskabels en het station. Wij zijn graag bereid om in een vroeg stadium met de gemeente mee te denken over de wijze waarop klimaatadaptatiemaatregelen in de nabijheid van onze assets op een veilige en technisch verantwoorde wijze kunnen worden gerealiseerd.
Reactie gemeente:
Wij zullen bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

i. Vogelweidegebieden
Ondanks dat het niet specifiek in de visie wordt benoemd willen wij u erop attenderen dat bij het aanwijzen van vogelweidegebieden een grote kans bestaat op stijging van draadslachtoffers en dat dit het onderhoud van de hoogspanningsverbindingen bemoeilijkt. TenneT is hier geen voorstander van en vraagt derhalve uw medewerking om bij het aanwijzen van deze gebieden rekening te houden met de hoogspanningsverbinding(en).

Reactie gemeente:
In de ontwerp-omgevingsvisie zijn geen vogelweidegebieden aangewezen waardoor deze opmerking niet speelt. In de Provinciale omgevingsverordening zijn wel akkerweidegebieden aangewezen, maar deze geven vooral instructies hoe om te gaan met grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, zoals uitbreiding van agrarische bedrijven of nieuwvestiging van recreatieparken en niet zozeer over energievoorzieningen. De Provincie Groningen stelt dit beleid op, de gemeente heeft hier dan ook weinig tot geen besluitvormende rol in.

j. Waterretentiegebieden
Wij verzoeken medewerking om bij de eventuele aanwijzing van een waterretentiegebied rekening te houden met onze hoogspanningsverbindingen en af te stemmen met TenneT. Wanneer de ondergrond van masten en/of een kabel wijzigt, kan dit gevolgen hebben voor de leveringszekerheid en veiligheid van een hoogspanningsverbinding. Voor een bovengrondse verbinding kan er bijvoorbeeld instabiliteit ontstaan voor de masten door de vernatting van de bodem en hierop zijn de masten niet berekend ten tijde van aanleg. Ondergrondse hoogspanningskabels en masten van bovengrondse verbindingen moeten altijd bereikbaar zijn en blijven voor onderhoud en calamiteiten en als een gebied onder water komt te staan is dit niet het geval. Dit kan gevaarlijke situaties veroorzaken en belemmert TenneT in het beheer van de hoogspanningsverbindingen. Bij het eventueel aanleggen van dijken en/of taluds (om het retentiegebied heen) dient er ook rekening te worden gehouden met hoogspanningsverbindingen in verband met wijzigende zetting van de grond, welke van invloed kan zijn op het niet goed (meer) functioneren van een leiding of mast. Ten tijde van de aanleg van een kabel of mast is dit berekend op de grondzetting.
Reactie gemeente:
Wij zullen bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet, de provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

k. Versterken/verhogen waterkeringen
Indien er waterkeringen worden versterkt/verhoogd binnen de belaste strook van een hoogspanningsverbinding, dan verzoeken wij u om vooraf overleg met TenneT te plegen. Reden hiervoor is dat wij aan veiligheidsnormeringen moeten voldoen qua afstand tussen de ondergrond tot aan de draden van een hoogspanningsverbinding. Op deze manier kunnen wij toetsen of wij nog aan de normen voldoen of dat er wellicht een reconstructie van de hoogspanningsverbinding noodzakelijk is.
Reactie gemeente:
Voor zover er binnen waterkeringsgebieden een belaste strook van een hoogspanningverbinding zou zijn, zullen wij bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet, de provincie Groningen en waterschap Hunze en Aa's overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

l. Natuurgebieden/Groen/NNN
Bij de ontwikkeling en/of aanwijzing van een natuurgebied (groen) verzoeken wij ook rekening te houden met de hoogspanningsverbindingen. Binnen de belaste strook van een bovengrondse hoogspanningsverbinding mogen geen hoogopgaande beplanting of bomen worden aangebracht en/of verwijderd. Binnen de belaste strook van een ondergrondse kabel mogen geen diepwortelende struiken of bomen worden aangebracht en/of verwijderd.

Ook dit heeft te maken met de leveringszekerheid, de bereikbaarheid en de veiligheid van de omgeving. Wanneer bomen te hoog worden kunnen ze overslag veroorzaken en wanneer ze te diep wortelen kunnen ze rondom een kabel gaan wortelen. TenneT streeft naar een duurzame inrichting binnen de belaste strook door bijvoorbeeld heide en/of andere laagblijvende beplanting toe te staan.
Reactie gemeente:
In ons omgevingsplan gemeente Stadskanaal is een beschermende regeling opgenomen voor de hoog- en middenspanningsleidingen en een gebied daarom heen. In zoverre wordt al tegemoet gekomen aan dit aspect. De omgevingsvisie is geen geschikt document om dit te borgen omdat dit meer op hoofdlijnen wordt opgesteld.

m. Zonne-energie
De omgevingsvisie noemt zoekgebieden voor zonne-energie en de mogelijkheid van zonnepanelen op daken. In het kader van de veiligheid is het van belang dat bij de realisatie van zonneparken en dakinstallaties in belaste strook van onze hoogspanningsinfrastructuur (zowel bovengronds als ondergronds), er tijdig afstemming plaatsvindt met TenneT. Het is noodzakelijk dat TenneT de plannen kan toetsen of een realisatie van een park ook technisch uitvoerbaar, dan wel toelaatbaar is. Op het kabelbed van een ondergrondse verbinding is een zonnepark niet toegestaan. Wij verzoeken de gemeente om ons te betrekken bij de planvorming van zonne-energieprojecten die in de directe omgeving van onze infrastructuur zijn voorzien.
Reactie gemeente:
Wij zullen bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

n. Kleinschalige windturbines
De omgevingsvisie staat erfmolens tot een maximale hoogte van 20 meter toe. Wij vragen de gemeente om in het omgevingsplan duidelijke richtlijnen op te nemen die de belangen van de aanwezige hoogspanningsinfrastructuur hierin meewegen en om ons te consulteren bij concrete initiatieven in de buurt van onze assets. Wij verzoeken de gemeente een beperkingsgebied op ten nemen in het omgevingsplan, ten opzichten van de aan te houden afstand tot een bovengrondse hoogspanningsverbinding en een hoogspanningsstation. Zie voor verdere uitleg de handreiking risicozonering windturbines (bijlage 2.)
Reactie gemeente:
In ons omgevingsplan gemeente Stadskanaal is een beschermende regeling opgenomen voor de hoog- en middenspanningsleidingen en een gebied daarom heen, ook als het gaat om de realisatie van kleinschalige windturbines. In zoverre wordt al tegemoet gekomen aan dit aspect. De omgevingsvisie is geen geschikt document om dit te borgen omdat dit meer op hoofdlijnen wordt opgesteld.

o. Windturbines
De omgevingsvisie van Stadskanaal geeft aan dat grootschalige windparken op agrarische grond niet meer worden toegestaan, tenzij dit is overeengekomen in de Regionale Energiestrategie (RES). Wanneer windturbines in de omgeving van een hoogspanningsverbinding worden gepland, verzoeken wij u om bij de gebiedsaanwijzing rekening te houden met het 'Handboek Risico Zonering Windturbines' (zie bijlage 2). TenneT acht het risico van windturbines op haar infrastructuur acceptabel wanneer de afstanden conform dit handboek worden nageleefd. Indien niet aan de in het handboek genoemde afstanden kan worden voldaan adviseren wij u om contact op te nemen met TenneT via ruimtelijkeplannen@tennet.eu.

Reactie gemeente:
Wij houden rekening met het advies en zullen bij de verdere ontwikkeling van de genoemde aspecten vroegtijdig met Tennet overleg voeren om hun belangen te kunnen inbrengen.

p. Bedrijventerrein
Bij de ontwikkeling van een bedrijventerrein verzoeken we om een uitsluiting van Seveso-inrichtingen (voorheen BRZO-bedrijven) in de directe nabijheid van hoogspanningsinfrastructuur. Als gevolg van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen kan brand- of explosiegevaar aan de orde zijn. Dat kan de ongestoorde ligging of aanwezigheid van assets nadelig beïnvloeden. Voor TenneT geldt dat vooral Seveso-inrichtingen (voorheen BRZO (Besluit Risico Zware Ongevallen)- bedrijven met explosiegevoelige stoffen en/of brandbare materialen in de directe omgeving van invloed kunnen zijn op de leveringszekerheid.
Reactie gemeente:
In ons omgevingsplan gemeente Stadskanaal is een beschermende regeling opgenomen voor de hoog- en middenspanningsleidingen en een gebied daarom heen, ook als het gaat om het toestaan van risicovolle inrichtingen. Nieuwe risicovolle inrichtingen zijn in het algemeen in ons omgevingsplan uitgesloten. In zoverre wordt al tegemoet gekomen aan dit aspect. De omgevingsvisie echter is geen geschikt document om dit te borgen omdat dit meer op hoofdlijnen voor beleid van de komende 15 jaar wordt opgesteld.

q. Externe veiligheid
Omdat assets van TenneT niet vallen onder de werkingssfeer van de wetgeving inzake externe veiligheid, is er geen onderzoek nodig voor het aspect externe veiligheid bij realisatie van hoogspanningsstations en verbindingen van TenneT. Dit wordt ondersteund doordat in onderzoek van TNO in 2010 is geconstateerd dat de omgeving van TenneT geen zodanige risico's ondervindt als gevolg van hoogspanningsstations. Dit omdat de effecten van de activiteiten op de stations nagenoeg altijd binnen de inrichtingsgrens van een station blijven. Het treffen van maatregelen (en het instellen van een onderzoek hiernaar) is dan ook in principe niet noodzakelijk. Er dient wel rekening te worden gehouden met de invloed van het falen van masten op de omgeving. Deze omgeving kan zijn een andere bovengrondse hoogspanningsverbinding of bijvoorbeeld een buisleiding. De masten kunnen dan een risicoverhogend object zijn. In dat geval is bijna altijd onderzoek nodig naar de mate waarin dit het geval is alsook naar wat het risico dan zou kunnen zijn.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

r. Energietransitie
TenneT waardeert de ambities van de gemeente Stadskanaal op het gebied van de energietransitie, zoals beschreven in de ontwerp-omgevingsvisie en het OER. Wij constateren dat beide documenten de noodzaak tot significante verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk erkennen om deze transitie mogelijk te maken (OER paragraaf 5.2 en 4.3.2; Omgevingsvisie paragraaf over bestaande wijken en woningen). Om de energietransitie te versnellen, is het cruciaal dat er in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en bij wijziging van het omgevingsplan voldoende ruimte wordt gereserveerd en geborgd voor de benodigde netinfrastructuur.

Reactie gemeente:
In de netvisie van TenneT richting 2040 is geen nieuwe infrastructuur van in onze gemeente voorzien, anders dan het verwijderen van de bovengrondse lijn Veendam-Gasselte, met een nieuwe ondergrondse kabel. Alle bestaande infrastructuur kent een passende bescherming in ons CHW-bestemmingsplan. In de toekomst zullen wij in het kader van de pMIEK structureel in overleg blijven met onder meer indiener om nieuwe ontwikkelingen tijdig te agenderen.

s. Staalkaart TenneT
TenneT heeft, in samenwerking met Netbeheer Nederland, de staalkaart 'Elektriciteit en gas in het omgevingsplan' inclusief bijbehorende voorbeeldregels op. De staalkaart betreft een handreiking om gemeentelijke ambities in samenhang met ambities op het gebied van energievoorzieningen bij elkaar te brengen in het omgevingsplan. Bijgaand treft u de link aan waar u de Staalkaart kunt vinden: https://www.netbeheernederland.nl/publicatie/staalkaart-nbnl-elektriciteit-en-gas-omgevingsplan-februari-2024. De Staalkaart is een 'levend' document en zal worden aangepast naar de kennis en ervaring die TenneT en gemeenten gaan opdoen met de Omgevingswet. TenneT nodigt uit om gebruik te maken van de Staalkaart bij het opstellen van een omgevingsplan en samen met u mee te denken in het op duurzame wijze opnemen van het hoogspanningsnet in omgevingsplannen. U kunt hiervoor contact opnemen met de behandelaar van deze brief.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

t. Wijzigen functie van locatie
Het wijzigen van een functie (of bestemming) kan nadelige gevolgen hebben voor een hoogspanningsverbinding. Er dient door ons getoetst te worden of wij nog voldoen aan de NENveiligheidsnorm. Voor de meeste functies/bestemmingen zijn verschillende afstanden geldig. Zo is de afstand voor 'verkeer' anders dan de afstand voor 'agrarisch' of bijvoorbeeld 'industrieterrein'. Het advies is dan ook om altijd afstemming met TenneT te hebben over gewenste ontwikkelingen.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

u. Vooroverlegpartner
Aangezien wij al vooroverlegpartner zijn, zouden wij graag de samenwerking voortzetten bij toekomstige plannen of beleidsdocumenten die keuzes omvatten die relevant zijn voor het landelijke hoogspanningsnet. Door ons vroegtijdig bij deze plannen te betrekken, kunnen wij tijdig beoordelen of de veiligheid en leveringszekerheid van onze hoogspanningsverbindingen in het geding komen en of de plannen (technisch) uitvoerbaar zijn.
Reactie gemeente:
Wij zullen, net als nu gebeurt, in de toekomst bij toekomstige plannen of beleidsdocumenten blijven samenwerken met indiener van de zienswijze.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

21. ProRail

Zienswijze
a. algemeen
Met veel interesse heeft ProRail kennisgenomen van de Ontwerp-omgevingsvisie gemeente Stadskanaal (hierna genoemd: de omgevingsvisie), dat u aan uw ketenpartners hebt aangeboden. De omgevingsvisie spreekt van ambitie en maakt keuzes om in de beperkte ruimte binnen uw gemeente, de grote opgaven en kansen op het terrein van bereikbaarheid, klimaat, wonen, werken en energie in samenhang te realiseren. ProRail heeft hier waardering voor. Met deze brief vraagt ProRail aandacht voor haar belangen en betrokkenheid bij de uitwerking van de omgevingsvisie in concrete omgevingsplannen.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

b. Het mogelijk toekomstige spoornetwerk en haar omgeving
ProRail ziet bereikbaarheid van gemeenten als een samenspel tussen ruimtelijke keuzes en het mobiliteitssysteem. ProRail denkt graag vroegtijdig mee bij gemeentelijke ontwikkelingen in relatie tot ontwikkelingen van het toekomstige spoornetwerk. Door het besluit in de Voorjaarsnota om de MIRT-Verkenning van de Nedersaksenlijn te starten, is de uitwerking van de reizigerstrein Veendam-Stadskanaal op pauze gezet, in de verwachting dat dit opgenomen wordt in het project Nedersaksenlijn. Binnen dat traject worden weer alle stakeholders, waaronder dus ook gemeente Stadskanaal, opnieuw betrokken. Dit kan betekenen dat de locatie van het station Stadskanaal op een andere locatie komt dan de voorkeur van gemeente in de ontwerp-omgevingsvisie. In de MIRT-Verkenning wordt de totale ontwerpopgave meegenomen. Er wordt gekeken naar voldoende ruimte voor stationsvoorzieningen zoals fiets- en auto-parkeren, naar sociale veiligheid en toegankelijkheid, de inpassing in de dienstregeling en de afstand van station tot de (toekomstig) bewoonde omgeving. Wij verzoeken u dan ook geen concrete locatie aan te wijzen voor het station, maar een zoekgebied, met de duiding dat dit onderdeel is van de genoemde MIRT-Verkenning. Tevens vraagt ProRail u om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en de toekomstige omgevingseffecten op de in de omgevingsvisie beoogde woon- en werklocaties te verminderen. Dit kan door het houden van de juiste afstand tot het spoor en door een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp.
Reactie gemeente:
De tweede kamer heeft unaniem uitgesproken een station op Dideldom gerealiseerd te willen zien worden. Verder heeft Stadskanaal preliminair onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van Dideldom als stationslocatie (los van een spoortracé). Hieruit blijkt dat Dideldom een uitermate geschikte locatie is om een stationsomgeving te realiseren. Met de kennis van nu benoemt de gemeente Dideldom dus als stationslocatie, mede vanwege de koppeling met Dideldom als algehele ontwikkellocatie voor onderwijs, wonen en cultuur. Bij het ontwikkelen van toekomstige woon- en werklocaties nabij het beoogde stationsterrein houden we ook rekening met en gaan in overleg met indiener over zijn belangen.

c. Voorkomen belemmeringen voor functioneren en veiligheid van het beoogde spoornetwerk
ProRail wijst uw college op het feit dat het gebruik van gronden of percelen in eigendom en beheer bij ProRail niet kan zonder schriftelijke toestemming. Dit geldt ook voor bestaande rechten van ProRail op percelen van derden.
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

d. Bureau Spoorbouwmeester
Bureau Spoorbouwmeester is in 2001 op initiatief van de directies van NS en ProRail opgericht als een onafhankelijk adviserend orgaan voor ontwerp en vormgevingsopgaven binnen de spoorsector. Sinds het ontstaan van het bureau wordt aan en met het Spoorbeeld gewerkt, te vinden op www.spoorbeeld.nl. Waar mogelijk kunt u hiervan gebruik maken bij de uitwerking van de omgevingsvisie.
Reactie gemeente:
Bij de verdere ontwikkeling van het beoogde stationsterrein zullen wij waar mogelijk afstemmen met Bureau Spoorbouwmeester als gesprekspartner voor ontwerp en vormgevingsopgaven.

e. Samen MIRT NSL uitwerken
ProRail verzoekt u de omgevingsvisie in nauwe samenhang met de MIRT-Verkenning Nedersaksenlijn voor te bereiden. ProRail wenst u veel succes met de vaststelling van uw omgevingsvisie en de uitwerking daarvan in concrete plannen. Graag denkt ProRail vroegtijdig mee over plannen in de nabijheid van het spoor.
Reactie gemeente:
Wij bedanken, meedenken wordt op prijs gesteld.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **geen** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

22. Waterschap Hunze en Aa's

Zienswijze
a. Hoofdstuk 7.2
In hoofdstuk 7.2 staat een afbeelding met daarin 3 typen van peilbeheer. We vinden deze afbeelding niet helemaal passen bij de tekst die erboven staat. Je zou de afbeelding weg kunnen laten.

Reactie gemeente:
Het betreft afbeelding 22 in paragraaf 6.1 van de omgevingsvisie (abusievelijk is er in de digitale versie op het dso een vernummering geweest). Het weglaten van de afbeelding is zullen wij overnemen nu deze blijkbaar geen verduidelijking geeft. We wijzigen de visie door de afbeelding 22 in paragraaf 6.1 en de verwijzing ernaar in de tekst te verwijderen.

b. Hoofdstuk 8.3
b1. In hoofdstuk 8.3 wordt natuurontwikkeling komt wordt DPRA en water/ bodem sturend genoemd. Wij vroegen ons af of dit de juiste plek is voor deze 2 thema's. Naar ons idee zijn het bredere thema's die terug moeten komen in subhoofdstukken, of dat ze bijvoorbeeld een eigen kop zouden kunnen krijgen ergens in het stuk. Verder wordt er in 8.3 ook de groenblauwe dooradering besproken. Het gaat in dit stuk vooral over groen. Ik denk dat een stuk over het onderdeel blauw, dit een completer verhaal zou maken.
Reactie gemeente:
Vanwege de abusievelijke vernummering op het omgevingsloket moet paragraaf 8.3 waarschijnlijk 7.2 zijn. Het thema water en bodem wordt als uitdaging benoemd in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 is aandacht voor het toekomstbestendig en klimaatadaptief inrichten van de dorpen en wijken In 6.1 en 6.2 is er aandacht voor water en klimaat in het landelijk gebied. In combinatie met 7.2 is water en het principe van water en bodem sturend daarmee in deze omgevingsvisie goed geborgd.

b2. In hoofdstuk 8.3 staat ook een kop met 'Verbindingszone Mussel Aa'. Zou daar niet 'Verbindingszone Pagediep' moeten staan?
Reactie gemeente:
Vanwege de abusievelijke vernummering op het omgevingsloket moet paragraaf 8.3 waarschijnlijk 7.2 zijn. Gelet op de suggestie van indiener van de zienswijze zou de juiste benaming dan Mussel Aa **en Pagediep** moeten zijn. We wijzigen de tekst als volgt: In paragraaf 7.2 voegen we toe aan de koptekst ‘ Verbindingszone Mussel Aa’ de tekst: ‘en Pagediep’.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.

- We wijzigen de visie door de afbeelding 22 in paragraaf 6.1 en de verwijzing ernaar in de tekst te verwijderen.
- We wijzigen de tekst in paragraaf 7.2 als volgt: In paragraaf 7.2 voegen we toe aan de koptekst ‘ Verbindingszone Mussel Aa’ de tekst: ‘en Pagediep’.

23. R. van der Burgh Bouwkunde en vormgeving

Zienswijze

a. Stimuleer functiewijziging en transformatie explicieter

De omgevingsvisie benoemt functieverandering van bestaande gebouwen als eerste stap binnen de woningbouwladder. Wij zien in de praktijk echter dat dit proces regelmatig wordt vertraagd door planologische beperkingen of onduidelijke kaders vanuit jullie gemeente. Ons bureau is onder andere gespecialiseerd in hoogwaardige herbestemmingen van panden met beperkte huidige functie, bijvoorbeeld leegstaande winkels, loodsen of kantoorunits. Wij pleiten voor het expliciet faciliteren van deze transformaties in de visie door:

• ruimere toepassing van functiewijziging in de kernzones;
• snellere vergunningprocedures voor ontwerpgestuurde herbestemming;
• actief beleid voor combinatieprojecten van wonen en werken.

Belang voor de gemeente: hergebruik voorkomt leegstand en versnelt realisatie van duurzame woningen zonder het landschap aan te tasten.

<u>Reactie gemeente:</u>

Bij het wijzigen van het omgevingsplan of afwijken van het omgevingsplan voor het mogelijk maken van initiatieven die niet in het planologisch kader passen wil de gemeente zo snel mogelijk en zorgvuldig werken. De omgevingsvisie is niet het juiste podium om ruimtelijke procedures te versnellen. Wat betreft herbestemming van panden geldt dat zowel in de kernen als in het landelijk gebied het beleid is om te werken met de ‘ja, mits’ gedachte. Daarbij hebben wij ook met ons woonbeleid rekening te houden als het gaat om het toevoegen van functies voor wonen en met het beleid voor de kernwinkelgebieden in de centra van Musselkanaal en Stadskanaal. Voor kleinschalige bedrijfsactiviteiten of beroepsactiviteiten aan huis is op dit moment al een goede regeling in het omgevingsplan aanwezig. Ook de kwaliteit van ingediende aanvragen om een omgevingsvergunning bepaalt de snelheid van afhandeling van een aanvraag.

b. Creëer experimenteerruimte voor biobased en circulair bouwen in de gemeente Stadskanaal

De ambitie van een circulaire gemeente in 2050 vraagt ruimte voor innovatie. Wij pleiten voor experimenteerruimte in de vorm van concrete pilotzones of tijdelijke bestemmingen, gericht op:

• biobased en modulair bouwen;
• hergebruik van materialen;
• Tinyhouse initiatieven;
• ontwerpconcepten met lage milieubelasting en hoge flexibiliteit.

Als lokaal bureau ontwikkelen wij zulke concepten op kleine schaal, die snel uitvoerbaar zijn en als voorbeeldproject kunnen dienen voor bredere toepassing.

Belang voor de gemeente: versnelt de transitie en trekt duurzaam ondernemerschap aan.

Reactie gemeente:
Wij waarderen de suggestie om ruimte te creëren voor biobased en modulair bouwen, circulariteit en tinyhouse-initiatieven. Op dit moment zijn er al enkele initiatieven in behandeling rondom Tiny Houses, wij staan open voor nog andere ideeën. Daarnaast willen wij in de komende woonvisie en de daarop volgende uitwerking in het programma wonen een eerste aanzet geven voor beleid op dit terrein. Ook de bredere thema's van biobased en circulair bouwen zijn het onderzoeken waard.

c. Geef ook kleine ontwikkelaars een structurele rol
De visie noemt samenwerking met woningcorporaties, maar noemt niet expliciet de rol van kleinere, flexibele ontwerp- en ontwikkelbureaus. Deze partijen – zoals wijzelf – zijn juist cruciaal voor:
• kleinschalige herinrichting binnen dorpslinten;
• flexwonen, tiny houses en seniorconcepten;
• maatwerkoplossingen die snel uitvoerbaar zijn.
Wij vragen om een plek in gebiedsgerichte aanpakken, overlegstructuren en beleidsontwikkeling.
Belang voor de gemeente: benut lokale kennis, vergroot uitvoeringskracht en versnelt woningaanbod.
Reactie gemeente:
De gemeente streeft ernaar om waar mogelijk lokale partijen te betrekken bij beleidsontwikkeling en planvorming. De inzet van lokale kennis en betrokkenheid draagt bij aan een efficiënte uitvoering en kan de realisatie van woningbouwinitiatieven versnellen. Tegelijkertijd is de gemeente gebonden aan de geldende aanbestedingsregels en het Didam-arrest. De gemeente dient hiertoe het doel om voor iedereen een gelijk speelveld te creëren.

d. Versoepel gemengd gebruik: wonen én werken combineren
De visie maakt onvoldoende ruimte voor hybride functiemodellen: woningen combineren met werkplekken, ateliers, zorg of micro-ondernemingen. In kanaalzones, historische linten en herstructureringslocaties liggen juist kansen voor hoogwaardige integratie van wonen en werken. Wij vragen ruimte in het beleid om deze combinaties mogelijk te maken, mits goed ingepast.
Belang voor de gemeente: verhoogt leefbaarheid, benut ruimte dubbel en voorkomt functionele leegstand.
Reactie gemeente:
Op dit moment zijn er in het omgevingsplan gemeente Stadskanaal al diverse mogelijkheden voor kleinschalige ondergeschikte bedrijfsactiviteiten en beroepsactiviteiten bij een woning. Bovendien zit er van oudsher veel bedrijvigheid langs het lint in de Kanaalzone. Zo lang de bedrijfsactiviteiten niet op gespannen voet staan met de leefbaarheid langs het lint, blijft bedrijvigheid daar mogelijk. Om meer structuur te geven aan hoe wij als gemeente omgaan met de uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven, hanteren we onze in de omgevingsvisie in paragraaf 4.2 genoemde ladder voor bedrijvigheid. Echter, als indiener van de zienswijze naast deze mogelijkheden meer kansen ziet, gaan wij in het algemeen graag in gesprek.

e. Laat architectonische kwaliteit zwaarder meewegen
De omgevingsvisie richt zich begrijpelijk op aantallen woningen en duurzaamheid. Maar wij missen een duidelijke ambitie op het gebied van ontwerpkwaliteit, identiteit en ruimtelijke beleving. Dat terwijl Stadskanaal juist trots is op zijn historische structuren, kanaalzone en landschappelijke identiteit. Wij vragen om:
• opname van een architectuurparagraaf of expliciete ontwerprichtlijnen;
• erkenning van de meerwaarde van esthetisch sterke nieuwbouw en herontwikkeling;
• ruimte voor ontwerpgestuurde gebiedsontwikkeling.
Belang voor de gemeente: versterkt het imago van Stadskanaal als aantrekkelijke woonregio.
Reactie gemeente:
Bij elk nieuwbouwplan voor grotere ontwikkelingen betrekken wij nadrukkelijk de landschappelijke en stedebouwkundige kwaliteiten. Dit vertaalt zich in een landschapsinpassingsplan of een beeldkwaliteitplan. In zoverre is er wel aandacht voor. Wat indiener zal bedoelen, is dat hier aan de voorkant, op beleidsniveau, meer aandacht voor kan zijn. De huidige welstandsnota zal daartoe getransformeerd kunnen worden naar een nota ruimtelijke kwaliteit. Wij zullen dit opnemen in de omgevingsvisie als toekomstig uit te werken beleidskader. We wijzigen de visie door aan paragraaf 4.1, eerste alinea, toe te voegen dat we de huidige welstandsnota zullen gaan omzetten naar een nota ruimtelijke kwaliteit waarin meer kader geboden wordt voor ontwerpkwaliteiten en ruimtelijke beleving.

f. Ontwikkel de spoorzone als iconisch voorbeeldgebied
Het Dideldomgebied bij het toekomstige station is genoemd als strategische locatie. Wij zien hier kansen om een voorbeeld te stellen in:
• functiemenging;
• duurzame bouw;
• architectonisch hoogwaardige stedenbouw.
Wij pleiten ervoor deze zone expliciet te benoemen als voorbeeldlocatie voor hoogwaardige, innovatieve ruimtelijke ontwikkeling. Ons bureau wil hier, eventueel met partners, actief aan bijdragen.
Belang voor de gemeente: creëert een beeldbepalend entreegebied en versterkt de profilering van Stadskanaal richting regio.
Reactie gemeente:
Wij onderschrijven de oproep tot een gemend gebied waarbij functiemening mogelijk is en duurzame bouw & hoogwaardige stedenbouw wordt toegepast. Op verschillende manieren is dit opgenomen in de omgevingsvisie welke die kaders biedt tot verdere uitwerking van de beoogde gebiedsontwikkeling. Inmiddels is de komst van de Nedersaksenlijn bevestigd en zal de komende tijd verder worden geconcretiseerd middels het MIRT onderzoek. Het toezeggen dat bureau van indiener hierbij zal helpen is niet mogelijk, nu we niet slechts één bureau hiertoe de kans mogen geven.

g. Versnel en verbeter het vooroverlegtraject bij initiatieven bij jullie gemeente.
In de huidige praktijk merken wij dat de vooroverleggen met de gemeente Stadskanaal regelmatig onnodig lang duren en onduidelijkheden bevatten over toetsingskaders, interpretatie van beleid of vervolgprocedures. Dit werkt ontmoedigend voor initiatiefnemers — vaak particulieren of MKB — en zorgt ervoor dat projecten stilvallen of worden verplaatst naar andere gemeenten met snellere besluitvorming.
Wij pleiten ervoor dat de omgevingsvisie expliciet benoemt dat de gemeente:
• inzet op versnelde vooroverlegtrajecten met duidelijke responstermijnen;
• actief begeleidt bij initiatiefplannen met één loket of casemanager;
• experimenteert met versnelde procedures bij inbreidings- of herbestemmingsplannen van lokale initiatiefnemers.
Belang voor de gemeente: dit voorkomt afhaken van lokale investeerders, stimuleert kwaliteit én versnelt woningbouwopgaven.
Reactie gemeente:
Genoemde suggesties geven aan dat de behandelsnelheid van vergunningen en vooroverleggen te laag ligt. Het is jammer dat dit zo ervaren wordt en wij zullen kijken waar wij beter en sneller de klant kunnen helpen bij het doorlopen van vergunningprocedures. Dit betreft echter procedurele aspecten van de vergunningverlening, geen beleidsmatige en zijn dan ook niet bedoeld om in een omgevingsvisie opgenomen te worden.

h. Geef ruimte aan tiny houses en soortgelijke woonvorm-innovatie
De visie erkent de behoefte aan kleine, flexibele woonvormen (zoals tiny houses), maar stelt hier nog geen concreet kader of experimenteerlocatie voor op. Vanuit onze ontwerppraktijk merken we grote belangstelling bij starters, senioren en zorgorganisaties voor deze woonvormen. Deze woonvorm is qua bouwtijd een snelle en (goedkopere manier) om de woonvraag voor starters te vergemakkelijken.
Wij vragen de gemeente:
• in de visie ruimte te reserveren voor minimaal één of meerdere experimenteerzones voor tiny houses;
• beleid op te stellen dat snelle plaatsing, modulaire opzet en collectieve woonconcepten mogelijk maakt;
• ook op bedrijventerreinen (waar passend) deze woonvormen te overwegen in combinatie met lichte bedrijfsactiviteiten.
Belang voor de gemeente: lost deels het woningtekort op, trekt jonge bewoners aan en maakt innovatie zichtbaar. Het creëren van een ‘tiny-house-hofje’ brengt ook een bepaalde saamhorigheid met zich mee wat weer positief bijdraagt op de ontwikkeling.
Reactie gemeente:
In de omgevingsvisie is in paragraaf 4.1 op blz. 20 het volgende opgenomen over verschillende mogelijkheden voor woningbouw:
Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in het woonprogramma, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur.
Hier is tekst over flexwoningen zoals een tiny house opgenomen, waardoor wij ook kijken naar deze vorm van wonen. Tevens maken wij op dit moment ook een woonvisie waarin wordt opgenomen het concretere beleid voor wonen, waaronder een afweging van mogelijkheden voor het realiseren van woonwagens/tiny houses/flexwoningen. Wij verwijzen dan ook naar de op te stellen woonvisie en de uitwerking ervan in een programma wonen. Daarbij houden we rekening met het feit dat starters en jonge huishoudens door het woningtekort een belangrijke groep op de woningmarkt zijn en we daar dan

ook expliciet aandacht aan zullen besteden in de woonvisie en het uit te werken programma wonen. Daarbij is de basis voor de woonvisie een gedegen, lokaal woningmarktonderzoek. We bevragen onze inwoners ook expliciet naar hun behoeften/wensen rondom tiny-houses en andere bijzondere woonvormen.

i. Geef meer flexibiliteit in functies op bedrijventerreinen
De huidige bestemmingsindeling op bedrijventerreinen is vaak te rigide. In de praktijk werken steeds meer ondernemers hybride: ze combineren showroom, werkplaats, kantoor, opslag en lichte woonfunctie. Met name in de zones met beeldkwaliteitspotentie (waterzijde, koplocaties, overgangsgebieden) zou meer functiemenging wenselijk zijn.
Wij verzoeken de gemeente om:
• meer vrijheid te bieden in bedrijfsfuncties, mits passend in de omgeving;
• functieverandering naar (bedrijfs)wonen makkelijker mogelijk te maken op rustige delen van bedrijventerreinen;
• ontwerpkwaliteit als toetsingscriterium toe te voegen voor dergelijke functiemenging.
Belang voor de gemeente: vergroot de flexibiliteit, voorkomt leegstand, en maakt bedrijventerreinen aantrekkelijker en vitaler.
Reactie gemeente:
Het is een goede suggestie om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de flexibiliteit voor bedrijven te vergroten en om bedrijventerreinen aantrekkelijker en vitaler te maken. In de praktijk zijn er op een bedrijventerrein vaak diverse functies mogelijk qua planologie, maar wat milieuregels betreft ligt dat op ons geluidgezoneerde industrieterrein Bedrijvenpark Stadskanaal wat complexer. Zo zijn er nu al op de zichtlocatie van dat bedrijventerrein zakelijke dienstverlening en perifere detailhandel mogelijk naast bedrijven tot en met categorie 2. Ook zijn er op grote delen van het terrein grootschalige sportactiviteiten mogelijk. Op andere bedrijventerrein zijn ook diverse functies mogelijk rekening houdende met de maximale bedrijfscategorie vanwege milieuregels.

Wat betreft het omzetten naar burgerwonen geldt dat er voor bedrijventerreinen beperkte mogelijkheden zijn voor het combineren van bedrijfsfuncties omdat er voldoende afstand tot bedrijfsactiviteiten van derden moet blijven bestaan om een goed woon- en leefklimaat van de woning te garanderen en ook de bedrijfsmogelijkheden niet te beperken.

j. Laat ruimte voor flexibelere woonoppervlaktes (onder de 100 m²)
De gemeente lijkt in de praktijk (o.a. via toetsing en gesprekken) vaak uit te gaan van een minimum woonoppervlak van circa 100 m² bij nieuwbouwinitiatieven. In onze ogen is dit onnodig beperkend en werkt het kostprijsverhogend. Niet iedere bewoner heeft behoefte aan 100 m² — zeker voor alleenstaanden, starters, senioren of begeleid wonen is een woonoppervlak tussen 50 en 85 m² vaak passender én betaalbaarder.
Als ontwerp- en adviesbureau zien wij dagelijks dat het bieden van kwalitatief compacte woningen cruciaal is om:
• projecten betaalbaar te houden voor een bredere doelgroep;
• ruimte-efficiënt te bouwen (bijvoorbeeld bij inbreiding of in combinatie met andere functies);
• beter aan te sluiten op de realiteit van vergrijzing en kleinere huishoudens.

Wij verzoeken de gemeente dan ook:
• geen harde ondergrens te hanteren in woonoppervlak, tenzij dat planologisch of stedenbouwkundig gemotiveerd is;
• ruimte te bieden aan kleinere woonunits binnen regulier woningbouwbeleid;
• ontwerpkwaliteit en doelmatigheid leidend te maken boven oppervlaktenormen.
Belang voor de gemeente: zorgt voor inclusieve woningbouw, lagere instapkosten, en meer differentiatie binnen woonwijken.
Reactie gemeente:
We onderschrijven het belang van een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van verschillende doelgroepen, waaronder starters, alleenstaanden en senioren. We hanteren in principe een minimum woonoppervlak van circa 100 m², maar houden wel rekening met de actualiteit, zoals de veranderende vraag naar een gevarieerd woningaanbod en betaalbare woningen. In recente ontwikkelingen wordt al rekening gehouden met deze veranderende vraag. Daarnaast wordt de woonbehoefte vertaald in nieuw op te stellen woonbeleid. In dat beleid nemen we ook mee de geactualiseerde gegevens uit lokaal woningmarktonderzoek, waaronder de gewenste oppervlakte van een woning.

k. Herzie de ligging of omvang van bestaande zonneparken bij strategische ontwikkellocaties
Direct achter het bedrijventerrein aan de Rode Loper ligt een omvangrijk zonnepark. Dit zonnepark ligt er inmiddels geruime tijd en vormt op dit moment een fysieke barrière voor verdere uitbreiding van het bedrijventerrein in zuidelijke richting. Daarmee belemmert het niet alleen het ruimtelijke groeipotentieel, maar ook de economische ontwikkelkansen van Stadskanaal op de lange termijn.
Als lokaal ontwerp- en adviesbureau zien wij de groeiende behoefte aan:
• extra ruimte voor bedrijven die binnen de bestaande terreinen geen plek meer vinden;
• het uitplaatsen of herontwikkelen van locaties (bijv. richting A.G. Wildervankkanaal) naar nieuwe terreinen;
• kansen voor innovatieve werk-/woonconcepten met goede bereikbaarheid.
Wij verzoeken de gemeente:
• in de visie expliciet te benoemen dat strategisch gelegen zonneparken periodiek worden geëvalueerd op hun belemmerende werking;
• bij herziening van de zonneparkvergunning actief te sturen op een evenwichtige ruimtelijke verdeling, waarbij zon-op-dak en dubbel ruimtegebruik (bijv. boven parkeerplaatsen of waterbassins) de voorkeur krijgt;
• ruimte te behouden rondom bestaande bedrijventerreinen voor toekomstige groei of functiewijziging.
Belang voor de gemeente: voorkomt ruimtelijke blokkades, houdt bedrijventerreinen toekomstbestendig, en bevordert economische ontwikkeling.
Reactie gemeente:
In de ontwerp-omgevingsvisie is exact dit punt opgenomen: we kijken naar ontwikkelruimte voor bedrijven op plekken waar nu nog tijdelijke zonneparken op bedrijventerreinen gevestigd zijn, lees de twee zonneparken aan de Gedempte Vleddermond en aan de oostzijde van bedrijvenpark Stadskanaal, dan wel het zonnepark op het Dideldomterrein. De visie voorziet dus al in het gevraagde.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft **wel** aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen. We wijzigen de visie door aan paragraaf 4.1, eerste alinea, toe te voegen dat we de huidige welstandsnota zullen gaan omzetten naar een nota ruimtelijke kwaliteit waarin meer kader geboden wordt voor ontwerpkwaliteiten en ruimtelijke beleving.

24. VVBK

Zienswijze
a. algemeen
De VVBK is tevreden over de positieve ontwikkeling die de gemeente Stadskanaal maakt ten aanzien capaciteit, kwaliteit en aandacht die de gemeente geeft aan het bedrijfsleven en het MKB. De samenwerking tussen de gemeente Stadskanaal en de VVBK is geïntensiveerd en verloopt informeel en formeel goed en prettig. De VVBK is ook betrokken geweest bij de opzet van de omgevingsvisie en ten aanzien van hoofdstuk 4 “Wonen en bedrijvigheid” de volgende zienswijzen:
Reactie gemeente:
Wij nemen deze opmerking voor kennisgeving aan.

b. Consortium voor wonen
Ten aanzien van “Wonen” is de VVBK een grote voorstander om bedrijven met expertise op het vlak van ontwikkelen, realiseren, exploiteren en financieren van vastgoedprojecten die geworteld zijn in de gemeente Stadskanaal de kans te geven middels een consortium een voortrekkersrol te spelen bij de opgave om het woningtekort op te lossen. Wij zijn ervan overtuigd dat dit consortium slagvaardig kan handelen en weet waar de gemeenschap in de gemeente Stadskanaal behoefte naar heeft. Dat uiteraard in zeer nauwe samenwerking en onder regie van de gemeente Stadskanaal. Woningcorporatie Lefier moet nauw worden betrokken bij het consortium of zelfs onderdeel daarvan uitmaken. Door het sluiten van een convenant onder de deelnemers van het consortium kunnen een aantal zaken worden geborgd zoals bijvoorbeeld evenwichtige verdeling woningaanbod huur en koop met de onderverdeling sociale huur, betaalbare huur- en koop, plek voor sociaal maatschappelijke wonen en vrije sector etc. Ook de inrichting van “grijs en groen” en aandacht voor een gezonde leefomgeving. Ook de inzet van zwakkere doelgroepen uit onze samenleving bij de opzet en onderhoud van het vastgoed en omgeving kan daarbij een rol spelen. Alhoewel “het consortium” al vaker wordt genoemd willen we dit nog een keer benadrukken. In de volgorde van ontwikkelen en bouwen komt het consortium ook goed tot haar recht door het ontwikkelen van een nieuwe wijk maar inbreidingslocaties zijn ook niet uitgesloten;
Reactie gemeente:
Wij waarderen het dat de ondernemersvereniging met concrete ideeën komt om bij te dragen aan de woningbouwopgave. De suggestie om hierbij te werken met een consortium is wat ons betreft het verkennen waard. De omgevingsvisie gaat over welke lange termijn doelstellingen heeft de gemeente op het gebied van wonen, niet zozeer met wie die bereikt worden. Wij doen dan ook geen uitspraken over de inrichting of samenstelling van mogelijke samenwerkingsvormen, maar wij blijven graag met u en andere betrokken partijen in gesprek over de kansen die er liggen.

c. Brede welvaart en werkgelegenheid
Deze gaan hand in hand. Zonder voldoende werkgelegenheid geen brede welvaart. In de omgevingsvisie wordt aangegeven dat inbreiding op de bestaande bedrijventerreinen kan worden gerealiseerd onder andere als een aantal zonneparken komt te vervallen. Door bestaande grotere bedrijven te verplaatsen naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Daarna zal dan uitbreiding van bestaande of ontwikkeling nieuwe bedrijventerrein volgen. Als VVBK kunnen we deze stappen in de “ladder van bedrijvigheid” volgen maar willen we dit concretiseren. De eerste stap daarin is goed in beeld brengen wat de uitgifte de afgelopen jaren is geweest van het aantal en grootte van kavels en welke bedrijven het betreft die hier gebruik van hebben gemaakt. Als we vervolgens de lijn naar de toekomst trekken, rekening houdende met stimulerende ontwikkelingen zoals de Nedersaksenlijn en Nij Begun zal dit van invloed zijn op de behoefte aan nieuwe kavels voor bedrijven. Het creëren van een bepaalde voorraad (te ontwikkelen) kavels voor bedrijven is daarbij onderdeel.
Reactie gemeente:
Het maken van robuuste prognoses van de omvang en aard van de toekomstige ruimtevraag naar bedrijventerreinen en de impact van trends hierop is essentieel voor een goed beeld. We kunnen uw oproep dan ook onderschrijven. Onderdeel van de beoogde gebiedsontwikkelingen in onze gemeente is een dergelijk inzicht in de ruimtevraag, deze zal nader uitgewerkt worden in een programma voor bedrijven, maar valt niet binnen deze omgevingsvisie.

d. Bedrijven naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen
Er wordt melding gemaakt in de omgevingsvisie dat nieuwe bedrijven met een groot oppervlak bovenregionaal worden gefaciliteerd op Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Dit willen we graag nuanceren omdat het ook mogelijk is dat schone bedrijven op het gebied van techniek aan deze omschrijving voldoen maar toch prima gehuisvest kunnen worden in de gemeente Stadskanaal, bijvoorbeeld Witec.
Reactie gemeente:
Hier geldt een nuancering. In paragraaf 4.2 van de ontwerp-omgevingsvisie hebben we opgenomen dat het gaat om nieuwe bedrijven met een groot oppervlak en/of zwaardere industrie agrofood en voedselverwerking. Die bedrijven willen we bovenregionaal gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Bovendien is er op dit moment voldoende ruimte voor nieuwe bedrijven op bestaande industrieterreinen op nog uit te geven kavels. Voor nieuwe bedrijfskavels kijken we eerst naar transformatie en revitalisering van deze bestaande bedrijvenparken, naar locaties waar nu nog zonneparken op bedrijvenparken gevestigd zijn om uiteindelijk pas naar mogelijke ruimte op Bedrijvenpark Zuid-Groningen te kijken.

Reactie op zienswijze
De reactie is hierboven per onderdeel van de zienswijze gegeven.

Conclusie
De zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerp-omgevingsvisie te wijzigen.